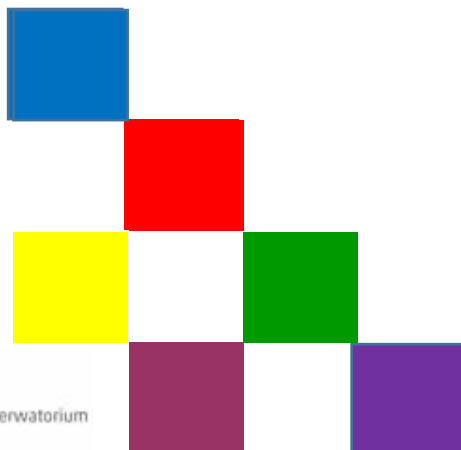


**POTRZEBY JEDNOSTEK SAMORZĄDU GMINNEGO
W ZAKRESIE ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI MIEJSC
WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM**





Autorzy:

Edyta Dąbrowska
Małgorzata Godlewska
Maciej Muczyński

ISBN: 978-83-62528-93-6

Białystok 2017

zdjęcie na okładce: www.pixabay.com

Publikacja elektroniczna

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
Departament Rozwoju Regionalnego
Referat Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego
15-874 Białystok, ul. Poleska 89
tel. +48 85 66 54 480
tel. +48 85 66 54 904
fax: +48 85 66 54 651
rot@wrotapodlasia.pl
www.rot.wrotapodlasia.pl
www.rpo.wrotapodlasia.pl



*Badanie współfinansowane ze środków Pomocy Technicznej
w ramach regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020*



Spis treści

Wstęp	4
1. Założenia badawcze	5
2. Kontekst prawny analizy	6
3. Metodyka analizy	9
4. Potencjał i prognozy demograficzne oraz uwarunkowania społeczno-ekonomiczne regionu ..	12
5. Stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego	22
6. Zróżnicowanie przestrzenne w dostępie do wychowania przedszkolnego	33
7. Popyt na miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego	41
8. Wnioski	79
Literatura	87
Spis tabel	88
Spis rysunków	89



Wstęp

Analiza została opracowana na potrzeby wsparcia procedur konkursowych w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020* (RPOWP 2014-2020, Program)

Sam Program przewiduje szeroki zakres wsparcia komplementarnego, ukierunkowanego na zwiększenie dostępności do różnych form wychowania przedszkolnego, które ma się przyczynić do zwiększenia odsetka dzieci w wieku 3-4 lata w edukacji przedszkolnej w regionie. Zgodnie z założeniami RPOWP 2014-2020, zwiększenie stopnia upowszechnienia edukacji przedszkolnej przyniesie korzyści zarówno w postaci wyrównania szans edukacyjnych w szczególności dzieci pochodzących z obszarów wiejskich, jak i będzie posiadało wpływ na aktywność zawodową rodzica/opiekuna sprawującego opiekę nad dziećmi w wieku 3-4 lata. Dynamiczne zmiany w obszarze stopnia upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci w wieku 3-4 i 3-6 lat, zachodzące w okresie od 2007 do 2015 roku, wpłynęły na znaczącą poprawę wartości przedmiotowych wskaźników, między innymi dzięki wsparciu z Funduszy Europejskich. W skali kraju, w 2015 roku wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci w wieku 3-4 lat wyniósł 77,3% i był o ponad 35 pkt. proc. wyższy od stanu w 2007 r. oraz o 18 pkt. proc. przedmiotowy wskaźnik był również wyższy od stanu obserwowanego w 2012 roku, będącego w dużej mierze podstawą dla programowania wsparcia Polityki Spójności na lata 2014-2020. W województwie podlaskim w 2015 roku wartość analogicznego wskaźnika wynosiła 73,9%. Była ona o wyższa o ponad 38 pkt. proc. w stosunku do wartości obserwowanej w województwie w 2007 roku, oraz o ponad 17 pkt. proc. wyższa od wartości charakteryzującej 2012 rok. Pomimo korzystnych tendencji wzrostowych, w 2015 roku region w dalszym ciągu charakteryzowały wartości niższe niż średnia dla kraju. Na poziomie poszczególnych gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, wartości odsetka dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym kształtowały się na bardzo zróżnicowanym poziomie. Aż 53 gminy wiejskie i miejsko wiejskie posiadały w 2015 r. wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród 3-4 latków niższy od 50%. Wśród wielu gmin, w kolejnych latach, obserwowano także niską dynamikę zmian (wzrostu wartości wskaźnika). W części jednostek, wprost przeciwnie, wysoki w stosunku do innych gmin stan wyjściowy, ulegał w kolejnych latach dalszemu wzrostowi. Wzrost ten jednocześnie odbywał się w sposób bardzo dynamiczny.

Analiza pokazuje różnice terytorialne na poziomie poszczególnych gmin i ukierunkowuje się na identyfikację dalszych potrzeb w zakresie poszerzenia dostępu do miejsc wychowania przedszkolnego.

Ze względu na stan niepewności związany z reformą edukacji zarówno w obszarze wychowania przedszkolnego (wchodzący z dniem 1 września 2017 roku obowiązek objęcia wychowaniem przedszkolnym wszystkich 3 latków, których rodzice wyrażą chęć skierowania dziecka do ośrodka wychowania przedszkolnego), jak i w obszarze kształcenia ogólnego (likwidacja gimnazjów oraz wprowadzenie ośmioletniej szkoły podstawowej), konieczne wydaje się uaktualnianie w ciągu najbliższego roku przedmiotowej analizy, celem oszacowania bieżących potrzeb po zakończeniu procesów rekrutacyjnych do przedszkoli.



1. Założenia badawcze

Podstawą działań zaplanowanych w RPOWP 2014-2020 były analizy wskazujące na niedostateczne objęcie dzieci edukacją przedszkolną. „W 2012 r. województwo podlaskie w stosunku do innych województw znalazło się na 9 miejscu pod względem odsetka dzieci w wieku 3-4 lata objętych edukacją przedszkolną (podlaskie 56,7%, kraj 59,2%). Dodatkowo wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w regionie był zdecydowanie niższy na obszarach wiejskich i wynosił jedynie 30,8%. Zauważalne były przy tym dysproporcje w jakości edukacji przedszkolnej, w szczególności pomiędzy przedszkolami na terenach wiejskich w stosunku do obszarów miejskich. Z uwagi na ograniczenia budżetowe nie wszystkie gminy w ramach organizowanej edukacji przedszkolnej były w stanie zapewnić zajęcia wykraczające poza podstawę programową, podczas gdy polityka oświatowa nakładała na nie obowiązek tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dostosowanego do indywidualnych potrzeb dziecka”.¹

Program w ramach działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przewiduje koncentrację wsparcia na przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, zwiększenie jakości edukacji przedszkolnej oraz łagodzenie dysproporcji na poziomie jakości obserwowanej pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi. Aktywność ukierunkowano na:

- ❖ budowanie bogatej, dodatkowej oferty edukacyjnej, wykraczającej poza podstawę programową oraz będącej odpowiedzią na zdiagnozowane specjalne potrzeby dzieci,
- ❖ adekwatność wsparcia do potrzeb wszechstronnego rozwoju dziecka,
- ❖ niwelowanie występujących u dzieci dysfunkcji i deficytów,
- ❖ przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji przedszkolnej.

Beneficjentami powyższego wsparcia, z założenia mogą być wszystkie podmioty prowadzące lub planujące założyć przedszkola i inne placówki wychowania przedszkolnego, celem stworzenia dodatkowych miejsc przedszkolnych lub zakładające podniesienie jakości i atrakcyjności oferty w ramach prowadzonych placówek. Bezpośrednimi odbiorcami interwencji mają być dzieci uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego oraz ich rodzice.

W ramach działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Program przewiduje wsparcie ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę wychowania przedszkolnego mające na celu polepszenie dostępu do edukacji przedszkolnej w województwie podlaskim, w szczególności na obszarach wiejskich. Aktywność ukierunkowano na:

- ❖ tworzenie nowych miejsc w ramach edukacji przedszkolnej,
- ❖ dostosowanie infrastruktury do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym i przygotowanie zaplecza socjalno-bytowego dla dzieci i nauczycieli, w szczególności w przypadku konieczności dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Beneficjentami wsparcia w ramach EFRR mogą być wszystkie podmioty prowadzące przedszkola, oddziały przedszkolne i inne formy wychowania przedszkolnego. Bezpośrednimi odbiorcami

¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020, CCI 2014PL16M2OP010, zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 12 lutego 2015 r., przyjęty przez Zarządu Województwa Podlaskiego Uchwałą nr 29/249/2015 z dnia 17 marca 2015 r.



interwencji są dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice oraz opiekunowie, nauczyciele zatrudnieni w ośrodkach wychowania przedszkolnego, w tym w przedszkolach specjalnych i integracyjnych.

Mając na celu szersze upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, Program skoncentrował uwagę na obszarach, gdzie ta dostępność jest niewystarczająca. Za priorytetowe uznano tworzenie miejsc w ramach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich, charakteryzujących się najniższym stopniem upowszechnienia. Wsparcie przewidziano również w większych aglomeracjach miejskich, diagnozując potrzebę rozwijania dostępności edukacji przedszkolnej z powodu ograniczenia liczby miejsc w istniejących placówkach.

Opracowanie wychodzi naprzeciw założeniom Programu, i ma na celu identyfikację miejsc największych potrzeb w zakresie wspierania rozwoju edukacji przedszkolnej.

Cel główny: diagnoza uwarunkowań wewnątrzregionalnych i zróżnicowań przestrzennych w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego oraz popytu na miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego

Diagnoza stanowi również odpowiedź na wymóg określony w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014 - 2020*, który wskazuje, że przedsięwzięcia realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) koncentrują się na obszarach, w przypadku których istnieją deficyty w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego. IZ RPO definiuje obszary wsparcia w oparciu o analizę przeprowadzoną na podstawie m. in.:

- ❖ stopnia upowszechnienia wychowania przedszkolnego,
- ❖ zróżnicowań przestrzennych w dostępie do wychowania przedszkolnego,
- ❖ popytu na miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP),
- ❖ potencjału i prognoz demograficznych, uwarunkowań ekonomiczno-społecznych.²

2. Kontekst prawny analizy

Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach oraz w innych formach wychowania przedszkolnego³.

² *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*, op. cit., s. 13.

³ Art. 14 ust 1 *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*, t. j. Dz.U.2015.2156 z późn. zm.



Ustawa o systemie oświaty (Ustawa)⁴ nie precyzuje powszechnego obowiązku przedszkolnego, z wyjątkiem **obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego** dzieci sześciolletnich (tzw. zerówka)⁵. Obowiązek ten może być realizowany również w oddziale zorganizowanym w szkole podstawowej. Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, o którym mowa w art. 14 ust. 3 Ustawy, jest obowiązkiem administracyjnoprawnym o charakterze zbliżonym do obowiązku szkolnego. Wydaje się więc zasadne odpowiednie stosowanie - w zakresie nieuregulowanym wyraźnie w ustawie - przepisów regulujących obowiązek szkolny.

Nowelizacja Ustawy z 2013 r., w sposób stopniowalny, wprowadziła **prawo** - w znaczeniu **publicznoprawnego roszczenia w stosunku do gminy** - korzystania z opieki w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, przez dzieci trzy- i czteroletnie⁶. Terminy wdrażania określił art. 7 tzw. „ustawy przedszkolnej”⁷, przy czym docelowo - w pełni od dnia 1 września 2017 r. - prawo to dziecko uzyska z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym ukończy 3 lata. Realizacja tego prawa będzie polegała na **żądaniu umożliwienia dziecku dostępu** do przedszkola w gminie, w której posiada ono miejsce zamieszkania. Godnym podkreślenia jest fakt, iż skoro zakładanie i prowadzenie przedszkoli publicznych jest obowiązkowym zadaniem własnym gmin, to już obecnie na tych ostatnich spoczywa obowiązek dążenia do zapewnienia rodzicom możliwości korzystania z tego rodzaju usług edukacyjnych. Nowy stan prawny jest istotnym uzupełnieniem przepisów w zakresie istniejących zadań własnych gminy, nie wskazuje jednak skutecznych środków prawnych, pozwalających osobom uprawnionym wywierać wpływ na warunki, w jakich będzie możliwa realizacja owego "roszczenia" (w szczególności czy miejsce i forma realizacji będą zgodne z ich preferencjami). Treść art. 14 ust. 4a, który zacznie obowiązywać od dnia 1 września 2017 r., wskazuje bowiem na **możliwość wykonania przez gminę obowiązku** zapewnienia możliwości realizacji przez dzieci obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego lub prawa do objęcia ich wychowaniem przedszkolnym **w jednej z alternatywnie wskazanych form**.⁸

Wychowanie przedszkolne może być prowadzone nie tylko przez przedszkola w ścisłym znaczeniu tego terminu, lecz także przez inne formy wychowania przedszkolnego przewidziane w art. 6 ust. 2 Ustawy. Do dnia 1 września 2016 r. wychowanie przedszkolne - w zakresie obejmującym obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne - jest realizowane również w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych.⁹

Ustawa dopuszcza przedłużenie wychowania przedszkolnego w związku z przesunięciem wieku szkolnego u dziecka. Przesłanką tego przedłużenia może być decyzja administracyjna odraczająca

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty, op. cit.

⁵ Art. 14 ust. 1a Ustawy o systemie oświaty, zmieniony przez art. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 29 grudnia 2015 r. (Dz.U.2016.35) zmieniającej niniejszą ustawę z dniem 1 września 2016 r.

⁶ Art. 14 ust. 3b Ustawy o systemie oświaty, wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 r.

⁷ Wejście w życie tzw. „ustawy przedszkolnej” (ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 827, której celem było zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego) przyniosło poważne zmiany w polskim systemie oświaty. Nowe przepisy m.in. nałożyły na gminy obowiązek zapewnienia miejsca realizacji wychowania przedszkolnego każdemu dziecku 4-letniemu (od dnia 1 września 2015 r.) i 3-letniemu (od dnia 1 września 2017 r.) oraz ograniczyły do 1 zł za godzinę wysokości opłat pobieranych od rodziców za wychowanie przedszkolne w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki. Nowelizacja przewidziała również dotację celową z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego, jednakże koszty jej wdrożenia obciążą przede wszystkim budżety gmin.

⁸ M. Pilich, *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, Lex, wrzesień 2015, art. 14.

⁹ W ramach nowelizacji Ustawy o systemie oświaty, przewidziano z dniem 1 września 2016 r. wyeliminowanie oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych z katalogu form realizacji obowiązku przedszkolnego.



obowiązek szkolny na podstawie przepisów Ustawy¹⁰. Najczęściej dotyczy to sytuacji braku psychofizycznej gotowości dziecka do nauki szkolnej mimo osiągnięcia przez nie odpowiedniego wieku. O objęcie wychowaniem przedszkolnym dziecka powyżej 6 lat wnioskuje zainteresowani rodzice dziecka. Dyrektor przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, w tym szkoły podstawowej, przy której funkcjonuje oddział przedszkolny, nie może przychylić się do wniosku, jeżeli o odroczeniu obowiązku szkolnego nie orzekł uprzednio decyzją administracyjną dyrektor szkoły podstawowej w obwodzie, na którym dziecko ma miejsce zamieszkania, po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.¹¹

Ustawa przewiduje również **możliwość objęcia opieką przedszkolną dziecka 2,5 letniego**¹². Użyte w jej przepisach wyrażenie "szczególnie uzasadnione przypadki" jest jednak wyrażeniem niedookreślonym i stwarza gminie pole do podjęcia oceny uznaniowej (choć nie absolutnie dowolnej). Do sytuacji uzasadnionych należą sytuacja życiowa rodziców, którzy potrzebują opieki nad dzieckiem ze względów zawodowych, jak i szybsze osiągnięcie gotowości przedszkolnej przez dziecko. Każdy przypadek powinien być rozstrzygany indywidualnie. Ustawa nie reguluje wyraźnie formy, w jakiej powinno nastąpić przyjęcie dziecka dwuipółletniego do przedszkola (wykładnia wskazuje na brak obowiązku wydania w tej sytuacji decyzji administracyjnej). Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy, w brzmieniu nadanym przez „ustawę przedszkolną” mówią o "objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym", a nie o "przyjęciu do przedszkola". Skłania to do wniosku o rozszerzeniu możliwości przyjęcia dziecka do każdej z prawnie dostępnych form realizacji wychowania przedszkolnego (przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego). Ponieważ w świetle przepisu Ustawy chodzi o możliwość, a nie obowiązek objęcia dziecka dwuipółletniego wychowaniem przedszkolnym, rodzice nie posiadają żadnego "roszczenia", które mogliby skutecznie egzekwować.¹³

Przepisy ustawy o systemie oświaty przewidują alternatywne formy realizacji obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego - w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego (tj. w punkcie przedszkolnym lub w zespole wychowania przedszkolnego). W ramach nowelizacji Ustawy ("ustawa przedszkolna") z dniem 1 września 2016 r. przewidziano wyeliminowanie oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych z katalogu form realizacji obowiązku. Dotychczas istniejące oddziały ulegną z mocy prawa przekształceniu w samodzielne organizacyjnie formy prawne, tzn. w przedszkola, połączone w zespół z macierzystymi szkołami podstawowymi.¹⁴

Wszystkie formy przewidziane ustawą są równouprawnione, zaś prawo wyboru pomiędzy nimi (przy uwzględnieniu realnych możliwości) przysługuje w zasadzie zainteresowanym rodzicom. Szczególne zasady spełniania obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego wynikają z decyzji wydanej w związku z przedłużeniem wychowania przedszkolnego dziecka (w związku z przesunięciem jego wieku szkolnego). Warto podkreślić, iż wcześniejsze podjęcie spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego powoduje zwolnienie go z obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego.¹⁵

¹⁰ Art. 16 ust 4 Ustawy o systemie oświaty, op. cit.

¹¹ Art. 14 ust 1a Ustawy o systemie oświaty, op. cit.

¹² Art. 14 ust 1b Ustawy o systemie oświaty, op. cit.

¹³ M. Pilich, *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, op. cit., art. 14 ust. 1b.

¹⁴ zob. art. 5 i art. 18 pkt 5 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw („ustawa przedszkolna”).

¹⁵ M. Pilich, *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, op. cit., art. 16 ust. 2.



"Zapewnienie warunków" do realizacji obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego oraz (od dnia 1 września 2017 r.) prawa do wychowania przedszkolnego dla dzieci od 3 roku życia oznacza, że na gminie, jako organie prowadzącym publiczne przedszkola i szkoły podstawowe, spoczywa obowiązek zapewnienia każdemu dziecku zamieszkałemu na jej terenie faktycznej możliwości spełnienia obowiązku lub realizacji prawa w takiej lub innej formie. Podstawowym warunkiem wykonania tego zadania jest ustalenie przez gminę na swoim terenie sieci przedszkoli i publicznych innych form wychowania przedszkolnego.¹⁶

Wartym podkreślenia jest możliwość, jaką daje ustawodawca w zakresie wyboru pomiędzy różnymi formami spełnienia obowiązku, o którym mowa. Oznacza on równouprawnienie wszystkich możliwych form spełnienia obowiązku, między którymi zainteresowani rodzice mogą dokonać - w miarę rzeczywistych możliwości - wyboru. Pożądane jest przynajmniej, aby organ prowadzący stworzył rodzicom rzeczywistą alternatywę korzystania z przygotowania w formie szkolnej lub przedszkolnej. Podobny mechanizm zostanie wprowadzony, od dnia 1 września 2017 r., również w odniesieniu do korzystania z powszechnego prawa do wychowania przedszkolnego dzieci trzy- oraz czteroletnich.¹⁷

Przepisy wprowadzają gwarancje prawne upowszechnienia wychowania przedszkolnego, poprzez zobowiązanie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do pisemnego wskazania rodzicom dziecka nieprzyjętego do przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, odpowiedniego innego przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego. Oczywistym wydaje się fakt konieczności przyjęcia dziecka pisemnie skierowanego do innego przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego. W sytuacji, gdy wójt (burmistrz, prezydent miasta) nie wywiąże się z powinności wskazania na piśmie innej placówki, wywoła to dla gminy konsekwencje w sferze prawnofinansowej: „mianowicie wysokość przyznanej dotacji przeznaczonej na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego, będzie pomniejszana o kwotę stanowiącą iloczyn kwoty rocznej w roku, na który jest udzielana dotacja, i liczby dzieci, którym gmina ma obowiązek zapewnienia możliwości korzystania z wychowania przedszkolnego nieprzyjętych w danym roku szkolnym do przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) nie wskazał miejsca korzystania z wychowania przedszkolnego, obliczonej na podstawie informacji przekazanej wojewodzie odpowiednio do dnia 15 maja lub 15 października roku szkolnego, na który została przeprowadzona rekrutacja. Przepis dotyczący pomniejszania dotacji zostanie zastosowany po raz pierwszy do dotacji udzielonej na rok 2016”.¹⁸

3. Metodyka analizy

Analiza została przeprowadzona z wykorzystaniem trzech podstawowych źródeł danych:

- ❖ Obowiązujących przepisów prawa w zakresie systemu oświaty, regionalnych dokumentów strategicznych oraz wyników dostępnych analiz regionalnych.
- ❖ Danych statystycznych pochodzących ze zbiorów statystyki publicznej.
- ❖ Danych pochodzących z badania ankietowego gmin.

¹⁶ M. Pilich, *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, op. cit., art. art. 14 a.

¹⁷ M. Pilich, *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, op. cit., art. art. 14 ust. 4a.

¹⁸ M. Pilich, *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, op. cit. art. 14 ust. 4b.



Badaniem ankietowym objęto wszystkie jednostki samorządu gminnego województwa podlaskiego, łącznie **118 jednostek** (gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich). Dane zebrano w okresie od 18 listopada 2016 r. do 15 stycznia 2017 r.

Za pośrednictwem wskazanych jednostek, ankieta została przekazana wszystkim podmiotom wyczerpującym definicję Ośrodka Wychowania Przedszkolnego (OWP) zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*. Wytyczne definiują **ośrodek wychowania przedszkolnego (OWP)**, jako publiczny lub niepubliczny podmiot wymieniony w art. 14 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, z uwzględnieniem art. 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 827, z późn. zm.), w którym jest prowadzone wychowanie przedszkolne¹⁹;

Zadanie, o którym mowa w definicji, jest wykonywane przez gminę poprzez zapewnienie dziecku możliwości korzystania z wychowania przedszkolnego w jednym z ośrodków wychowania przedszkolnego, zgodnie z art. 14 ust. 4 *Ustawy*:

- 1) publicznym przedszkolu lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez gminę, lub
- 2) publicznym przedszkolu lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez inną osobę prawną lub osobę fizyczną, położonych na obszarze gminy, lub
- 3) niepublicznym przedszkolu, o którym mowa w art. 90 ust. 1b *Ustawy*, lub niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego, o której mowa w art. 90 ust. 1c *Ustawy*, położonych na obszarze gminy.

Do innych niż **przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych**, form należą:

- 1) punkty przedszkolne,
- 2) zespoły wychowania przedszkolnego.²⁰

Właściwa interpretacja wyników przeprowadzonej analizy wymaga uwzględnienia następujących kwestii metodycznych:

- ❖ Zakres zbieranych danych uwzględnił zapisy RPOWP 2014-2020, *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020* oraz zapotrzebowanie zgłoszone przez Departament Europejskiego Funduszu Społecznego. Tym samym badaniem ankietowym objęto potrzeby w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 i 4 latków.

¹⁹ *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*, op. cit., s. 10.

²⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania, Dz.U.2010 nr 161, poz. 1080.



- ❖ Dane zebrane w toku ankietowania przedszkoli są obarczone pewnym ryzykiem niepewności spowodowanym dynamiką zmian ustawy o systemie oświaty. Zmiany, które weszły w życie od września 2016 roku, wcześniejsza aktualizacja ustawy z 2014 roku wprowadzająca obowiązek szkolny dla dzieci 6-letnich w roku szkolnym 2015/2016 oraz rezygnację z niego w wyniku kolejnej nowelizacji ustawy w 2015 roku od roku szkolnego 2016/2017, spowodowały niepewność i trudności w szacowaniu realnego zapotrzebowania na dostęp do miejsc wychowania przedszkolnego, które należy mieć na uwadze przy interpretacji wyników przedmiotowej analizy.
- ❖ Wyniki analizy uwzględniają dane przekazane przez wszystkie ankietowane gminy województwa podlaskiego w zakresie potrzeb artykułowanych przez wszystkie zidentyfikowane **publiczne ośrodki wychowania przedszkolnego**. W przypadku ośrodków niepublicznych, w regionie zidentyfikowano 117 takich jednostek, natomiast zwrotność ankiet uzyskano na poziomie 70,1% (z 82 ośrodków wychowania przedszkolnego).
- ❖ Gminy przekazując informację w zakresie przewidywanej liczby brakujących miejsc wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 dokonywały szacunku na podstawie własnych doświadczeń z lat ubiegłych, danych z gminnych systemów ewidencjonowania stanu ludności z uwzględnieniem wiedzy o planowanych zmianach ustawy o systemie oświaty. Pozytywnym jest fakt (sygnalizowany podczas rozmów telefonicznych) uwzględniania stanu rzeczywistego ludności w badanych kategoriach wiekowych. Jednostki samorządu gminnego zwracały bowiem uwagę na uwzględnianie różnic pomiędzy stanem ewidencjonowanym liczby ludności a wiedzą o faktycznej migracji rodzin z dziećmi w badanych kategoriach wiekowych z terenu gminy.
- ❖ Prognoza liczby dzieci w wieku 3, 4, 5 i 6 lat została sporządzona w oparciu o ewidencjonowany stan ludności według danych za 2015 r. (najbardziej aktualne dane). Dzięki temu możliwe było przyjęcie przewidywań, co do liczebności poszczególnych kohort wiekowych do 2015 r. na poziomie gmin. Prognozy liczby ludności GUS są prezentowane nie dla poszczególnych roczników, lecz grup wiekowych.
- ❖ W zależności od dostępności danych, potrzeb prezentacji danego zagadnienia, wyniki analizy prezentowane są na poziomie NTS2 (województwa), NTS4 (powiaty) i NTS5 (gminy).
- ❖ Przyjmując na potrzeby analizy definicje stosowane w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*, w opracowaniu posługiwano się pojęciem **ośrodka wychowania przedszkolnego**, które jest synonimem **placówki wychowania przedszkolnego** – nazewnictwa stosowanego w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.



4. Potencjał i prognozy demograficzne oraz uwarunkowania społeczno-ekonomiczne regionu

Województwo podlaskie, to jeden z peryferyjnych regionów zarówno kraju, jak i Europy, położony przy wschodniej granicy Schengen. Przy powierzchni 20 187,02 km² i liczbie ludności nieco poniżej 1,2 mln województwo podlaskie jest zdecydowanie najrzadziej zaludnionym województwem Polski (59 osób na km²). Zachodzące w regionie procesy demograficzne są generalnie niekorzystne. Liczba mieszkańców regionu spada sukcesywnie od wielu lat (za wyjątkiem roku 2010). W latach 2010-2014 liczba ludności spadła z 1 203,4 tys. do 1 188,8 tys. mieszkańców. Według długookresowej prognozy liczby ludności przygotowanej przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) można spodziewać się, iż obserwowany spadek ludności będzie się utrzymywał na przestrzeni kolejnych lat. Zgodnie ze wspomnianą prognozą liczba ludności w regionie **spadnie o ponad 17% do roku 2050**. Nie jest to jednak najwyższy ze spadków prognozowanych dla województw Polski. Zgodnie z szacunkami GUS większego spadku liczby ludności można spodziewać się w województwach: opolskim, świętokrzyskim, lubelskim, łódzkim oraz śląskim. Ludność województwa podlaskiego stanowi około 3,1% ludności kraju. Pod względem liczby ludności województwo podlaskie plasuje się na 14 miejscu spośród wszystkich województw, mniejszą liczbę ludności posiadają tylko znacznie mniejsze pod względem powierzchni województwa: lubuskie oraz opolskie.

Tabela 1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat) w województwie podlaskim na tle kraju w latach 2007-2015

Wyszczególnienie	Miara	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dzieci w wieku 3-5 lat (podlaskie)	os.	32 242	31 954	32 298	34 666	35 982	37 151	37 355	36 050	34 399
Dynamika (wzrost/spadek w stosunku do roku poprzedniego)	%	-	-0,9	1,1	7,3	3,8	3,2	0,5	-3,5	-4,6
Udział w ogóle ludności regionu	%	2,7	2,7	2,7	2,9	3,0	3,1	3,1	3,0	2,9
Dzieci w wieku 3-5 lat (Polska)	os.	1 416 015	1 415 806	1 436 574	1 516 889	1 590 606	1 654 541	1 684 439	1 676 452	1 633 192
Udział w ogóle ludności kraju	%	3,1	3,0	4,2	3,0	3,0	2,2	2,9	2,0	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Region i kraj charakteryzuje stosunkowo zmienna sytuacja w zakresie liczby dzieci w populacji 3-5 lat. Liczba dzieci w tej kategorii wiekowej rosła w latach 2008-2013. Z kolei w latach 2013-2015 obserwowano trend malejący w liczbie dzieci tej kategorii wiekowej. W roku 2015 w województwie podlaskim było 34 399 dzieci w wieku 3-5 lat, to zdecydowanie mniej niż w latach 2013/2014, o średnio 1 478 osób. Podobna tendencja w zakresie liczby dzieci w wieku 3-5 lat obserwowana jest w Polsce. W 2015 r. było 1 633,2 tys. dzieci w wieku 3-5 lat, o 43,3 tys. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim, i o 51,2 tys. dzieci mniej niż w roku 2013. Również w kraju, w latach 2008-2013 obserwowano trend wzrostowy w zakresie liczby dzieci w wieku 3-5 lat (Tabela 1).²¹

Jednak w ujęciu wieloletnim, region w 2015 roku, w stosunku do 2007 roku, zanotował wzrost liczby dzieci w wieku 3-5 lat w liczbach bezwzględnych, jak i jako odsetek ludności ogółem.

W co najmniej kilku najbliższych latach, należy spodziewać się utrzymania trendu spadkowego w tej kategorii wiekowej, wynikającego z sytuacji obserwowanej w grupie wiekowej 0-3 lat (Tabela 2).

²¹ Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2013/2014, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014.



Tabela 2. Dzieci w wieku 0-3 lata w województwie podlaskim na tle kraju w latach 2007-2015

Wyszczególnienie	Miara	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dzieci w wieku 0-3 (podlaskie)	os.	43468	44781	46031	49307	48627	47117	44835	43659	43037
Dynamika (wzrost/spadek w stosunku do roku poprzedniego)	%	0,9	3,0	2,8	7,1	-1,4	-3,1	-4,9	-2,2	-1,4
Udział w ogóle ludności regionu	%	3,6	3,8	3,9	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6
Dzieci w wieku 0-3 (Polska)	os.	1 474 942	1 534 735	1 590 579	1 682 462	1 668 293	1 624 054	1 560 217	1 521 541	1 495 085
Udział w ogóle ludności (Polska)	%	3,9	4,0	4,2	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W roku 2010 dzieci do lat trzech stanowiły 4,1% wszystkich mieszkańców województwa, odsetek ten spadł do 3,6% w roku 2015 i jest mniejszy od średniej wartości dla Polski, która w roku 2015 wynosiła 3,9%. W roku 2015 województwo podlaskie zajmowało 12 miejsce wśród wszystkich polskich województw pod względem stosunku liczby dzieci do lat 3 w ludności ogółem. Należy przy tym zauważyć, że w latach 2012-2014 województwo podlaskie klasyfikowane było pod względem wartości tego wskaźnika na 14 miejscu tak, więc w roku 2015 (pomimo spadku liczby dzieci w tej kategorii wiekowej) nastąpiła znacząca relatywna poprawa sytuacji regionu względem reszty kraju.

Obserwowana sytuacja powoduje, że nie występuje naturalna zastępowalność kolejnych, statystycznych kategorii wiekowych (0-3 i 3-5 lat), w związku z czym w następnych latach należy się spodziewać spadku liczby dzieci w kategorii wiekowej 3-5 lat.

W ujęciu regionalnym jak i w poszczególnych gminach, z obserwowany będzie spadek liczby dzieci w poszczególnych rocznikach 3, 4, 5 i 6 lat, co najmniej do 2018 roku (Tabela 3).

Tabela 3. Liczba dzieci w województwie podlaskim w wieku 3-6 lat w latach 2015-2018

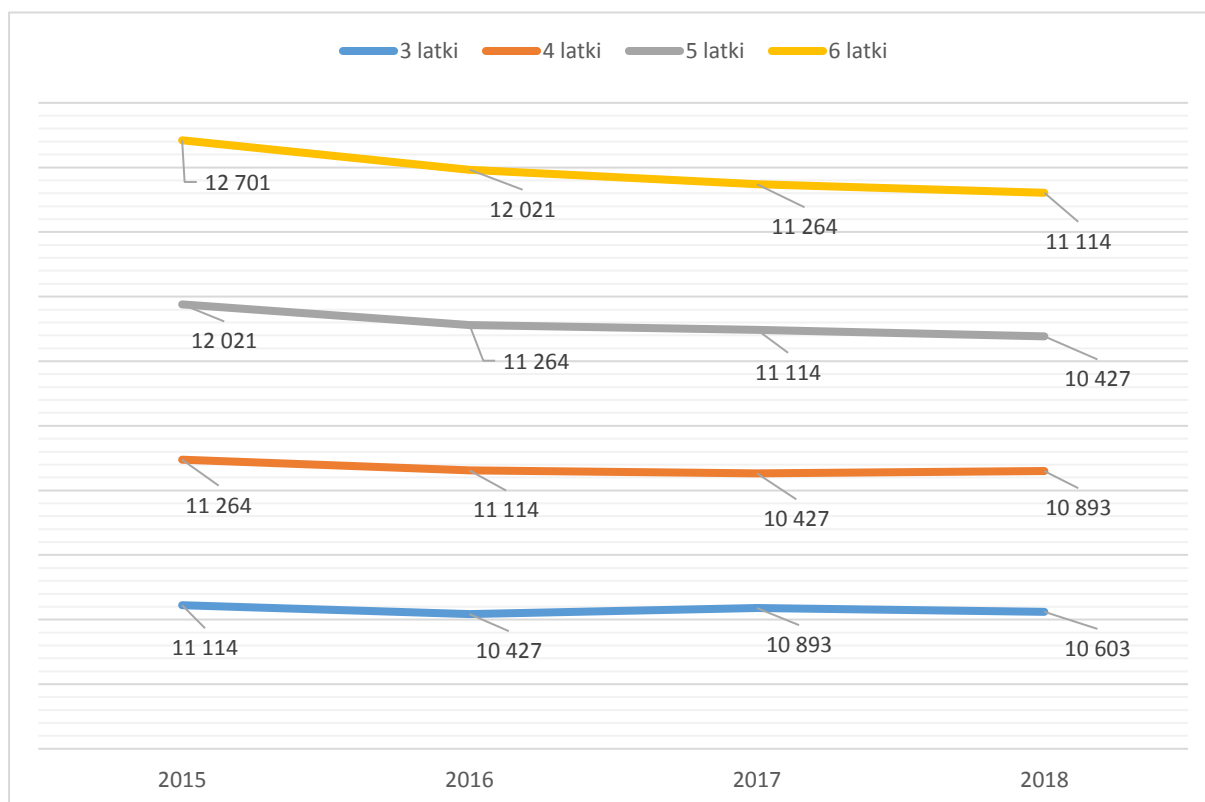
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
3 latki	11 114	10 427	10 893	10 603
4 latki	11 264	11 114	10 427	10 893
5 latki	12 021	11 264	11 114	10 427
6 latki	12 701	12 021	11 264	11 114
OGÓŁEM	47 100	44 826	43 698	43 037
Dynamika (wzrost/spadek w %)	-	-4,8	-2,5	-1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywnym jest jednak fakt, malejącej dynamiki spadku. Oznacza to, że kolejne lata (do 2018 roku) będzie charakteryzował coraz mniejszy ubytek liczby dzieci w kohorcie wiekowej 3-5 lat. Wizualnie, tendencję spadkową w omawianym zakresie.



Rysunek 1. Liczba dzieci w województwie podlaskim w wieku 3-6 lat w latach 2015-2018



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poziomie poszczególnych gmin, sytuacja będzie kształtowała się w sposób zróżnicowany. W części gmin obserwowane będą spadki w liczbie dzieci w kategorii wiekowej 3-5 lat, w innych tendencje w zakresie liczebności tej populacji wiekowej będą przybierały trend wzrostowy.

Tabela 4. Przewidywana liczba dzieci w województwie podlaskim w wieku 3-6 lat w latach 2015-2018

Nazwa	3-6 latki															
	3				4				5				6			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
PODLASKIE	11 114	10 427	10 893	10 603	11 264	11 114	10 427	10 893	12 021	11 264	11 114	10 427	12 701	12 021	11 264	11 114
	Powiat białostocki				Powiat białostocki				Powiat białostocki				Powiat białostocki			
Białystok (1)	2 953	2 776	2 919	2 999	3 006	2 953	2 776	2 919	3 183	3 006	2 953	2 776	3 236	3 183	3 006	2 953
Choroszcz (3)	138	142	131	128	132	138	142	131	156	132	138	142	191	156	132	138
Czarna Białostocka (3)	93	102	96	91	83	93	102	96	127	83	93	102	113	127	83	93
Dobrzyniewo Duże (2)	92	82	103	76	115	92	82	103	113	115	92	82	113	113	115	92
Gródek (2)	46	33	46	33	43	46	33	46	44	43	46	33	62	44	43	46
Juchnowiec Kościelny (2)	141	172	174	178	196	141	172	174	201	196	141	172	183	201	196	141
Łapy (3)	192	152	196	182	163	192	152	196	191	163	192	152	211	191	163	192
Michałowice (3)	52	45	48	53	61	52	45	48	47	61	52	45	58	47	61	52
Poświętne (2)	30	32	30	30	28	30	32	30	28	28	30	32	32	28	28	30
Supraśl (3)	130	131	139	139	133	130	131	139	144	133	130	131	173	144	133	130
Suraz (3)	16	18	16	13	23	16	18	16	25	23	16	18	36	25	23	16
Turośl Kościelna (2)	50	53	56	42	59	50	53	56	74	59	50	53	69	74	59	50
Tykocin (3)	59	52	62	59	58	59	52	62	67	58	59	52	66	67	58	59
Wasilków (3)	170	160	191	151	184	170	160	191	165	184	170	160	217	165	184	170
Zabłudów (3)	92	92	87	83	88	92	92	87	86	88	92	92	110	86	88	92
Zawady (2)	21	22	28	14	19	21	22	28	22	19	21	22	32	22	19	21



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

	3				4				5				6			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat sokólski				Powiat sokólski				Powiat sokólski				Powiat sokólski			
Dąbrowa Białostocka (3)	98	83	106	76	90	98	83	106	104	90	98	83	95	104	90	98
Janów (2)	26	42	28	32	34	26	42	28	30	34	26	42	43	30	34	26
Korycin (2)	31	27	21	23	27	31	27	21	41	27	31	27	34	41	27	31
Krynki (3)	21	19	27	21	26	21	19	27	30	26	21	19	33	30	26	21
Kuźnica (2)	46	36	34	36	34	46	36	34	43	34	46	36	40	43	34	46
Nowy Dwór (2)	16	24	25	21	19	16	24	25	17	19	16	24	35	17	19	16
Sidra (2)	30	33	25	18	26	30	33	25	26	26	30	33	27	26	26	30
Sokółka (3)	243	236	216	203	235	243	236	216	273	235	243	236	265	273	235	243
Suchowola (3)	54	64	58	58	69	54	64	58	52	69	54	64	73	52	69	54
Szudziałowo (2)	21	29	28	16	25	21	29	28	22	25	21	29	25	22	25	21

	3				4				5				6			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat bielski				Powiat bielski				Powiat bielski				Powiat bielski			
Bielsk Podlaski (1) (2)	307	262	318	260	305	307	262	318	317	305	307	262	330	317	305	307
Brańsk (1) (2)	84	94	91	78	89	84	94	91	92	89	84	94	100	92	89	84
Boćki (2)	33	40	28	34	51	33	40	28	36	51	33	40	45	36	51	33
Orla (2)	18	19	25	16	22	18	19	25	20	22	18	19	13	20	22	18
Rudka (2)	13	13	15	14	12	13	13	15	12	12	13	13	21	12	12	13
Wyszki (2)	38	43	38	31	43	38	43	38	56	43	38	43	49	56	43	38



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat bielski				Powiat bielski				Powiat bielski				Powiat bielski			
Hajnówka (1) (2)	221	190	192	215	215	221	190	192	209	215	221	190	228	209	215	221
Białowieża (2)	9	6	14	12	15	9	6	14	18	15	9	6	14	18	15	9
Czeremcha (2)	26	13	23	12	29	26	13	23	20	29	26	13	20	20	29	26
Czyże (2)	15	11	12	10	5	15	11	12	11	5	15	11	14	11	5	15
Dubicze Cerkiewne (2)	8	12	9	7	6	8	12	9	9	6	8	12	12	9	6	8
Kleszczele (3)	14	19	18	26	19	14	19	18	11	19	14	19	15	11	19	14
Narew (2)	27	16	24	19	28	27	16	24	30	28	27	16	28	30	28	27
Narewka (2)	33	28	30	23	29	33	28	30	30	29	33	28	31	30	29	33

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat kolneński				Powiat kolneński				Powiat kolneński				Powiat kolneński			
Kolno (1) (2)	193	166	181	147	190	193	166	181	186	190	193	166	207	186	190	193
Grabowo (2)	42	27	38	35	41	42	27	38	38	41	42	27	41	38	41	42
Mały Płock (2)	44	33	30	46	40	44	33	30	51	40	44	33	59	51	40	44
Stawiski (3)	46	42	51	47	70	46	42	51	55	70	46	42	58	55	70	46
Turośl (2)	64	50	51	56	70	64	50	51	60	70	64	50	76	60	70	64

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat łomżyński				Powiat łomżyński				Powiat łomżyński				Powiat łomżyński			
Łomża (1) (2)	673	643	696	627	690	673	643	696	752	690	673	643	786	752	690	673



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Jedwabne (3)	55	48	51	65	44	55	48	51	47	44	55	48	66	47	44	55
Miastkowo (2)	50	53	59	39	40	50	53	59	63	40	50	53	49	63	40	50
Nowogród (3)	42	34	40	31	42	42	34	40	51	42	42	34	51	51	42	42
Piątnica (2)	111	99	109	107	110	111	99	109	120	110	111	99	103	120	110	111
Przytuły (2)	18	29	27	20	19	18	29	27	20	19	18	29	27	20	19	18
Śniadowo (2)	59	55	54	46	59	59	55	54	64	59	59	55	63	64	59	59
Wizna (2)	35	44	43	42	41	35	44	43	49	41	35	44	43	49	41	35
Zbójna (2)	45	49	34	23	43	45	49	34	39	43	45	49	53	39	43	45

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat siemiatycki				Powiat siemiatycki				Powiat siemiatycki				Powiat siemiatycki			
Siemiatycze (1) (2)	165	141	172	166	169	165	141	172	188	169	165	141	218	188	169	165
Drohiczyn (3)	53	41	33	50	45	53	41	33	54	45	53	41	54	54	45	53
Dziadkowice (2)	32	15	21	17	24	32	15	21	19	24	32	15	29	19	24	32
Grodzisk (2)	32	32	22	29	23	32	32	22	39	23	32	32	47	39	23	32
Mielnik (2)	10	16	23	19	15	10	16	23	9	15	10	16	14	9	15	10
Milejczyce (2)	8	7	10	18	10	8	7	10	13	10	8	7	24	13	10	8
Nurzec-Stacja (2)	34	29	38	24	29	34	29	38	24	29	34	29	29	24	29	34
Perlejewo (2)	22	21	17	24	25	22	21	17	23	25	22	21	32	23	25	22

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat wysokomazowiecki				Powiat wysokomazowiecki				Powiat wysokomazowiecki				Powiat wysokomazowiecki			
Wysokie Mazowieckie (1) (2)	187	151	152	155	165	187	151	152	144	165	187	151	183	144	165	187
Ciechanowiec (3)	59	79	67	63	60	59	79	67	69	60	59	79	89	69	60	59



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Czyżew (3)	72	60	73	62	61	72	60	73	76	61	72	60	78	76	61	72
Klukowo (2)	54	34	50	49	38	54	34	50	37	38	54	34	57	37	38	54
Kobylin-Borzymy (2)	28	33	22	24	26	28	33	22	24	26	28	33	37	24	26	28
Kulesze Kościelne (2)	26	30	30	44	34	26	30	30	30	34	26	30	27	30	34	26
Nowe Piekuty (2)	47	32	34	45	38	47	32	34	47	38	47	32	45	47	38	47
Sokoły (2)	62	59	54	55	63	62	59	54	58	63	62	59	58	58	63	62
Szepietowo (3)	68	57	80	76	82	68	57	80	89	82	68	57	82	89	82	68

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat zambrowski				Powiat wysokomazowiecki				Powiat wysokomazowiecki				Powiat wysokomazowiecki			
Zambrów (1) (2)	296	281	273	276	303	296	281	273	328	303	296	281	305	328	303	296
Kołaki Kościelne (2)	23	25	28	21	31	23	25	28	19	31	23	25	34	19	31	23
Rutki (2)	53	41	60	49	56	53	41	60	64	56	53	41	80	64	56	53
Szumowo (2)	63	50	47	43	55	63	50	47	62	55	63	50	65	62	55	63

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat augustowski				Powiat augustowski				Powiat augustowski				Powiat augustowski			
Augustów (1) (2)	361	301	311	308	332	361	301	311	386	332	361	301	371	386	332	361
Bargłów Kościelny (2)	71	64	52	67	54	71	64	52	64	54	71	64	64	64	54	71
Lipisk (3)	46	31	40	31	41	46	31	40	36	41	46	31	58	36	41	46
Nowinka (2)	25	30	30	25	21	25	30	30	23	21	25	30	35	23	21	25
Płaska (2)	20	27	27	17	21	20	27	27	23	21	20	27	36	23	21	20
Sztabin (2)	49	45	44	36	40	49	45	44	40	40	49	45	57	40	40	49



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat grajewski				Powiat grajewski				Powiat grajewski				Powiat grajewski			
Grajewo (1) (2)	275	237	237	241	253	275	237	237	258	253	275	237	312	258	253	275
Radziłów (2)	42	59	42	61	54	42	59	42	52	54	42	59	43	52	54	42
Rajgród (3)	47	44	53	47	48	47	44	53	47	48	47	44	55	47	48	47
Szczuczyn (3)	52	59	59	51	67	52	59	59	66	67	52	59	77	66	67	52
Wąsosz (2)	31	31	38	39	44	31	31	38	49	44	31	31	40	49	44	31

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat moniecki				Powiat moniecki				Powiat moniecki				Powiat moniecki			
Goniądz (3)	26	42	38	48	49	26	42	38	51	49	26	42	47	51	49	26
Jasionówka (2)	20	24	16	18	17	20	24	16	21	17	20	24	17	21	17	20
Jaświły (2)	33	49	35	32	59	33	49	35	43	59	33	49	52	43	59	33
Knyszyn (3)	42	33	45	43	33	42	33	45	36	33	42	33	41	36	33	42
Krypno (2)	34	33	37	37	36	34	33	37	25	36	34	33	25	25	36	34
Mońki (3)	118	125	116	114	134	118	125	116	163	134	118	125	131	163	134	118
Trzcianne (2)	25	39	39	31	38	25	39	39	41	38	25	39	55	41	38	25

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat sejneński				Powiat sejneński				Powiat sejneński				Powiat sejneński			
Sejny (1) (2)	68	89	83	83	94	68	89	83	83	94	68	89	107	83	94	68
Giby (2)	22	22	24	17	21	22	22	24	15	21	22	22	21	15	21	22



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

Krasnopol (2)	40	41	30	31	33	40	41	30	35	33	40	41	56	35	33	40
Puńsk (2)	33	29	46	33	49	33	29	46	28	49	33	29	37	28	49	33

	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	Powiat suwalski				Powiat suwalski				Powiat suwalski				Powiat suwalski			
Suwałki (1) i (2)	766	683	689	721	752	766	683	689	927	752	766	683	918	927	752	766
Bakałarzewo (2)	33	26	33	31	36	33	26	33	41	36	33	26	27	41	36	33
Filipów (2)	51	40	42	45	38	51	40	42	61	38	51	40	48	61	38	51
Jeleniewo (2)	35	32	31	37	21	35	32	31	33	21	35	32	33	33	21	35
Przerośl (2)	32	23	25	34	31	32	23	25	28	31	32	23	34	28	31	32
Raczki (2)	55	61	60	59	54	55	61	60	80	54	55	61	62	80	54	55
Rutka-Tartak (2)	20	26	17	19	25	20	26	17	19	25	20	26	28	19	25	20
Szypliszki (2)	43	33	38	46	37	43	33	38	31	37	43	33	27	31	37	43
Wiżajny (2)	21	20	19	29	37	21	20	19	23	37	21	20	26	23	37	21

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.



5. Stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego

Przez stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego należy rozumieć odsetek dzieci w danej kategorii wiekowej objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. stosunek liczby dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym do liczby populacji dzieci w wieku 3-5 lat w gminie.

Stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim stale rośnie. Coroczne wartości przyrostów nie są jednak duże. Największy przyrost zanotowano w roku 2014, który wyniósł 7,0 pkt. proc. w stosunku do roku 2013. W 2014 r. wychowaniem przedszkolnym objętych było 78,8% dzieci w wieku 3-6 lat, o 25,2 pkt. proc. więcej niż w 2007 roku. Wzrost obserwowany w regionie w 2014 roku osiągnął poziom identyczny z poziomem przyrostu średniej krajowej. Region utrzymuje się bardzo blisko średniej dla Polski, lecz stale poniżej.

Obserwowana jest znacząca dysproporcja w obszarze objęcia wychowaniem przedszkolnym dzieci w kategorii wiekowej 3-6 lat na wsi i w miastach. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2014 w miastach wyniósł 96,6%, podczas gdy na wsi był niemal dwukrotnie niższy. Pozytywnym jest jednak niemal dwukrotny wzrost wartości tego wskaźnika w odniesieniu do 2007 roku (26,0%). Wartość wskaźnika charakteryzująca region jest znacznie niższa od średniej krajowej – 64,0% w 2014 roku. Jeszcze niższe wartości charakteryzują stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego na wsi, jeżeli chodzi o kategorię wiekową 3-4 lata. W tym przypadku, w 2014 roku do ośrodków wychowania przedszkolnego uczęszczało 35,3% dzieci, a w 2015 roku 40,6% dzieci w analizowanej kategorii wiekowej (w mieście odpowiednio: 86,5% i 95,2%). W kraju, w 2014 roku wychowaniem przedszkolnym na terenach wiejskich objętych było 50,2% dzieci w wieku 3-4 lata (rok później 55,7%), w mieście odpowiednio: 87,1% i 92,9.²²

Tabela 5. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

Lp.	Gminy	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA		59,4	63,1	67,3	68,0	70,8	71,6	75,3	82,3	-
PODLASKIE		53,6	58,3	63,5	63,6	68,6	69,7	72,3	78,8	-
1	Choroszcz (3)	45,5	58,9	56,3	44,3	50,4	45,2	47,5	56,8	-
2	Czarna Białostocka (3)	56,3	60,7	65,2	53,9	55,4	57,5	57,7	65,6	-
3	Dobrzyniewo Duże (2)	29,6	30,6	58,8	61,3	64,1	64,1	62,2	66,1	-
4	Gródek (2)	1,9	50,0	62,6	62,4	61,9	62,2	69,1	73,7	-
5	Juchnowiec Kościelny (2)	46,7	38,6	50,9	46,4	53,3	58,5	61,5	66,0	-
6	Łapy (3)	58,5	74,6	72,6	77,5	81,1	77,1	79,1	93,7	-
7	Michałowice (3)	43,5	45,4	60,7	62,7	68,1	64,2	67,8	64,0	-
8	Poświętne (2)	25,0	19,6	31,3	32,0	38,4	39,0	45,1	41,8	-
9	Supraśl (3)	37,3	38,0	40,4	41,3	49,9	52,8	54,7	57,3	-
10	Surzów (3)	55,2	67,2	62,7	63,5	67,5	70,5	69,5	62,1	-
11	Turośl Kościelna (2)	25,8	49,2	57,9	50,0	56,9	55,2	70,3	85,4	-
12	Tykocin (3)	38,7	49,2	46,4	52,5	60,6	55,0	49,5	57,1	-
13	Wasilków (3)	50,7	60,0	73,7	61,4	66,9	65,5	72,5	82,3	-

²² GUS – BDL.



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gminy	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
14	Zabłudów (3)	35,8	37,0	46,5	39,5	38,7	38,6	41,2	47,3	-
15	Zawady (2)	2,0	24,2	52,0	53,9	59,0	65,5	63,7	78,2	-
16	Dąbrowa Białostocka (3)	35,5	47,0	58,6	63,8	69,2	76,0	76,7	77,2	-
17	Janów (2)	34,3	33,5	42,0	43,6	46,8	48,0	53,4	57,5	-
18	Korycin (2)	42,6	74,7	76,4	73,0	72,0	72,4	71,8	75,6	-
19	Krynki	50,9	58,5	54,5	62,0	61,5	58,3	54,4	61,0	-
20	Kuźnica (2)	42,9	47,7	55,0	35,4	61,0	58,2	56,3	58,4	-
21	Nowy Dwór (2)	23,5	25,5	22,2	26,6	41,7	34,6	46,4	62,4	-
22	Sidra (2)	28,7	26,7	30,5	32,3	47,8	32,7	49,5	36,7	-
23	Sokółka (3)	52,7	57,8	60,9	62,3	64,9	66,7	70,1	77,2	-
24	Suchowola (3)	33,4	33,3	28,2	40,1	50,9	50,0	51,3	57,2	-
25	Szudziałowo (2)	24,6	23,7	56,7	56,8	49,5	57,0	54,5	56,1	-
26	Białystok (1)	84,6	89,2	91,4	90,1	89,8	89,9	90,7	97,6	-
27	Bielsk Podlaski (1)	64,6	70,9	79,7	79,1	82,7	83,1	84,9	92,0	-
28	Brańsk (1)	71,5	80,3	85,5	70,7	76,5	68,9	64,9	74,0	-
29	Bielsk Podlaski (2)	29,1	30,2	20,0	25,1	32,0	27,6	36,9	37,6	-
30	Boćki (2)	26,0	40,5	37,2	25,9	84,2	55,9	54,4	48,1	-
31	Brańsk (2)	10,8	14,6	7,3	15,5	31,6	43,4	49,1	60,7	-
32	Orla (2)	48,0	37,8	42,5	39,2	38,2	59,5	63,4	66,2	-
33	Rudka (2)	22,5	18,5	30,9	27,5	31,8	40,0	59,7	57,6	-
34	Wyszki (2)	29,4	42,0	43,1	36,9	41,2	61,9	56,0	63,6	-
35	Hajnówka (1)	77,0	80,1	80,3	78,2	82,4	80,4	87,8	94,7	-
36	Białowieża (2)	90,2	86,0	64,5	78,6	78,0	80,7	71,4	69,8	-
37	Czeremcha (2)	61,5	61,3	62,6	69,2	69,8	69,7	70,4	64,1	-
38	Czyże (2)	63,0	56,4	54,2	45,9	43,1	46,6	50,0	60,5	-
39	Dubicze Cerkiewne (2)	46,2	30,8	87,9	71,1	83,9	64,3	36,8	46,7	-
40	Hajnówka (2)	22,8	11,0	33,1	43,4	46,5	55,6	61,9	59,8	-
41	Kleszczele (3)	62,3	64,2	65,2	66,7	63,4	66,2	65,3	76,8	-
42	Narew (2)	56,2	62,9	69,9	66,0	75,8	89,1	83,2	70,2	-
43	Narewka (2)	21,4	17,5	18,8	52,3	64,0	66,7	62,8	60,8	-
44	Kolno (1)	48,7	53,3	54,2	67,6	76,8	71,8	79,5	89,0	-
45	Grabowo (2)	24,8	27,3	48,1	39,1	35,7	37,6	49,7	56,3	-
46	Kolno (2)	20,5	22,6	34,0	31,6	39,4	37,4	43,3	43,4	-
47	Mały Płock (2)	26,6	26,3	32,6	35,8	38,4	53,2	57,5	61,7	-
48	Stawiski (3)	35,5	37,2	43,6	37,7	54,8	51,6	46,7	40,0	-
49	Turośl (2)	25,1	26,9	33,2	31,7	38,0	38,1	37,8	40,0	-
50	Jedwabne (3)	29,3	18,8	52,2	46,3	51,4	48,1	48,7	63,7	-
51	Łomża (2)	17,4	20,2	34,1	50,0	48,0	46,6	43,9	51,1	-
52	Miastkowo (2)	30,6	30,2	26,4	21,8	64,4	45,2	37,9	38,9	-
53	Nowogród (3)	48,8	58,6	62,4	59,8	70,5	61,7	69,4	71,3	-
54	Piątnica (2)	36,2	47,0	54,3	51,1	52,2	55,6	60,2	70,6	-
55	Przytuły (2)	27,2	29,5	26,6	23,3	42,6	64,0	67,3	70,7	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gminy	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
56	Śniadowo (2)	29,1	31,7	35,1	33,0	45,6	53,1	56,7	63,9	-
57	Wizna (2)	32,7	31,1	41,7	37,7	33,5	54,4	49,2	53,6	-
58	Zbójna (2)	52,6	54,1	50,5	52,8	61,9	53,9	58,1	64,5	-
59	Siemiatycze (1)	85,6	95,6	102,2	96,0	92,2	95,8	97,2	106,3	-
60	Drohiczyn (3)	36,7	32,5	33,0	45,8	49,6	54,4	56,2	64,2	-
61	Dziadkowice (2)	27,3	28,1	29,1	17,2	30,1	48,3	57,0	57,5	-
62	Grodzisk (2)	23,6	31,0	36,6	28,3	27,8	41,9	43,2	59,2	-
63	Mielnik (2)	64,6	67,8	61,3	51,4	61,6	65,3	86,4	87,8	-
64	Milejczyce (2)	25,7	22,5	17,4	26,8	53,0	50,7	54,3	60,0	-
65	Nurzec-Stacja (2)	45,7	48,3	51,7	51,2	55,6	53,0	55,3	63,1	-
66	Perlejewo (2)	32,8	42,7	45,1	34,0	34,9	51,7	55,1	61,5	-
67	Siemiatycze (2)	21,2	23,9	20,3	18,9	22,9	26,0	29,7	26,5	-
68	Wysokie Mazowieckie (1)	69,9	73,3	93,7	94,0	98,3	98,8	101,4	112,3	-
69	Ciechanowiec (3)	38,4	48,6	49,5	41,8	59,5	54,8	59,3	66,9	-
70	Czyżew (3)	34,7	43,4	56,7	66,5	68,2	65,4	64,2	77,3	-
71	Klukowo (2)	31,1	55,2	54,5	57,8	67,9	61,5	69,4	72,8	-
72	Kobylin-Borzymy (2)	37,4	36,8	37,3	39,6	48,0	66,1	77,2	82,1	-
73	Kulesze Kościelne (2)	25,5	21,3	25,2	28,3	51,7	51,7	52,9	57,3	-
74	Nowe Piekuty (2)	69,3	62,2	50,4	45,1	72,1	68,3	75,6	85,5	-
75	Sokoły (2)	31,4	33,5	32,9	41,8	59,0	61,2	67,1	66,0	-
76	Szepietowo (3)	20,2	29,8	38,5	51,9	50,0	51,2	61,4	60,4	-
77	Wysokie Mazowieckie (2)	11,6	6,3	18,2	22,5	48,9	49,8	48,9	41,9	-
78	Zambrów (1)	66,2	78,4	85,3	83,0	88,6	90,8	92,4	107,4	-
79	Kołaki Kościelne (2)	42,0	46,2	68,3	62,7	57,6	53,9	63,9	62,8	-
80	Rutki (2)	24,1	19,9	46,1	42,5	59,2	57,0	58,1	58,1	-
81	Szumowo (2)	32,4	50,0	56,0	67,8	74,4	66,4	65,1	76,9	-
82	Zambrów (2)	25,2	15,3	21,3	23,8	31,2	34,5	34,5	41,7	-
83	Łomża (1)	69,7	72,8	79,4	81,4	87,6	88,3	89,3	93,4	-
84	Augustów (1)	67,8	68,1	71,5	73,7	72,8	78,5	82,3	95,3	-
85	Augustów (2)	24,9	26,7	48,2	47,2	56,8	54,2	52,7	60,2	-
86	Bargłów Kościelny (2)	24,0	24,2	33,5	30,4	36,0	45,9	47,3	48,3	-
87	Lipsk (3)	39,1	41,8	36,0	40,5	58,6	55,2	47,7	56,1	-
88	Nowinka (2)	25,5	31,5	37,3	33,1	26,4	56,1	51,0	60,6	-
89	Płaska (2)	25,5	16,5	46,7	45,8	29,9	33,3	37,5	34,4	-
90	Sztabin (2)	17,3	33,6	36,3	35,5	50,0	48,6	50,3	60,1	-
91	Grajewo (1)	65,5	68,9	75,8	76,1	80,9	76,7	87,4	96,2	-
92	Grajewo (2)	15,5	14,8	19,8	13,1	35,5	26,1	37,1	42,7	-
93	Radziłów (2)	24,9	26,2	55,7	49,0	59,0	55,7	56,2	60,3	-
94	Rajgród (3)	24,2	25,3	29,3	35,2	45,5	38,9	56,8	62,0	-
95	Szczuczyn (3)	31,6	36,8	35,7	39,1	40,6	44,4	42,3	47,7	-
96	Wąsosz (2)	23,9	24,0	12,9	29,3	52,9	36,7	65,8	67,1	-
97	Goniądz (3)	40,8	39,3	49,5	51,2	50,9	58,7	53,4	59,6	-



Lp.	Gminy	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
98	Jasionówka (2)	51,8	54,2	60,2	56,1	57,4	66,0	74,0	69,9	-
99	Jaświły (2)	13,8	26,7	25,8	42,7	48,1	53,4	63,9	62,1	-
100	Knyszyn (3)	37,4	44,4	50,3	45,3	46,2	51,3	57,5	58,7	-
101	Krypno (2)	27,2	45,9	50,9	45,0	52,4	63,6	71,1	68,5	-
102	Mońki (3)	45,1	52,5	57,5	56,5	54,1	59,0	64,9	65,3	-
103	Trzcianne (2)	23,1	26,8	27,6	30,6	41,7	38,3	36,3	46,8	-
104	Sejny (1)	75,0	79,8	94,8	88,0	85,3	89,4	81,0	82,6	-
105	Giby (2)	29,8	29,9	37,8	35,3	31,3	45,0	59,8	60,0	-
106	Krasnopol (2)	17,2	16,7	23,4	24,5	29,3	37,1	43,5	54,5	-
107	Puńsk (2)	49,4	46,1	53,9	61,2	66,1	61,8	72,0	61,9	-
108	Sejny (2)	28,5	27,7	22,7	29,5	24,0	23,5	45,9	49,2	-
109	Bakałarzewo (2)	27,2	29,6	18,2	29,7	33,3	55,0	55,6	49,6	-
110	Filipów (2)	23,6	18,5	23,0	32,0	45,3	53,4	48,9	51,5	-
111	Jeleniewo (2)	24,2	22,6	56,3	26,3	54,9	70,0	67,4	71,0	-
112	Przerośl (2)	18,9	29,5	42,1	35,0	73,2	69,2	71,2	75,2	-
113	Raczki (2)	22,6	19,9	36,3	34,6	56,4	55,9	58,8	66,1	-
114	Rutka-Tartak (2)	20,3	31,7	24,0	26,2	39,3	34,5	43,8	41,8	-
115	Suwałki (2)	27,2	28,9	24,1	23,1	49,2	63,0	50,0	59,4	-
116	Szypliszki (2)	28,0	30,7	28,1	29,8	59,1	52,2	54,4	68,6	-
117	Wiżajny (2)	3,8	21,3	17,8	26,7	43,3	39,3	61,0	53,5	-
118	Suwałki (1)	57,6	63,7	64,7	65,9	67,3	70,7	71,0	79,3	-

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska
- (4) (-) brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat na poziomie poszczególnych gmin województwa podlaskiego (Tabela 5) zauważymy, iż w przypadku gminy Siemiatycze(1), Wysokie Mazowieckie(1) i Zambrów(1) mamy do czynienia z poziomem upowszechnienia przekraczającym 100%, co oznacza, iż do ośrodków wychowania przedszkolnego na tym terenie uczęszczają również dzieci z terenów innych gmin. Fakt ten potwierdzają wyniki ankiet przeprowadzonych w podlaskich gminach, wskazujące na charakteryzowanie się wymienionych gmin najwyższym odsetkiem dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego, pochodzących z terenów innych gmin (patrz Tabela 24). W poszczególnych gminach województwa obserwuje się stały wzrost wartości odsetka dzieci w wieku 3-6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym.

Również w przypadku dzieci 3-4 letnich, stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego w regionie stale rośnie (Tabela 6).

Tabela 6. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA		42,0	47,1	52,5	54,7	58,0	59,3	64,2	71,6	77,3
PODLASKIE		35,5	41,3	47,0	48,6	54,0	56,8	60,1	66,8	73,9



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
1	Choroszcz (3)	34,8	41,7	40,0	30,0	47,4	43,1	39,6	51,2	57,4
2	Czarna Białostocka (3)	35,7	42,6	45,2	37,2	43,0	41,9	40,3	56,3	67,0
3	Dobrzyniewo Duże (2)	5,1	13,7	29,2	56,4	50,8	48,1	60,7	54,4	68,1
4	Gródek (2)	0,0	24,7	51,0	52,8	45,2	50,0	56,3	60,2	69,7
5	Juchnowiec Kościelny (2)	26,7	23,7	37,2	33,8	46,4	52,7	57,0	59,1	66,2
6	Łapy (3)	40,2	57,9	56,3	66,7	71,8	62,6	68,2	92,1	94,6
7	Michałowice (3)	29,4	30,4	44,3	46,7	53,9	54,2	49,5	48,6	53,1
8	Poświętne (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,3
9	Supraśl (3)	26,9	27,3	30,3	47,5	54,4	49,6	54,1	53,6	58,9
10	Suraz (3)	37,9	50,0	51,5	51,3	48,9	63,5	67,7	64,6	64,1
11	Turośń Kościelna (2)	0,0	26,5	44,2	37,7	38,0	46,3	66,2	76,9	87,2
12	Tykocin (3)	15,7	30,2	21,0	34,7	37,9	29,9	27,2	39,7	41,0
13	Wasilków (3)	42,5	50,0	66,4	54,8	57,0	59,5	69,9	79,4	80,8
14	Zabłudów (3)	12,7	20,3	19,5	16,9	20,0	20,9	26,0	32,0	34,4
15	Zawady (2)	0,0	0,0	15,7	22,8	28,1	44,1	38,6	71,4	65,0
16	Dąbrowa Białostocka (3)	20,6	24,9	37,6	51,3	58,7	66,1	62,6	60,1	62,2
17	Janów (2)	5,4	10,8	13,5	12,8	17,5	21,5	24,3	25,8	33,3
18	Korycin (2)	20,0	65,8	52,4	59,0	55,6	54,9	54,5	66,2	91,4
19	Krynki (3)	23,3	42,4	39,5	42,5	52,3	51,6	37,1	37,5	51,1
20	Kuźnica (2)	16,9	34,2	27,4	7,6	34,2	35,8	33,7	50,0	40,0
21	Nowy Dwór (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,8	9,8	8,3	11,4
22	Sidra (2)	0,0	0,0	1,6	0,0	3,6	0,0	21,2	2,0	25,0
23	Sokółka (3)	39,7	38,4	45,4	50,6	56,3	61,5	66,3	68,4	77,0
24	Suchowola (3)	10,2	14,6	6,3	14,6	17,6	19,6	25,4	27,0	27,6
25	Szudziałowo (2)	0,0	0,0	40,8	40,4	25,9	58,8	53,2	45,5	50,0
26	Białystok (1)	75,9	79,4	84,1	83,4	85,5	85,1	84,4	91,5	97,7
27	Bielsk Podlaski (1)	45,7	56,2	71,0	68,5	74,0	76,6	81,2	77,8	90,1
28	Brańsk (1)	50,0	62,3	74,5	59,2	39,7	42,2	36,5	60,7	82,5
29	Bielsk Podlaski (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,0	17,2	20,2
30	Boćki (2)	0,0	0,0	28,8	0,0	50,6	34,5	32,1	28,7	53,6
31	Brańsk (2)	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	34,7	42,1	48,9	54,5
32	Orla (2)	0,0	0,0	16,7	7,3	21,6	47,2	25,0	52,4	57,5
33	Rudka (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,8	18,5	24,0
34	Wyszki (2)	0,0	0,0	1,1	1,0	2,0	43,8	42,5	57,6	59,3
35	Hajnówka (1)	61,2	66,1	70,6	66,1	68,9	68,4	79,8	91,1	90,2
36	Białowieża (2)	72,0	60,5	66,7	66,7	72,4	77,4	55,9	71,0	66,7
37	Czeremcha (2)	49,0	34,4	50,0	54,3	52,5	52,4	51,2	45,8	63,6
38	Czyże (2)	20,8	29,6	40,0	12,5	14,3	11,5	15,4	33,3	40,0
39	Dubicze Cerkiewne (2)	0,0	0,0	55,0	47,4	73,7	52,9	21,1	40,0	57,1
40	Hajnówka (2)	0,0	1,4	3,4	6,7	46,2	43,5	52,9	49,0	46,6
41	Kleszczewo (3)	35,0	50,0	46,2	53,3	44,2	53,5	62,1	73,3	69,7
42	Narew (2)	34,1	38,1	47,7	50,0	56,6	122,9	70,4	69,1	78,2



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
43	Narewka (2)	0,0	0,0	0,0	35,7	51,9	46,0	58,3	64,9	62,9
44	Kolno (1)	19,4	27,0	30,4	44,9	47,8	44,5	59,6	70,9	84,2
45	Grabowo (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	27,2	30,1
46	Kolno (2)	0,0	0,0	4,8	6,1	10,5	9,5	12,6	12,7	18,7
47	Mały Płock (2)	0,0	0,0	3,3	1,0	12,0	35,0	38,5	38,8	47,6
48	Stawiski (3)	9,3	9,4	20,1	14,6	14,5	13,6	12,6	15,0	30,2
49	Turośl (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
50	Jedwabne (3)	0,0	0,0	31,8	23,3	22,5	20,5	21,9	27,5	45,5
51	Łomża (2)	1,8	0,0	6,2	36,1	29,1	32,7	31,9	39,5	39,3
52	Miastkowo (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	38,9	1,0	0,0	1,9	20,0
53	Nowogród (3)	30,3	29,4	41,8	48,9	50,5	44,7	57,3	60,6	60,7
54	Piątnica (2)	14,5	16,1	28,3	26,3	30,4	31,2	44,2	58,0	56,1
55	Przytuły (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	52,6	51,0	55,0	75,7
56	Śniadowo (2)	7,3	7,0	9,9	7,4	12,4	33,3	36,1	43,0	50,0
57	Wizna (2)	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	27,7	19,6	35,2	46,1
58	Zbójna (2)	21,7	19,1	22,1	26,1	22,5	31,0	34,0	49,4	45,5
59	Siemiatycze (1)	72,8	89,9	99,5	97,8	84,5	89,4	93,4	106,2	114,5
60	Drohiczyn (3)	11,3	14,1	9,4	35,2	45,9	50,4	51,7	61,0	56,1
61	Dziadkowice (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	12,0	32,8	45,7	46,5	48,2
62	Grodzisk (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,8	31,1	38,1	38,2
63	Mielnik (2)	53,3	57,9	76,7	48,6	66,7	75,0	84,0	64,0	80,0
64	Milejczyce (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	26,7	36,4	43,9	60,0	61,1
65	Nurzec-Stacja (2)	23,0	29,8	32,2	26,2	32,3	40,0	42,9	37,5	39,7
66	Perlejewo (2)	0,0	0,0	0,0	10,9	0,0	30,3	36,8	39,6	51,1
67	Siemiatycze (2)	0,0	0,0	0,0	1,8	8,2	12,0	10,0	3,4	17,0
68	Wysokie Mazowieckie (1)	46,3	55,4	81,2	89,2	88,1	86,4	87,4	100,5	116,3
69	Ciechanowiec (3)	14,9	28,1	34,4	32,0	44,5	36,9	45,9	54,5	59,7
70	Czyżew (3)	9,6	17,2	24,0	43,0	39,3	33,3	29,0	50,0	65,4
71	Klukowo (2)	0,0	28,1	33,3	37,4	49,4	44,3	51,0	53,3	69,6
72	Kobylin-Borzymy (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,6	68,3	68,6	61,1
73	Kulesze Kościelne (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	28,7	36,6	39,4	39,1	46,7
74	Nowe Piekuty (2)	3,1	5,8	6,6	1,0	51,8	41,1	52,7	78,6	78,8
75	Sokoły (2)	0,0	5,6	0,0	15,6	38,2	38,5	45,8	48,3	64,0
76	Szepietowo (3)	0,0	10,7	13,2	35,4	36,2	34,7	42,4	42,0	56,0
77	Wysokie Mazowieckie (2)	0,0	0,9	1,8	0,9	39,8	39,5	35,5	30,3	37,6
78	Zambrów (1)	47,9	62,5	72,2	71,5	75,9	79,5	79,3	90,7	101,2
79	Kołaki Kościelne (2)	21,4	24,3	42,5	55,3	48,9	42,6	51,9	50,0	46,3
80	Rutki (2)	0,0	0,0	22,4	26,0	28,5	27,1	29,3	25,8	37,6
81	Szumowo (2)	8,2	18,3	33,0	43,5	58,7	53,4	51,6	68,3	71,2
82	Zambrów (2)	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	7,0	13,8	26,0	29,5
83	Łomża (1)	53,5	61,1	67,2	70,0	77,1	77,8	78,1	82,8	93,4
84	Augustów (1)	52,8	51,3	56,0	62,5	61,1	71,6	71,4	88,6	97,0



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
85	Augustów (2)	0,0	0,0	19,5	18,6	36,9	38,5	39,1	51,4	46,5
86	Bargłów Kościelny (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,7	15,1	17,7	34,4
87	Lipsk (3)	8,8	13,9	11,9	25,0	30,4	26,3	26,0	30,4	44,8
88	Nowinka (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	44,6	31,3	40,8	43,5
89	Płaska (2)	0,0	0,0	0,0	12,8	0,0	0,0	1,8	0,0	43,9
90	Sztabin (2)	0,0	7,8	13,0	15,7	16,2	18,5	28,9	34,9	36,0
91	Grajewo (1)	43,5	47,7	56,2	60,5	66,4	64,3	71,7	74,3	82,3
92	Grajewo (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0	0,0	21,1	27,3	31,9
93	Radziłów (2)	0,0	0,0	22,5	21,8	36,5	41,7	39,4	31,8	44,8
94	Rajgród (3)	0,0	0,0	0,0	13,7	18,6	18,3	41,0	48,4	48,4
95	Szczuczyn (3)	7,7	12,2	9,9	14,5	16,1	16,2	19,0	21,4	22,7
96	Wąsosz (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3	29,0	48,9	47,9	44,0
97	Goniądz (3)	15,3	20,9	30,4	24,2	26,7	35,1	31,8	43,4	52,0
98	Jasionówka (2)	26,4	31,9	37,2	31,3	45,2	56,6	51,3	53,8	45,9
99	Jaświły (2)	0,0	0,0	0,0	26,2	26,3	27,1	47,3	54,4	54,3
100	Knyszyn (3)	10,8	23,9	25,0	23,4	24,2	31,9	35,1	45,8	66,7
101	Krypno (2)	8,0	26,4	26,6	26,3	37,9	60,6	62,7	54,1	70,0
102	Mońki (3)	26,6	35,1	36,5	33,8	31,4	40,9	46,2	50,7	61,1
103	Trzcianne (2)	0,0	0,0	2,4	0,0	8,5	10,4	4,1	10,4	46,0
104	Sejny (1)	42,9	57,7	74,2	61,2	60,3	61,9	57,9	62,6	77,2
105	Giby (2)	1,8	0,0	4,8	0,0	1,9	27,9	44,4	45,9	30,2
106	Krasnopol (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,3	20,9	29,2	32,9
107	Puńsk (2)	23,0	24,7	25,8	40,0	42,3	48,0	69,7	37,0	62,2
108	Sejny (2)	0,0	8,4	3,9	7,9	2,3	0,0	16,9	33,8	29,5
109	Bakałarzewo (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,4	31,5	29,6	39,1
110	Filipów (2)	0,0	0,0	0,0	15,7	21,2	18,7	17,7	20,8	27,0
111	Jeleniewo (2)	0,0	0,0	18,5	18,2	31,6	50,7	50,0	50,0	55,4
112	Przerośl (2)	0,0	0,0	3,6	0,0	58,3	47,5	47,7	50,8	71,4
113	Raczki (2)	0,0	0,0	14,4	11,2	27,5	24,2	26,6	46,7	39,4
114	Rutka-Tartak (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,7
115	Suwałki (2)	0,8	0,0	0,0	0,6	35,8	42,5	41,1	49,6	46,0
116	Szypliszki (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	39,4	26,3	27,9	50,7	56,3
117	Wiżajny (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	44,4	37,1	43,1
118	Suwałki (1)	34,8	44,8	48,0	47,9	52,0	56,6	61,7	67,7	76,6

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska
- (-) Brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-4 lata, na terenie poszczególnych gmin województwa podlaskiego (Tabela 6), analogicznie, jak w przypadku dzieci 3-6 lat, obserwujemy ponad 100% upowszechnienie w gminach Siemiatycze(1), Wysokie Mazowieckie(1)



i Zambrów(1). Oznacza to, iż ośrodki funkcjonujące na danym terenie obejmują edukacją przedszkolną dzieci z terenów innych gmin. Wskazane gminy charakteryzują się najwyższą liczbą dzieci pochodzących z terenów innych gmin (patrz Tabela 24).

Tabela 7. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w ośrodku wychowania przedszkolnego

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA		1,50	1,44	1,36	1,35	1,34	1,31	1,24	1,17	1,12
PODLASKIE		1,80	1,68	1,55	1,55	1,51	1,46	1,41	1,34	1,27
1	Choroszcz (3)	1,72	1,57	1,51	1,92	1,72	1,89	1,87	1,60	1,46
2	Czarna Białostocka (3)	1,40	1,40	1,33	1,74	1,87	1,90	1,92	1,63	1,52
3	Dobrzyniewo Duże (2)	0,00	5,86	1,80	1,18	1,28	1,33	1,42	1,46	1,42
4	Gródek (2)	0,00	1,72	1,25	1,37	1,32	1,36	1,46	1,04	1,16
5	Juchnowiec Kościelny (2)	3,59	2,88	2,56	1,76	1,68	1,70	1,86	2,50	2,14
6	Łapy (3)	1,48	1,03	1,32	1,41	1,55	1,69	1,73	1,55	1,48
7	Michałowice (3)	1,74	1,63	1,71	1,76	1,75	1,83	1,66	1,70	1,60
8	Poświętne (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Supraśl (3)	2,80	2,78	2,93	1,45	1,46	1,38	1,59	1,44	1,31
10	Suraz (3)	0,68	0,96	0,94	1,18	0,74	1,12	1,13	1,31	0,85
11	Turośń Kościelna (2)	0,00	2,94	2,16	2,46	2,47	2,09	1,86	1,68	1,58
12	Tykocin (3)	1,90	1,48	1,80	1,53	1,91	2,00	3,01	2,59	2,63
13	Wasilków (3)	1,66	1,55	1,34	1,56	1,78	1,62	1,50	1,42	1,01
14	Zabłudów (3)	5,00	4,82	4,72	5,06	5,44	6,08	5,84	5,60	5,32
15	Zawady (2)	0,00	0,00	4,59	2,77	3,95	2,00	1,78	1,50	1,24
16	Dąbrowa Białostocka (3)	3,20	3,21	1,95	1,57	1,43	1,25	1,30	1,35	1,37
17	Janów (2)	2,28	2,23	2,17	2,33	1,88	1,94	6,94	1,59	2,09
18	Korycin (2)	1,40	0,80	0,80	0,87	0,89	0,89	0,93	0,84	0,82
19	Krynki	2,35	2,16	1,60	1,30	1,32	1,70	1,82	1,82	1,54
20	Kuźnica (2)	1,51	1,44	1,30	1,28	1,16	1,36	1,37	1,48	1,64
21	Nowy Dwór (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22	Sidra (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23	Sokółka (3)	1,56	1,46	1,45	1,41	1,27	1,28	1,24	1,20	1,13
24	Suchowola (3)	5,60	5,50	8,64	8,32	8,40	8,60	5,97	6,53	5,65
25	Szudziałowo (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,33	2,74	0,00	0,00
26	Białystok (1)	1,00	0,97	0,94	0,96	0,98	0,97	0,96	0,92	0,88
27	Bielsk Podlaski (1)	1,13	1,11	1,03	1,01	0,99	0,97	1,01	1,01	0,95
28	Brańsk (1)	1,03	0,78	0,84	1,07	1,18	1,21	1,30	1,27	1,09
29	Bielsk Podlaski (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,50	8,70	8,75
30	Boćki (2)	0,00	0,00	4,90	0,00	1,57	4,88	4,92	5,32	4,80
31	Brańsk (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,47	3,42	2,89
32	Orla (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33	Rudka (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
34	Wyszki (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
35	Hajnówka (1)	0,99	1,01	1,03	1,03	0,96	0,97	0,89	0,86	0,83



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
36	Białowieża (2)	0,45	0,88	1,10	0,88	0,84	0,86	1,02	1,18	1,24
37	Czeremcha (2)	1,38	1,04	1,11	0,99	0,88	0,85	0,80	0,92	1,50
38	Czyże (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
39	Dubicze Cerkiewne (2)	0,00	0,00	0,95	1,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
40	Hajnówka (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,57	2,40	2,17	2,17	1,43
41	Kleszczele (3)	1,06	1,04	0,94	0,86	1,16	1,16	1,12	0,88	0,88
42	Narew (2)	1,52	1,58	1,24	1,56	1,50	1,05	1,00	1,11	1,13
43	Narewka (2)	0,00	0,00	0,00	1,71	1,73	1,80	2,34	2,32	2,49
44	Kolno (1)	1,90	1,87	1,80	1,56	1,52	1,49	1,55	1,50	1,49
45	Grabowo (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46	Kolno (2)	0,00	0,00	8,54	8,78	6,64	5,86	6,46	6,64	6,07
47	Mały Płock (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,07	3,90	3,71	0,00
48	Stawiski (3)	2,79	1,96	2,10	2,16	1,65	1,71	1,71	1,86	1,71
49	Turośl (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
50	Jedwabne (3)	0,00	0,00	2,98	3,32	3,34	3,64	3,32	3,10	2,92
51	Łomża (2)	0,00	0,00	16,65	3,60	3,74	4,12	4,16	3,92	3,56
52	Miastkowo (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	3,21	0,00	0,00	0,00	0,00
53	Nowogród (3)	2,53	2,40	1,94	1,82	1,12	1,75	1,68	1,75	1,59
54	Piątnica (2)	3,14	3,18	3,27	3,48	3,20	3,24	3,31	3,33	3,41
55	Przytuły (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,88	1,88	1,74	2,04
56	Śniadowo (2)	11,80	12,00	11,60	12,33	12,53	4,09	3,86	3,51	3,08
57	Wizna (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	5,68	5,24	5,00
58	Zbójna (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	Siemiatycze (1)	0,87	0,78	0,67	0,69	0,74	0,88	0,81	0,76	0,76
60	Drohiczyn (3)	0,00	0,00	0,00	3,57	4,17	5,85	0,00	0,00	0,00
61	Działkowice (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,72	3,85	3,60	3,75
62	Grodzisk (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,68	2,52	2,24	1,88
63	Mielnik (2)	1,09	0,98	0,78	0,87	1,12	1,04	0,80	0,80	0,68
64	Milejczyce (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,35	2,65	3,05	2,55	1,41
65	Nurzec-Stacja (2)	1,23	1,17	1,16	1,33	1,36	1,34	1,31	1,23	1,78
66	Perlejewo (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,35	4,30	4,10	3,50
67	Siemiatycze (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
68	Wysokie Mazowieckie (1)	0,89	0,89	0,83	0,90	0,88	0,87	0,87	0,76	0,78
69	Ciechanowiec (3)	4,58	2,83	2,72	3,04	2,95	2,55	3,25	2,96	2,51
70	Czyżew (3)	2,97	2,17	1,56	1,30	1,29	1,39	1,51	1,41	1,39
71	Klukowo (2)	0,00	0,00	2,18	2,35	2,73	3,21	3,16	3,33	2,05
72	Kobylin-Borzymy (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,78	1,04	1,17	1,04
73	Kulesze Kościelne (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	3,49	3,31	3,09	2,77	2,57
74	Nowe Piekuty (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	1,67	1,62	1,52	1,34	1,07
75	Sokoły (2)	0,00	0,00	0,00	4,26	3,86	3,96	3,72	1,47	2,65
76	Szepietowo	0,00	8,08	8,44	3,05	3,42	3,07	2,76	2,82	3,41
77	Wysokie Mazowieckie (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,73	2,61	11,40	11,13	6,33



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
78	Zambrów (1)	1,06	0,95	0,90	1,09	1,14	0,99	0,96	0,93	0,98
79	Kołaki Kościelne (2)	0,00	0,00	5,00	6,50	6,60	5,33	4,73	5,67	4,87
80	Rutki (2)	0,00	0,00	0,00	2,87	2,17	2,20	2,03	2,02	3,46
81	Szumowo (2)	3,15	2,68	1,56	1,30	1,42	1,14	1,16	1,08	1,18
82	Zambrów (2)	42,29	58,20	65,20	96,33	44,14	8,56	4,90	5,38	11,68
83	Łomża (1)	1,02	1,05	0,94	0,96	0,96	0,97	0,93	0,92	0,90
84	Augustów (1)	1,26	1,26	1,22	1,20	1,27	1,11	1,12	0,94	0,86
85	Augustów (2)	0,00	0,00	3,05	3,49	2,37	2,43	2,41	2,09	2,21
86	Bargłów Kościelny (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,00	6,30	6,07	4,97
87	Lipsk (3)	1,29	1,09	1,00	1,13	1,05	1,11	1,34	1,38	1,23
88	Nowinka (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,44	4,44	3,40	2,76
89	Płaska (2)	0,00	0,00	0,00	4,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
90	Sztabin (2)	0,00	0,00	2,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
91	Grajewo (1)	1,29	1,34	1,29	1,40	1,42	1,45	1,31	1,37	1,32
92	Grajewo (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	6,09	0,00	6,97	6,47	6,47
93	Radziłów (2)	0,00	0,00	5,33	5,70	4,00	4,32	3,02	2,87	2,39
94	Rajgród (3)	0,00	0,00	0,00	4,89	4,08	3,70	2,11	2,31	2,33
95	Szczuczyn (3)	8,16	8,00	7,48	8,00	7,88	8,60	8,52	8,32	7,40
96	Wąsosz (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,91	5,04	2,03	2,96	2,64
97	Goniądz (3)	2,94	3,12	2,75	2,19	2,12	2,01	2,21	1,97	1,68
98	Jasionówka (2)	1,40	1,25	1,10	1,18	1,37	1,18	0,95	0,69	0,97
99	Jaświły (2)	0,00	0,00	0,00	4,14	2,57	2,46	2,20	2,44	2,08
100	Knyszyn (3)	2,34	2,36	2,34	2,84	2,98	2,70	1,80	1,51	0,99
101	Krypno (2)	3,36	3,20	1,95	2,20	1,89	1,23	0,97	1,21	1,61
102	Mońki (3)	1,58	1,27	1,25	1,29	1,47	1,46	1,17	1,22	1,19
103	Trzcianne (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	136,00	13,73	14,50	13,10	5,20
104	Sejny (1)	1,11	0,99	0,90	1,15	1,11	1,12	1,12	1,02	0,86
105	Giby (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,15	3,80	5,36	0,00
106	Krasnopol (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	141,00	141,00	120,00	0,00
107	Puńsk (2)	1,73	1,88	1,97	1,91	1,41	1,37	1,27	1,39	1,33
108	Sejny (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
109	Bakałarzewo (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	4,87	4,36	3,67
110	Filipów (2)	0,00	0,00	0,00	6,92	6,92	8,20	8,35	7,20	6,00
111	Jeleniewo (2)	0,00	0,00	7,92	8,50	6,10	8,23	7,92	5,63	5,56
112	Przerośl (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,75	2,41	2,42	2,64	2,53
113	Raczki (2)	0,00	0,00	5,22	5,32	5,43	5,05	5,23	3,06	2,91
114	Rutka-Tartak (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
115	Suwałki (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	4,07	1,67	2,91	2,77	2,73
116	Szypłiszki (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,20	4,32	3,86	2,06	2,31
117	Wiżajny (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,29	3,78	3,24
118	Suwałki (1)	1,68	1,62	1,59	1,64	1,70	1,47	1,40	1,20	1,10

Wyjaśnienia:



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska
- (0) Wypełnienie pozycji jest niemożliwe/niecelowe lub wartość niepodana ze względu na wysoki błąd losowy próby (w przypadku badań reprezentacyjnych, np. BAEL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średni odsetek dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w przedszkolu w województwie podlaskim wynosi 1,27%. To nieco więcej, niż wskaźnik dla Polski (1,12%). Obserwowany poziom jest niższy od stanu wyjściowego w 2007 r. o 0,53 punktu proc. i na przestrzeni analizowanego okresu przyjął tendencję malejącą.

Jedynie w 11,9% gmin (14 gminach) nie występuje problem nadwyżki dzieci w stosunku do miejsc wychowania przedszkolnego, dostępnych na danym obszarze (wskaźnik liczby dzieci przypadających na jedno miejsce). W tym gmina Poświętne(2), gdzie nie funkcjonuje żaden ośrodek wychowania przedszkolnego. Ponadto gmina Siemiatycze(2), gdzie mimo równowagi między liczbą dzieci w wieku 3-5 lat zainteresowanych edukacją przedszkolną, a liczbą dostępnych miejsc w ośrodku, gmina charakteryzują się najwyższym odsetkiem dzieci z innych gmin, które są objęte wychowaniem przedszkolnym na tym terenie.

Największy odsetek dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce przedszkolne występują w gminie Zambrów(2) (11,68%), jest to także gmina charakteryzująca się największym odsetkiem dzieci objętych edukacją z terenów innych gmin. Ponadto Bielsk Podlaski(2) (8,75%), Szczuczyn(3) (7,40%), Wysokie Mazowieckie(2) (6,33%), Grajewo(2) (6,47%), Kolno(2) (6,07%), Suchowola(3) (5,65%), Jeleniewo(2) (5,56%), Zabłudów(3) (5,32%).



6. Zróżnicowanie przestrzenne w dostępie do wychowania przedszkolnego

Badaniem ankietowym objęto 118 gmin województwa podlaskiego, a ankiety pozyskano z 568 ośrodków wychowania przedszkolnego, funkcjonujących na terenie regionu (Tabela 8).

Tabela 8. Liczba badanych ośrodków wychowania przedszkolnego według statusu prawnego (publicznych i niepublicznych) w województwie podlaskim (2016r.)

Rodzaj ośrodka wychowania przedszkolnego	Ogółem		Publiczne		Niepubliczne	
	n	%	n	%	n	%
Przedszkole	212	37,3%	156	32,1%	56	68,3%
Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	263	46,3%	251	51,6%	12	14,6%
Punkt przedszkolny	74	13,0%	62	12,8%	12	14,6%
Zespół wychowania przedszkolnego	19	3,3%	17	3,5%	2	2,4%
Ogółem	568	100,0%	486	100,0%	82	100,0%

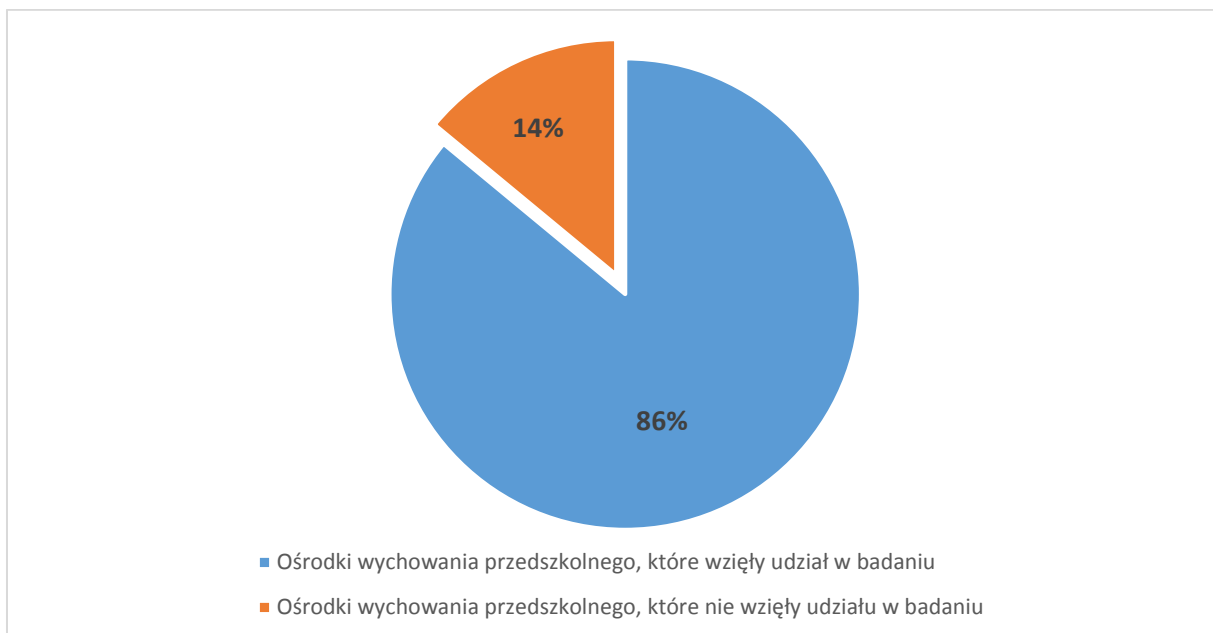
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Najczęściej występującą wśród badanych podmiotów formą wychowania przedszkolnego są oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (46,3%) oraz przedszkola (37,3%). Zdecydowana większość oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkoli to jednostki publiczne, odpowiednio 95,4% i 73,6% (Rysunek 3).

W przypadku oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w miastach, są to przede wszystkim oddziały dla dzieci 6 letnich, tzw. „zerówki”, natomiast na obszarach wiejskich często są to oddziały dla dzieci 3-4 letnich bądź oddziały mieszane dla 3-6 latków. Sytuacja łączenia dzieci różnych kategorii wiekowych w jednym oddziale, obserwowana na obszarach wiejskich, wynika z małej liczby dzieci w wieku przedszkolnym. Skala powszechności innych form wychowania przedszkolnego w regionie, takich jak punkt przedszkolny, czy zespół wychowania przedszkolnego jest zdecydowanie niższa od form dominujących (odpowiednio 13,0% oraz 3,0%).



Rysunek 2. Odsetek ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim, które wzięły udział w badaniu



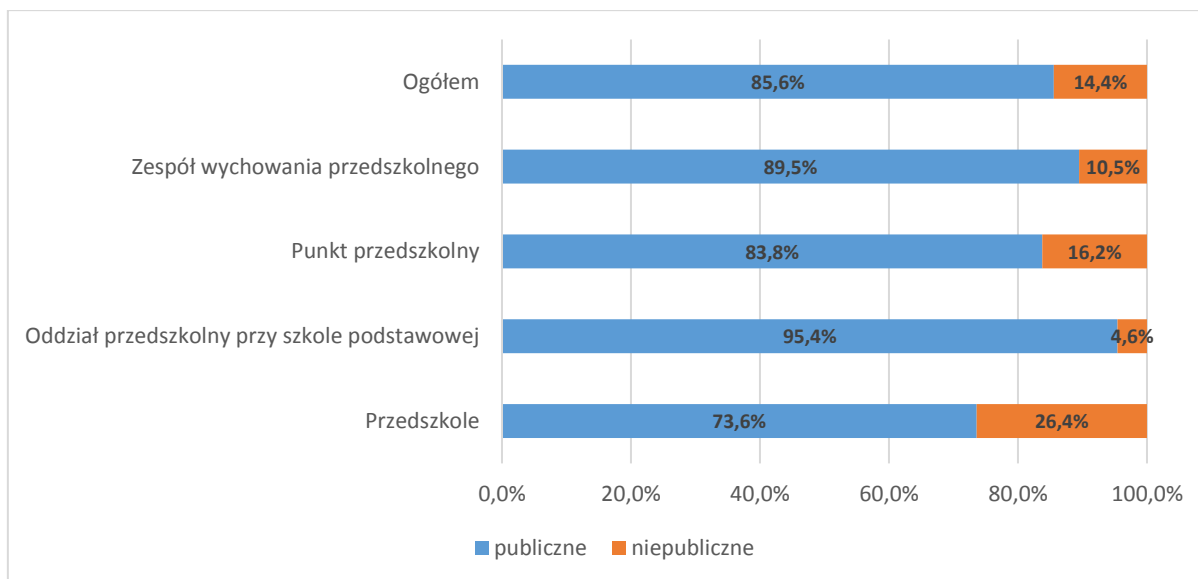
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego oraz danych BDL.

Zgodnie z danymi publikowanymi przez BDL w województwie podlaskim w 2015 r. funkcjonowało 660 ośrodków wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych). W ramach przeprowadzonego badania dział wzięło 568 ośrodków wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych), co stanowi 86% wszystkich ośrodków funkcjonujących w województwie podlaskim. Należy jednak mieć na uwadze, iż dane z BDL odnośnie liczby placówek wychowania przedszkolnego dotyczą roku 2015. Brak jest na moment realizacji badania danych za rok 2016. Dlatego liczba funkcjonujących placówek w roku 2016 mogła ulec zmianie.

Status prawny ośrodków wychowania przedszkolnego zidentyfikowanych na terenie województwa podlaskiego w badaniu ankietowym prezentuje Rysunek 3.



Rysunek 3. Struktura badanych ośrodków wychowania przedszkolnego według statusu prawnego (publiczne i niepubliczne) w województwie podlaskim w % (2016 r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Zwracając uwagę na status prawny ośrodków wychowania przedszkolnego, zdecydowaną większość funkcjonujących jednostek stanowią placówki publiczne – 85,6%, tj. 486 placówek. Placówki niepubliczne stanowią natomiast 14,4%, tj. 82 placówki. Najmniejsze zróżnicowanie w zakresie statusu funkcjonowania danej formy edukacji przedszkolnej występuje w przypadku oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej. W tym przypadku niemal wszystkie ośrodki posiadają status publicznych, jedynie 4,6% niepubliczny. Największy odsetek placówek niepublicznych obserwowany jest w przypadku przedszkoli (26,4%).

Na podstawie przeprowadzonego badania określono skalę dostępności do poszczególnych form edukacji przedszkolnej w gminach (Tabela 9). W przypadku placówek publicznych jedynie w gminach Poświętne i Płaska nie zlokalizowano żadnej publicznej formy wychowania przedszkolnego.

Tabela 9. Struktura publicznych placówek wychowania przedszkolnego w poszczególnych gminach objętych badaniem (2016r.)

Lp.	Gmina	Placówki publiczne				
		Przedszkole	Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	Punkt przedszkolny	Zespół wychowania przedszkolnego	Ogółem
1	Augustów (1)	2	0	0	0	2
2	Augustów (2)	0	5	0	4	9
3	Bakałarzewo (2)	0	1	1	0	2
4	Bargłów Kościelny (2)	0	4	2	0	6
5	Białowieża (2)	1	0	0	0	1
6	Białystok (1)	57	24	0	0	81
7	Bielsk Podlaski (1)	4	1	0	0	5
8	Bielsk Podlaski (2)	0	2	0	0	2
9	Boćki (2)	0	4	1	0	5



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	Placówki publiczne				
		Przedszkole	Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	Punkt przedszkolny	Zespół wychowania przedszkolnego	Ogółem
10	Brańsk (1)	1	0	0	0	1
11	Brańsk (2)	0	5	3	0	8
12	Choroszcz (3)	1	0	0	0	1
13	Ciechanowiec (3)	1	3	0	0	4
14	Czarna Białostocka (3)	1	0	0	0	1
15	Czeremcha (2)	1	0	0	0	1
16	Czyże (2)	0	2	0	0	2
17	Czyżew (3)	1	2	1	0	4
18	Dąbrowa Białostocka (3)	2	5	2	0	9
19	Dobrzyniewo Duże (2)	3	3	0	0	6
20	Drohiczyn (3)	0	7	0	0	7
21	Dubicze Cerkiewne (2)	0	1	0	0	1
22	Dziadkowice (2)	0	1	1	0	2
23	Filipów (2)	0	0	1	0	1
24	Giby (2)	0	1	1	0	2
25	Goniądz (3)	1	2	0	0	3
26	Grabowo (2)	0	1	1	0	2
27	Grajewo (1)	4	3	0	0	7
28	Grajewo (2)	0	4	2	0	6
29	Grodzisk (2)	0	1	1	0	2
30	Gródek (2)	1	0	0	0	1
31	Hajnówka (1)	4	0	0	0	4
32	Hajnówka (2)	0	1	1	0	2
33	Janów (2)	1	0	0	0	1
34	Jasionówka (2)	1	0	0	0	1
35	Jaświły (2)	0	2	3	0	5
36	Jedwabne (3)	0	1	1	0	2
37	Jeleniewo (2)	0	1	0	0	1
38	Juchnowiec Kościelny (2)	2	2	0	0	4
39	Kleszczele (3)	1	0	0	0	1
40	Klukowo (2)	0	3	4	0	7
41	Knyszyn (3)	2	0	0	0	2
42	Kobylin-Borzymy (2)	0	1	1	0	2
43	Kolno (1)	1	2	0	0	3
44	Kolno (2)	0	7	2	1	10
45	Kołaki Kościelne (2)	1	2	0	0	3
46	Korycin (2)	1	0	2	0	3
47	Krasnopol (2)	0	1	0	0	1
48	Krynki (3)	1	0	0	0	1
49	Krypno (2)	1	1	0	0	2



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	Placówki publiczne				
		Przedszkole	Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	Punkt przedszkolny	Zespół wychowania przedszkolnego	Ogółem
50	Kulesze Kościelne (2)	0	1	1	0	2
51	Kuźnica (2)	1	0	0	0	1
52	Lipsk (3)	1	2	0	0	3
53	Łapy (3)	2	6	0	0	8
54	Łomża (1)	10	6	0	0	16
55	Łomża (2)	0	6	1	0	7
56	Mały Płock (2)	0	4	2	0	6
57	Miastkowo (2)	0	2	0	0	2
58	Michałowó (3)	1	1	0	0	2
59	Mielnik (2)	1	0	0	0	1
60	Milejczyce (2)	0	1	1	0	2
61	Mońki (3)	1	0	0	0	1
62	Narew (2)	1	0	0	0	1
63	Narewka (2)	0	1	1	0	2
64	Nowe Piekuty (2)	0	2	2	0	4
65	Nowinka (2)	0	3	1	0	4
66	Nowogród (3)	1	1	0	0	2
67	Nowy Dwór (2)	0	1	0	0	1
68	Nurzec-Stacja (2)	1	0	0	0	1
69	Orla (2)	0	2	0	0	2
70	Perlejewo (2)	0	1	1	0	2
71	Piątnica (2)	1	6	0	0	7
72	Płaska (2)	0	0	0	0	0
73	Poświętne (2)	0	0	0	0	0
74	Przerośl (2)	0	2	2	0	4
75	Przytuły (2)	0	1	2	0	3
76	Puńsk (2)	1	1	0	0	2
77	Raczki (2)	0	1	1	0	2
78	Radziłów (2)	0	2	0	2	4
79	Rajgród (3)	1	2	0	0	3
80	Rudka (2)	0	2	0	0	2
81	Rutka-Tartak (2)	0	2	0	0	2
82	Rutki (2)	0	3	1	0	4
83	Sejny (1)	1	0	0	0	1
84	Sejny (2)	0	2	0	0	2
85	Sidra (2)	0	3	0	0	3
86	Siemiatycze (1)	3	0	0	0	3
87	Siemiatycze (2)	0	4	0	0	4
88	Sokoły (2)	0	3	1	0	4
89	Sokółka (3)	5	2	0	5	12



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	Placówki publiczne				
		Przedszkole	Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	Punkt przedszkolny	Zespół wychowania przedszkolnego	Ogółem
90	Stawiski (3)	1	0	0	0	1
91	Suchowola (3)	1	3	0	0	4
92	Supraśl (3)	2	1	0	0	3
93	Suraz (3)	1	0	0	0	1
94	Suwałki (1)	9	9	0	0	18
95	Suwałki (2)	0	4	3	0	7
96	Szczuczyn (3)	1	2	0	0	3
97	Szepietowo (3)	0	3	0	0	3
98	Sztabin (2)	0	2	0	0	2
99	Szudziałowo (2)	0	2	0	0	2
100	Szumowo (2)	1	4	0	3	8
101	Szypłiszki (2)	0	4	1	2	7
102	Śniadowo (2)	1	1	2	0	4
103	Trzcianne (2)	0	1	0	0	1
104	Turośl (2)	0	5	0	0	5
105	Turośl Kościelna (2)	1	2	0	0	3
106	Tykocin (3)	1	2	0	0	3
107	Wasilków (3)	1	0	2	0	3
108	Wąsosz (2)	0	3	3	0	6
109	Wizna (2)	0	1	0	0	1
110	Wiżajny (2)	0	1	1	0	2
111	Wysokie Mazowieckie (1)	2	0	0	0	2
112	Wysokie Mazowieckie (2)	0	1	0	0	1
113	Wyszki (2)	0	3	0	0	3
114	Zabłudów (3)	1	3	0	0	4
115	Zambrów (1)	4	0	0	0	4
116	Zambrów (2)	0	7	0	0	7
117	Zawady (2)	0	1	2	0	3
118	Zbójna (2)	0	4	0	0	4
Ogółem		156	251	62	17	486

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Analiza przedmiotowych danych wskazuje na dominującą pozycję miasta Białystok(1) w zakresie liczby ośrodków wychowania przedszkolnego w regionie. Białystok(1) skupia 16,7% wszystkich publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, następnie miasto Suwałki(1) (3,7%) oraz Łomża(1) (3,3%). Biorąc pod uwagę poszczególne formy wychowania przedszkolnego, najwięcej przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej występuje w Białymstoku(1) (odpowiednio:



11,7% i 4,9%), mieście Łomża(1) (odpowiednio: 2,1%; 1,2%) i mieście Suwałki(1) (po 1,9%). Punkty przedszkolne, stanowiące 12,8% wszystkich ośrodków wychowania przedszkolnego, skumulowane są głównie w Klukowie(2) (4 ośrodki) oraz Brańsku(2), Jaświłach(2), gminie Suwałki(2) i Wąsoszu(2) (po 3 ośrodki). Zespoły wychowania przedszkolnego są najrzadziej występującą formą wychowania przedszkolnego w regionie (3,5%). Zlokalizowane są głównie w gminie Sokółka(3) (5 ośrodków), gminie Augustów(2) (4 ośrodki) oraz Szumowo(2) (3 ośrodki).

Na podstawie zebranych danych możemy stwierdzić, iż sytuacja w zakresie lokalizacji placówek niepublicznych jest podobna do obserwowanej w przypadku jednostek publicznych. Miasto Białystok(1) stanowi również główną lokalizację placówek niepublicznych – 43,9% przebadanych placówek niepublicznych (łącznie 70 podmiotów) (Tabela 10). Kolejnym obszarem największej koncentracji niepublicznych ośrodków wychowania przedszkolnego są Suwałki(1), choć charakteryzują się znacznie niższym odsetkiem instytucji na swoim terenie niż Białystok(1) (10,1%).

W przypadku niepublicznych zespołów wychowania przedszkolnego, identyfikuje się zaledwie dwie jednostki funkcjonujące w Gminie Kobylin-Borzymy(2) i Radziłów(2). Jest to najrzadziej występująca forma wychowania przedszkolnego zarówno o statusie placówki publicznej, jak i niepublicznej.

Tabela 10. Struktura niepublicznych placówek wychowania przedszkolnego w poszczególnych gminach objętych badaniem (2016r.)

Lp.	Gmina	Placówki niepubliczne				Ogółem
		Przedszkole	Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	Punkt przedszkolny	Zespół wychowania przedszkolnego	
1	Białystok (1)	28	4	4	0	36
3	Bielsk Podlaski (1)	2	0	0	0	2
4	Bielsk Podlaski (2)	0	0	1	0	1
5	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0	3	0	3
6	Grajewo (1)	1	0	0	0	1
7	Hajnówka (1)	2	0	0	0	2
8	Hajnówka (2)	0	1	0	0	1
9	Kobylin-Borzymy (2)	0	2	0	1	3
10	Kolno (1)	0	0	1	0	1
11	Łapy (3)	0	1	0	0	1
12	Łomża (1)	2	0	0	0	2
13	Mońki (3)	1	0	0	0	1
14	Płaska (2)	1	0	1	0	2
15	Radziłów (2)	0	1	0	1	2
16	Rajgród (3)	2	1	0	0	3
17	Sejny (1)	1	0	0	0	1
18	Supraśl (3)	2	0	0	0	2
19	Suwałki (1)	8	1	0	0	9
20	Szepietowo (3)	1	0	0	0	1
21	Trzcianne (2)	2	0	0	0	2
22	Turośl Kościelna (2)	1	1	0	0	2



Lp.	Gmina	Placówki niepubliczne				Ogółem
		Przedszkole	Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	Punkt przedszkolny	Zespół wychowania przedszkolnego	
23	Wasilków (3)	1	0	0	0	1
24	Wizna (2)	0	0	1	0	1
25	Wysokie Mazowieckie (2)	0	0	1	0	1
26	Zambrów (1)	1	0	0	0	1
Ogółem		56	12	12	2	82

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

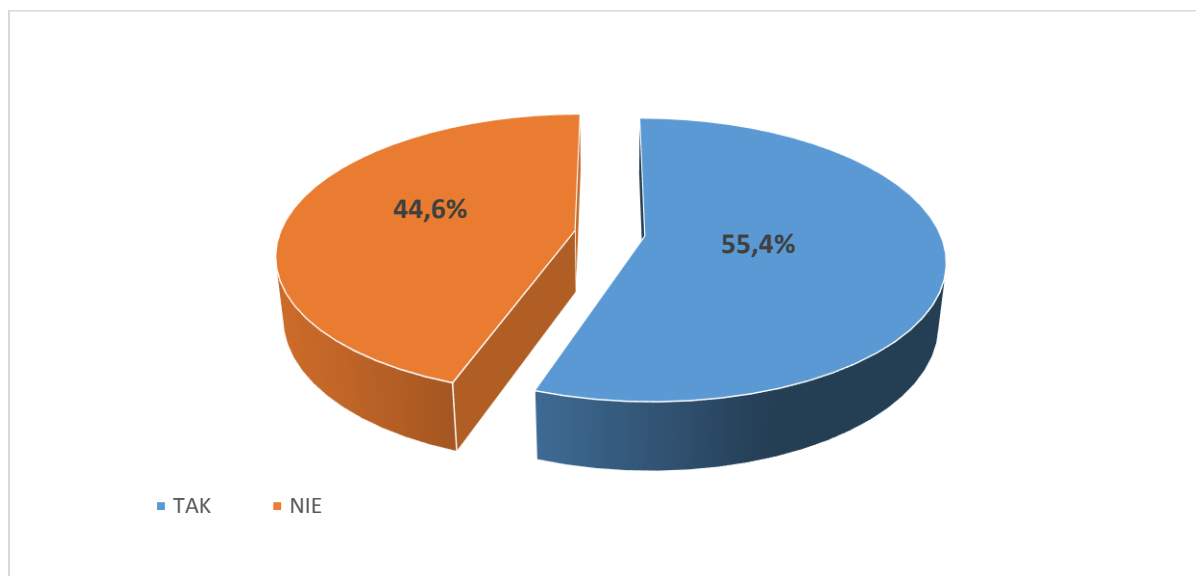
W Białymstoku, wśród placówek niepublicznych dominują głównie przedszkola (34,1% ośrodków przebadanych w skali województwa). W mieście Białystok(1) obserwujemy również najwyższą liczbę niepublicznych oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej (4,9% ankietowanych ośrodków). Podobną strukturę obserwujemy w przypadku punktów przedszkolnych, zarówno w zakresie dostępności w regionie, jak i w samym mieście Białystok(1).



7. Popyt na miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego

W ramach ankietyzacji przedszkoli, zapytano ośrodki wychowania przedszkolnego (publiczne i niepubliczne), czy mają możliwość zwiększenia miejsc wychowania przedszkolnego w swojej placówce w przypadku dostępności środków zewnętrznych na ten cel. Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, iż w województwie podlaskim 314 (55,4%) placówek wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych) posiada odpowiednie możliwości do zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego i następnie przyjęcia dodatkowej liczby chętnych dzieci w wieku przedszkolnym. W 253 przypadkach (44,6%), badane ośrodki (publiczne i niepubliczne) takiej możliwości nie posiadają. Część jednostek posiadających warunki infrastrukturalne do odpowiedniej adaptacji w kierunku zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego zlokalizowana jest na obszarach wiejskich, gdzie równocześnie identyfikowany i zgłaszany był podczas badania problem braku dzieci w wieku przedszkolnym, zainteresowanych korzystaniem z edukacji przedszkolnej.

Rysunek 4. Struktura badanych ośrodków wychowania przedszkolnego według deklarowanej możliwości zwiększenia liczby miejsc w placówkach (publicznych i niepublicznych) (2016r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W ramach badania dokonano głębszej analizy w zakresie możliwości zwiększenia przez ośrodki wychowania przedszkolnego liczby miejsc wychowania przedszkolnego w swoich placówkach, w przypadku dostępności środków zewnętrznych na ten cel. Wyniki pokazują, iż w przypadku placówek publicznych, aż 53% jest w stanie zapewnić dodatkowe miejsca w ośrodku. Największymi możliwościami w zakresie zwiększenia dostępności miejsc w placówkach publicznych, dysponują odpowiednio oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, a w dalszej kolejności: przedszkola oraz punkty przedszkolne.

W przypadku placówek niepublicznych, 69,5% badanych podmiotów deklaruje możliwość przyjęcia dodatkowej liczby dzieci po przeprowadzeniu odpowiednich prac adaptacyjnych. Pozostałe 30,5% jednostek takiej możliwości nie posiada. Wśród niepublicznych placówek, większość badanych przedszkoli posiada możliwości w tym zakresie (62,5%), większość oddziałów i punktów przedszkolnych



(po 83,3%). W przypadku dwóch funkcjonujących niepublicznych zespołów wychowania przedszkolnego, oba posiadają możliwość zwiększenia liczby miejsc w swojej placówce.

Tabela 11. Struktura badanych ośrodków wychowania przedszkolnego zgłaszających możliwość zwiększenia liczby miejsc w przypadku dostępności środków na ten cel (2016r.)

Rodzaj ośrodka wychowania przedszkolnego	TAK				NIE			
	Publiczne		Niepubliczne		Publiczne		Niepubliczne	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Przedszkole	42	16,3	35	61,4	114	50,0	21	84,0
Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	166	64,6	10	17,5	84	36,8	2	8,0
Punkt przedszkolny	38	14,8	10	17,5	24	10,5	2	8,0
Zespół wychowania przedszkolnego	11	4,3	2	3,5	6	2,6	0	0,0
Ogółem	257	100,0	57	100,0	228	100,0	25	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Możliwość zwiększenia liczby miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego przeanalizowano również w kontekście sytuacji w poszczególnych gminach (Tabela 12).

Tabela 12. Liczba badanych ośrodków wychowania przedszkolnego dysponujących możliwością zwiększenia liczby miejsc w placówce w przypadku dostępności środków na ten cel (2016r.)

Lp.	Gmina	Liczba placówki publicznych	Liczba placówek niepublicznych
1	Białystok (1)	16	24
2	Kolno (2)	8	-
3	Augustów (2)	7	-
4	Dąbrowa Białostocka (3)	7	2
5	Drohiczyn (3)	7	-
6	Klukowo (2)	7	-
7	Szypliszki (2)	7	-
8	Łomża (2)	6	-
9	Mały Płock (2)	6	-
10	Wąsosz (2)	6	-
11	Zambrów (2)	6	-
12	Boćki (2)	5	-
13	Piątnica (2)	5	-
14	Suwałki (1)	5	7
15	Szumowo (2)	5	-
16	Bargłów Kościelny (2)	4	-
17	Brańsk (2)	4	-
18	Grajewo (2)	4	-
19	Łomża (1)	4	2
20	Radziłów (2)	4	2
21	Rutki (2)	4	-
22	Siemiatycze (2)	4	-

*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*



Lp.	Gmina	Liczba placówki publicznych	Liczba placówek niepublicznych
23	Sokoły (2)	4	-
24	Sokółka (3)	4	-
25	Suchowola (3)	4	-
26	Turośl (2)	4	-
27	Zbójna (2)	4	-
28	Goniądz (3)	3	-
29	Grajewo (1)	3	1
30	Juchnowiec Kościelny (2)	3	-
31	Łapy (3)	3	1
32	Nowe Piekuty (2)	3	-
33	Przerośl (2)	3	-
34	Przytuły (2)	3	-
35	Sidra (2)	3	-
36	Szepietowo (3)	3	1
37	Turośl Kościelna (2)	3	1
38	Zawady (2)	3	-
39	Ciechanowiec (3)	2	-
40	Czyże (2)	2	-
41	Dziadkowice (2)	2	-
42	Giby (2)	2	-
43	Grodzisk (2)	2	-
44	Hajnówka (2)	2	1
45	Jedwabne (3)	2	-
46	Knyszyn (3)	2	-
47	Kobylin-Borzymy (2)	2	2
48	Kołaki Kościelne (2)	2	-
49	Korycin (2)	2	-
50	Krypno (2)	2	-
51	Kulesze Kościelne (2)	2	-
52	Lipsk (3)	2	-
53	Milejczyce (2)	2	-
54	Narewka (2)	2	-
55	Nowinka (2)	2	-
56	Puńsk (2)	2	-
57	Raczkі (2)	2	-
58	Rudka (2)	2	-
59	Szudziałowo (2)	2	-
60	Tykocin (3)	2	-
61	Augustów (1)	1	-
62	Białowieża (2)	1	-
63	Bielsk Podlaski (1)	1	1
64	Bielsk Podlaski (2)	1	0
65	Choroszcz (3)	1	-

*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*



Lp.	Gmina	Liczba placówki publicznych	Liczba placówek niepublicznych
66	Czyżew (3)	1	-
67	Dubicze Cerkiewne (2)	1	-
68	Janów (2)	1	-
69	Jasionówka (2)	1	-
70	Jaświły (2)	1	-
71	Kolno (1)	1	1
72	Krasnopol (2)	1	-
73	Krynki (3)	1	-
74	Miastkowo (2)	1	-
75	Michałowo (3)	1	-
76	Narew (2)	1	-
77	Nowy Dwór (2)	1	-
78	Rajgród (3)	1	1
79	Sejny (2)	1	-
80	Siemiatycze (1)	1	-
81	Supraśl (3)	1	1
82	Suraż (3)	1	-
83	Szczuczyn (3)	1	-
84	Sztabin (2)	1	-
85	Trzcianne (2)	1	2
86	Wizna (2)	1	1
87	Wysokie Mazowieckie (2)	1	-
88	Wyszki (2)	1	-
89	Zabłudów (3)	1	-
90	Bakałarzewo (2)	0	-
91	Brańsk (1)	0	-
92	Czarna Białostocka (3)	0	-
93	Czeremcha (2)	0	-
94	Dobrzyniewo Duże (2)	0	-
95	Filipów (2)	0	-
96	Grabowo (2)	0	-
97	Gródek (2)	0	-
98	Hajnówka (1)	0	1
99	Jeleniewo (2)	0	-
100	Kleszczele (3)	0	-
101	Kuźnica (2)	0	-
102	Mielnik (2)	0	-
103	Mońki (3)	0	1
104	Nowogród (3)	0	-
105	Nurzec-Stacja (2)	0	-
106	Orla (2)	0	-
107	Perlejewo (2)	0	-
108	Płaska (2)	0	2



Lp.	Gmina	Liczba placówki publicznych	Liczba placówek niepublicznych
109	Poświętne (2)	-	-
110	Rutka-Tartak (2)	0	-
111	Sejny (1)	0	0
112	Stawiski (3)	0	-
113	Suwałki (2)	0	-
114	Śniadowo (2)	0	-
115	Wasilków (3)	0	1
116	Wiżajny (2)	0	-
117	Wysokie Mazowieckie (1)	0	1
118	Zambrów (1)	0	0
Ogółem		257	57

Wyjaśnienie:

(1) Gmina miejska

(2) Gmina wiejska

(3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Analiza danych prezentowanych w Tabeli 12 wskazuje, iż największymi możliwościami w zakresie zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego w placówce, charakteryzują się ośrodki zlokalizowane w mieście Białystok(1) oraz gminie ziemskiej Kolno(2). Sytuacja obserwowana w Białymstoku wynika z największej liczby ośrodków wychowania przedszkolnego w regionie. Identyfikujemy przy tym 28 gmin, w których żadna z funkcjonujących placówek publicznych nie dysponuje taką możliwością, w tym gmina Poświętne, gdzie nie funkcjonuje żadna forma edukacji przedszkolnej.

W ramach badania przeprowadzono analizę brakującej liczby miejsc dla dzieci 3-letnich w placówkach edukacji przedszkolnej w poszczególnych gminach, w latach 2015/2016 oraz 2016/2017. W procesie ankietowania zebrano informacje od ośrodków wychowania przedszkolnego funkcjonujących w regionie, w zakresie liczby dzieci w wieku 3-lat wpisanych na listy rezerwowe w ramach prowadzonej rekrutacji w danym okresie oraz liczby podań, które zostały odrzucone w ramach procesu rekrutacji, zgodnie ze stanem na koniec rekrutacji. Ośrodki wychowania przedszkolnego nie mają obowiązku prowadzenia list rezerwowych, wiele jednak placówek prowadzi wewnętrzny rejestr, w tym miasta Białystok(1), Łomża(1) i Suwałki(1), w postaci systemu elektronicznego. W przypadku braku przedmiotowych list, pod uwagę brano liczbę podań, które dana placówka odrzuciła w ramach rekrutacji (liczbę dzieci nieprzyjętych w wyniku rekrutacji). Na tej podstawie możliwe było oszacowanie liczby brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków w latach 2015/2016 oraz 2016/2017.



Tabela 13. Liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-latków w roku szkolnym 2015/2016 oraz 2016/2017

Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
1	Augustów (1)	0	-	0	-
2	Augustów (2)	1	-	2	-
3	Bakałarzewo (2)	0	-	0	-
4	Bargłów Kościelny (2)	3	-	8	-
5	Białowieża (2)	0	-	0	-
6	Białystok (1)	369	71	704	222
7	Bielsk Podlaski (1)	3	0	5	16
8	Bielsk Podlaski (2)	0	0	0	0
9	Boćki (2)	0	-	0	-
10	Brańsk (1)	0	-	0	-
11	Brańsk (2)	0	-	0	-
12	Choroszcz (3)	5	-	13	-
13	Ciechanowiec (3)	0	-	3	-
14	Czarna Białostocka (3)	3	-	16	-
15	Czeremcha (2)	0	-	1	-
16	Czyże (2)	0	-	0	-
17	Czyżew (3)	0	-	5	-
18	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0	0	0
19	Dobrzyniewo Duże (2)	17	-	20	-
20	Drohiczyn (3)	0	-	0	-
21	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-	0	-
22	Dziadkowice (2)	0	-	0	-
23	Filipów (2)	1	-	4	-
24	Giby (2)	0	-	0	-
25	Goniądz (3)	0	-	0	-
26	Grabowo (2)	0	-	0	-
27	Grajewo (1)	51	0	80	0
28	Grajewo (2)	0	-	0	-
29	Grodzisk (2)	0	-	0	-
30	Gródek (2)	0	-	0	-
31	Hajnówka (1)	0	0	35	0
32	Hajnówka (2)	0	0	0	0
33	Janów (2)	0	-	3	-
34	Jasionówka (2)	0	-	0	-
35	Jaświły (2)	0	-	0	-
36	Jedwabne (3)	0	-	0	-
37	Jeleniewo (2)	0	-	0	-
38	Juchnowiec Kościelny (2)	32	-	13	-
39	Kleszczele (3)	0	-	0	-
40	Klukowo (2)	0	-	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
41	Knyszyn (3)	2	-	9	-
42	Kobylin-Borzymy (2)	0	0	0	0
43	Kolno (1)	0	0	0	0
44	Kolno (2)	1	-	3	-
45	Kołaki Kościelne (2)	0	-	0	-
46	Korycin (2)	0	-	3	-
47	Krasnopol (2)	15	-	8	-
48	Krynki (3)	0	-	0	-
49	Krypno (2)	0	-	0	-
50	Kulesze Kościelne (2)	0	-	0	-
51	Kuźnica (2)	7	-	5	-
52	Lipisk (3)	0	-	0	-
53	Łapy (3)	2	4	27	16
54	Łomża (1)	96	7	80	19
55	Łomża (2)	0	-	1	-
56	Mały Płock (2)	0	-	0	-
57	Miastkowo (2)	0	-	3	-
58	Michałowo (3)	0	-	0	-
59	Mielnik (2)	0	-	0	-
60	Milejczyce (2)	0	-	0	-
61	Mońki (3)	0	8	8	16
62	Narew (2)	0	-	0	-
63	Narewka (2)	0	-	0	-
64	Nowe Piekuty (2)	0	-	0	-
65	Nowinka (2)	0	-	0	-
66	Nowogród (3)	0	-	0	-
67	Nowy Dwór (2)	0	-	2	-
68	Nurzec-Stacja (2)	0	-	0	-
69	Orla (2)	0	-	0	-
70	Perlejewo (2)	0	-	0	-
71	Piątnica (2)	0	-	6	-
72	Płaska (2)	-	0	-	0
73	Poświętne (2)	-	-	-	-
74	Przerośl (2)	0	-	3	-
75	Przytuły (2)	0	-	3	-
76	Puńsk (2)	0	-	0	-
77	Raczki (2)	0	-	0	-
78	Radziłów (2)	4	0	0	0
79	Rajgród (3)	0	0	0	0
80	Rudka (2)	0	-	0	-
81	Rutka-Tartak (2)	0	-	0	-
82	Rutki (2)	0	-	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
83	Sejny (1)	0	0	23	0
84	Sejny (2)	0	-	0	-
85	Sidra (2)	0	-	0	-
86	Siemiatycze (1)	21	-	22	-
87	Siemiatycze (2)	0	-	0	-
88	Sokoły (2)	16	-	0	-
89	Sokółka (3)	7	-	22	-
90	Stawiski (3)	0	-	0	-
91	Suchowola (3)	0	-	0	-
92	Supraśl (3)	0	0	9	0
93	Suraż (3)	0	-	0	-
94	Suwałki (1)	43	119	88	123
95	Suwałki (2)	0	-	3	-
96	Szczuczyn (3)	2	-	1	-
97	Szepietowo (3)	0	0	0	0
98	Sztabin (2)	0	-	5	-
99	Szudziałowo (2)	0	-	0	-
100	Szumowo (2)	2	-	4	-
101	Szypliszki (2)	0	-	0	-
102	Śniadowo (2)	0	-	0	-
103	Trzcianne (2)	0	0	0	0
104	Turośl (2)	6	-	6	-
105	Turośl Kościelna (2)	0	4	0	5
106	Tykocin (3)	3	-	0	-
107	Wasilków (3)	33	0	0	0
108	Wąsosz (2)	0	-	0	-
109	Wizna (2)	0	0	0	0
110	Wiżajny (2)	0	-	0	-
111	Wysokie Mazowieckie (1)	22	0	0	0
112	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-	0	-
113	Wyszki (2)	0	-	0	-
114	Zabłudów (3)	19	-	12	-
115	Zambrów (1)	0	0	0	3
116	Zambrów (2)	0	-	0	-
117	Zawady (2)	0	-	0	-
118	Zbójna (2)	0	-	4	-
Ogółem		786	213	1272	420

Wyjaśnienia:

(1) Gmina miejska

(2) Gmina wiejska

(3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek publicznych bądź niepublicznych na terenie danej gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.



Specyficzna sytuacja występuje w mieście Białymstoku(1), Łomży(1) i Suwałkach(1), które jako organ prowadzący dla publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego²³ wprowadziły elektroniczny system rekrutacji do przedszkoli. System pozwala na prowadzenie rekrutacji uzupełniających dla dzieci, które nie dostały się do placówki pierwszego wyboru i ośrodków wychowania przedszkolnego, w których po pierwszym etapie rekrutacji pozostały wolne miejsca wychowania przedszkolnego. Natomiast ocena sytuacji w zakresie brakującej liczby miejsc wychowania przedszkolnego po drugim etapie rekrutacji, została pozyskana w analizie dodatkowej, przeprowadzonej na podstawie danych uzyskanych w organach prowadzących dla ośrodków wychowania przedszkolnego, czyli odpowiednich urzędach miast. Wyniki analizy informują o rzeczywistej liczbie brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków, po zakończeniu całego procesu rekrutacyjnego (w tym również rekrutacji uzupełniających):

- a) W przypadku miasta Białegostoku(1), w tabeli 14 wykazano liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego wskazaną przez ośrodki wychowania przedszkolnego po zakończeniu pierwszego etapu rekrutacji. Z informacji przekazanych przez Departament Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku²⁴, po przeprowadzeniu rekrutacji uzupełniającej, nadal brakowało 5 miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków w roku szkolnym 2015/2016 i 56 miejsc w roku szkolnym 2016/2017.
- b) W przypadku miasta Suwałk(1), w tabeli 14 wykazano liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego wskazaną przez ośrodki wychowania przedszkolnego po zakończeniu pierwszego etapu rekrutacji. Z informacji przekazanych przez Departament Edukacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach²⁵, po przeprowadzeniu rekrutacji uzupełniającej, nadal brakowało 37 miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków w roku szkolnym 2015/2016 i 40 miejsc w roku szkolnym 2016/2017.
- c) W przypadku miasta Łomża(1), w tabeli 14 wykazano liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego wskazaną przez ośrodki wychowania przedszkolnego po zakończeniu pierwszego etapu rekrutacji. Z informacji przekazanych przez Departament Edukacji Urzędu Miejskiego w Łomży²⁶, po przeprowadzeniu rekrutacji uzupełniającej, nie brakowało miejsc w roku szkolnym 2016/2017, natomiast w odniesieniu do roku szkolnego 2015/2016 organ prowadzący zgłosił brak 85 miejsc.

W trakcie prowadzonej ankietyzacji, odnośnie brakującej liczby miejsc dla 3-latków pojawiały się również odpowiedzi „nie dotyczy”, które oznaczały, iż dany ośrodek wychowania przedszkolnego nie posiada oddziałów dla dzieci w wieku 3 lat. Sytuacje miały miejsce m.in. w przypadku oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, które były tworzone wyłącznie dla 5 lub 6 latków, bądź innych ośrodków, które obejmowały edukacją przedszkolną dzieci od lat 4. Informacje o liczbie takich placówek publicznych i niepublicznych przedstawia odpowiednio Tabela 15 i Tabela 16.

²³ W przypadku Łomży, miasto jest organem prowadzącym dla 9 przedszkoli publicznych oraz oddziałów wychowania przedszkolnego funkcjonujących w 6 szkołach podstawowych. W gminie występuje również jedno przedszkole publiczne prowadzone przez TWP, które również jest objęte elektronicznym systemem rekrutacji.

²⁴ Pismo znak EDU-II.033.16.2017 z dnia 7 lutego 2017 r.

²⁵ Informacja uzyskana telefonicznie w dniu 10.02.2017 r.

²⁶ Informacja uzyskana telefonicznie w dniu 10.02.2017 r.



Tabela 14. Liczba badanych publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, w których nie zidentyfikowano oddziałów dla dzieci w wieku 3 lat (2016r.)

Lp.	Gmina	Liczba placówek publicznych
1	Augustów (2)	3
2	Bakałarzewo (2)	1
3	Bargłów Kościelny (2)	2
4	Białystok (1)	19
5	Bielsk Podlaski (1)	2
6	Boćki (2)	3
7	Brańsk (2)	5
8	Ciechanowiec (3)	1
9	Czyże (2)	1
10	Czyżew (3)	2
11	Dąbrowa Białostocka (3)	4
12	Dobrzyniewo Duże (2)	2
13	Drohiczyn (3)	2
14	Dziadkowice (2)	1
15	Giby (2)	1
16	Goniądz (3)	1
17	Grabowo (2)	1
18	Grajewo (2)	4
19	Grodzisk (2)	1
20	Hajnówka (2)	1
21	Jedwabne (3)	1
22	Juchnowiec Kościelny (2)	2
23	Klukowo (2)	2
24	Kobylin-Borzymy (2)	1
25	Kolno (1)	1
26	Kolno (2)	6
27	Kołaki Kościelne (2)	1
28	Kulesze Kościelne (2)	1
29	Lipsk (3)	2
30	Łapy (3)	2
31	Łomża (1)	2
32	Łomża (2)	5
33	Mały Płock (2)	2
34	Michałowó (3)	1
35	Milejczyce (2)	1
36	Narewka (2)	1
37	Nowe Piekuty (2)	2
38	Nowinka (2)	3
39	Nowogród (3)	1
40	Orla (2)	1
41	Perlejewo (2)	1



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	Liczba placówek publicznych
42	Piątnica (2)	1
43	Przerośl (2)	2
44	Przytuły (2)	1
45	Puńsk (2)	1
46	Radziłów (2)	2
47	Rajgród (3)	2
48	Rudka (2)	1
49	Rutka-Tartak (2)	2
50	Rutki (2)	3
51	Sidra (2)	2
52	Siemiatycze (2)	1
53	Sokoły (2)	3
54	Sokółka (3)	2
55	Suchowola (3)	3
56	Supraśl (3)	1
57	Suwałki (1)	8
58	Suwałki (2)	2
59	Szczuczyn (3)	1
60	Szepietowo (3)	1
61	Sztabin (2)	1
62	Szudziałowo (2)	1
63	Szumowo (2)	4
64	Szypliszki (2)	4
65	Śniadowo (2)	1
66	Turośl (2)	3
67	Turośl Kościelna (2)	2
68	Tykocin (3)	2
69	Wąsosz (2)	2
70	Wizna (2)	1
71	Wiżajny (2)	1
72	Zabłudów (3)	2
73	Zambrów (2)	2
74	Zawady (2)	1
75	Zbójna (2)	2
Ogółem		164

Wyjaśnienia:

(1) Gmina miejska

(2) Gmina wiejska

(3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.



Tabela 15. Liczba badanych niepublicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, w których nie zidentyfikowano oddziałów dla dzieci w wieku 3 lat (2016r.)

Lp	Gmina	Liczba placówek niepublicznych
1	Białystok (1)	3
2	Kobylin-Borzymy (2)	1
3	Płaska (2)	1
4	Radziłów (2)	1
5	Rajgród (3)	1
Ogółem		7

Wyjaśnienia:

(1) Gmina miejska

(2) Gmina wiejska

(3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W ramach badania starano się pozyskać informacje w zakresie przewidywanej liczby brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla trzylatków w latach 2017/2018 oraz 2018/2019 identyfikując obszary, na których występuje problem z zaspokojeniem potrzeb w zakresie dostępu do miejsc wychowania przedszkolnego. Pytanie sformułowane w ankiecie wymagało oszacowania brakującej liczby miejsc w najbliższych latach w danym ośrodku wychowania przedszkolnego na podstawie doświadczenia wyniesionego z poprzednich lat oraz aktualnych uwarunkowań zewnętrznych. Większość ośrodków była w stanie przewidzieć dla jakiej liczby dzieci w wieku 3 lat może zabraknąć miejsc w latach 2017/2018 i 2018/2019. Wyniki analizy wskazują, iż problem zdecydowanie w większym stopniu dotyczy placówek publicznych niż niepublicznych (Tabela 16).

Tabela 16. Przewidywana brakująca liczba miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 (ranking według deficytu w placówkach publicznych)

Lp.	Gmina	2017/2018		Lp.	Gmina	2018/2019	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne			Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
1	Białystok (1)	559	230	1	Białystok (1)	519	252
2	Łomża (1)	87	15	2	Grajewo (1)	100	0
3	Grajewo (1)	57	0	3	Szczuczyn (3)	57	-
4	Dobrzyniewo Duże (2)	56	-	4	Dobrzyniewo Duże (2)	53	-
5	Miastkowo (2)	43	-	5	Jedwabne (3)	41	-
6	Szczuczyn (3)	41	-	6	Knyszyn (3)	40	-
7	Czarna Białostocka (3)	40	-	7	Łomża (1)	40	15
8	Suwałki (1)	38	88	8	Jeleniewo (2)	36	-
9	Knyszyn (3)	37	-	9	Bakałarzewo (2)	34	-
10	Bakałarzewo (2)	32	-	10	Suwałki (1)	33	100
11	Jeleniewo (2)	30	-	11	Sokółka (3)	30	-
12	Sejny (1)	30	0	12	Supraśl (3)	30	20
13	Sokółka (3)	30	-	13	Sejny (1)	29	0



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

14	Choroszcz (3)	25	-	14	Miastkowo (2)	27	-
15	Szumowo (2)	25	-	15	Choroszcz (3)	25	-
16	Jedwabne (3)	23	-	16	Szumowo (2)	25	-
17	Siemiatycze (2)	22	-	17	Siemiatycze (2)	22	-
18	Bargłów Kościelny (2)	21	-	18	Zabłudów (3)	20	-
19	Supraśl (3)	20	20	19	Sokoły (2)	15	-
20	Zabłudów (3)	20	-	20	Augustów (2)	12	-
21	Sokoły (2)	15	-	21	Bargłów Kościelny (2)	12	-
22	Augustów (2)	13	-	22	Sejny (2)	11	-
23	Bielsk Podlaski (1)	10	40	23	Bielsk Podlaski (1)	10	35
24	Czeremcha (2)	10	-	24	Hajnówka (2)	10	0
25	Kolno (1)	10	0	25	Radziłów (2)	10	0
26	Sejny (2)	10	-	26	Szypliszki (2)	10	-
27	Szypliszki (2)	10	-	27	Kolno (1)	8	0
28	Ciechanowiec (3)	7	-	28	Ciechanowiec (3)	7	-
29	Piątnica (2)	6	-	29	Dziadkowice (2)	7	-
30	Turośl (2)	6	-	30	Korycin (2)	7	-
31	Dziadkowice (2)	5	-	31	Kulesze Kościelne (2)	7	-
32	Kolno (2)	5	-	32	Przerośl (2)	7	-
33	Kołaki Kościelne (2)	5	-	33	Kleszczele (3)	5	-
34	Korycin (2)	5	-	34	Kolno (2)	5	-
35	Kulesze Kościelne (2)	5	-	35	Kołaki Kościelne (2)	5	-
36	Łomża (2)	5	-	36	Piątnica (2)	5	-
37	Sztabin (2)	5	-	37	Łomża (2)	3	-
38	Radziłów (2)	3	0	38	Turośl (2)	3	-
39	Trzcianne (2)	3	0	39	Trzcianne (2)	2	0
40	Augustów (1)	0	-	40	Augustów (1)	0	-
41	Białowieża (2)	0	-	41	Białowieża (2)	0	-
42	Bielsk Podlaski (2)	0	0	42	Bielsk Podlaski (2)	0	0
43	Boćki (2)	0	-	43	Boćki (2)	0	-
44	Brańsk (1)	0	-	44	Brańsk (1)	0	-
45	Brańsk (2)	0	-	45	Brańsk (2)	0	-
46	Czyże (2)	0	-	46	Czarna Białostocka (3)	0	-
47	Czyżew (3)	0	-	47	Czeremcha (2)	0	-
48	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0	48	Czyże (2)	0	-
49	Drohiczyn (3)	0	-	49	Czyżew (3)	0	-
50	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-	50	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0
51	Filipów (2)	0	-	51	Drohiczyn (3)	0	-
52	Giby (2)	0	-	52	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-
53	Goniądz (3)	0	-	53	Filipów (2)	0	-
54	Grabowo (2)	0	-	54	Giby (2)	0	-
55	Grajewo (2)	0	-	55	Goniądz (3)	0	-
56	Grodzisk (2)	0	-	56	Grabowo (2)	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

57	Gródek (2)	0	-	57	Grajewo (2)	0	-
58	Hajnówka (1)	0	0	58	Grodzisk (2)	0	-
59	Hajnówka (2)	0	0	59	Gródek (2)	0	-
60	Janów (2)	0	-	60	Hajnówka (1)	0	0
61	Jasionówka (2)	0	-	61	Janów (2)	0	-
62	Jaświły (2)	0	-	62	Jasionówka (2)	0	-
63	Juchnowiec Kościelny (2)	0	-	63	Jaświły (2)	0	-
64	Kleszczele (3)	0	-	64	Juchnowiec Kościelny (2)	0	-
65	Klukowo (2)	0	-	65	Klukowo (2)	0	-
66	Kobylin-Borzymy (2)	0	0	66	Kobylin-Borzymy (2)	0	0
67	Krasnopol (2)	0	-	67	Krasnopol (2)	0	-
68	Krynki (3)	0	-	68	Krynki (3)	0	-
69	Krypno (2)	0	-	69	Krypno (2)	0	-
70	Kuźnica (2)	0	-	70	Kuźnica (2)	0	-
71	Lipsk (3)	0	10	71	Lipsk (3)	0	25
72	Łapy (3)	0	-	72	Łapy (3)	0	-
73	Mały Płock (2)	0	-	73	Mały Płock (2)	0	-
74	Michałowo (3)	0	-	74	Michałowo (3)	0	-
75	Mielnik (2)	0	-	75	Mielnik (2)	0	-
76	Milejczyce (2)	0	-	76	Milejczyce (2)	0	-
77	Mońki (3)	0	20	77	Mońki (3)	0	30
78	Narew (2)	0	-	78	Narew (2)	0	-
79	Narewka (2)	0	-	79	Narewka (2)	0	-
80	Nowe Piekuty (2)	0	-	80	Nowe Piekuty (2)	0	-
81	Nowinka (2)	0	-	81	Nowinka (2)	0	-
82	Nowogród (3)	0	-	82	Nowogród (3)	0	-
83	Nowy Dwór (2)	0	-	83	Nowy Dwór (2)	0	-
84	Nurzec-Stacja (2)	0	-	84	Nurzec-Stacja (2)	0	-
85	Orla (2)	0	-	85	Orla (2)	0	-
86	Perlejewo (2)	0	-	86	Perlejewo (2)	0	-
87	Przerośl (2)	0	-	87	Przytuły (2)	0	-
88	Przytuły (2)	0	-	88	Puńsk (2)	0	-
89	Puńsk (2)	0	-	89	Raczki (2)	0	-
90	Raczki (2)	0	-	90	Rajgród (3)	0	0
91	Rajgród (3)	0	0	91	Rudka (2)	0	-
92	Rudka (2)	0	-	92	Rutka-Tartak (2)	0	-
93	Rutka-Tartak (2)	0	-	93	Rutki (2)	0	-
94	Rutki (2)	0	-	94	Sidra (2)	0	-
95	Sidra (2)	0	-	95	Siemiatycze (1)	0	-
96	Siemiatycze (1)	0	-	96	Stawiski (3)	0	-
97	Stawiski (3)	0	-	97	Suchowola (3)	0	-
98	Suchowola (3)	0	-	98	Suraż (3)	0	-
99	Suraż (3)	0	-	99	Suwałki (2)	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

100	Suwałki (2)	0	-	100	Szepietowo (3)	0	0
101	Szepietowo (3)	0	0	101	Sztabin (2)	0	-
102	Szudziałowo (2)	0	-	102	Szudziałowo (2)	0	-
103	Śniadowo (2)	0	-	103	Śniadowo (2)	0	-
104	Turośń Kościelna (2)	0	5	104	Turośń Kościelna (2)	0	5
105	Tykocin (3)	0	-	105	Tykocin (3)	0	-
106	Wasilków (3)	0	0	106	Wasilków (3)	0	0
107	Wąsosz (2)	0	-	107	Wąsosz (2)	0	-
108	Wizna (2)	0	0	108	Wizna (2)	0	0
109	Wiżajny (2)	0	-	109	Wiżajny (2)	0	-
110	Wysokie Mazowieckie (1)	0	0	110	Wysokie Mazowieckie (1)	0	0
111	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-	111	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-
112	Wyszki (2)	0	-	112	Wyszki (2)	0	-
113	Zambrów (1)	0	5	113	Zambrów (1)	0	5
114	Zambrów (2)	0	-	114	Zambrów (2)	0	-
115	Zawady (2)	0	-	115	Zawady (2)	0	-
116	Zbójna (2)	0	-	116	Zbójna (2)	0	-
117	Płaska (2)	-	0	117	Płaska (2)	-	0
118	Poświętne (2)	-	-	118	Poświętne (2)	-	-
Ogółem		1374	418	Ogółem		1322	487

Wyjaśnienia:

(1) Gmina miejska

(2) Gmina wiejska

(3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Przewidywania, co do liczby miejsc wychowania przedszkolnego, sformułowane przez dyrektorów poszczególnych ośrodków wychowania przedszkolnego, zostały poddane konsultacji z organami prowadzącymi ośrodki publiczne w miastach Białystok(1), Łomża(1) i Suwałki(1). Organy prowadzące, miały jednak większe problemy z ustosunkowaniem się do przewidywanego wzrostu zapotrzebowania na miejsca wychowania przedszkolnego dla 3 latków. Biorąc pod uwagę fakt, iż od września 2017 roku wszystkie jednostki samorządu będą posiadały obowiązek przyjęcia do ośrodka wychowania przedszkolnego każdego dziecka w wieku 3 lat, którego rodzice wyrażą wolę objęcia dziecka wychowaniem przedszkolnym, szacowania dokonało miasto Białystok(1) i miasto Łomża(1). Miasto Suwałki(1) nie było w stanie określić przewidywań w tym zakresie. Miasto Łomża(1) przyszłe zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca wychowania przedszkolnego dla 3 latków oszacowało na 25 miejsc. Należy mieć na uwadze, iż dane w tabeli 17 stanowią odzwierciedlenie opinii dyrektorów ośrodków, których wiedza i doświadczenie z lat ubiegłych opierają się na wynikach pierwszego etapu rekrutacji oraz odnoszą się do ich indywidualnych placówek. Miasto, przedstawiając swój punkt widzenia w ujęciu całościowym, ocenia przewidywaną sytuację na podstawie doświadczeń z obu etapów rekrutacji, w których po drugim naborze bierze pod uwagę sytuację po rozlokowaniu dzieci, którym nie udało dostać się do placówek w ramach pierwszego naboru. W przypadku Białegostoku organ prowadzący (dla placówek publicznych) określił łączną przewidywaną liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 i 4 latków, którą oszacował:



- na poziomie 400-500 brakujących miejsc w roku szkolnym 2017/2018,
- na poziomie 1200-1300 brakujących miejsc w roku szkolnym 2018/2019.

W trakcie ankietowania ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie przewidywanej liczby brakujących miejsc przedszkolnych dla dzieci 3 letnich w najbliższych latach, uzyskiwano również odpowiedzi „nie wiem”, co oznacza, iż część jednostek nie była w stanie oszacować brakującej liczby miejsc w swojej placówce. Przyczyn należy upatrywać między innymi w zmianach w systemie oświaty bądź wewnętrznych zmianach organizacyjnych w danej placówce. Informacje w tym zakresie prezentuje (Tabela 17).

Tabela 17. Liczba badanych ośrodków wychowania przedszkolnego, które nie potrafiły oszacować brakującej liczby miejsc dla 3 latków w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019

Lp.	Gmina	Liczba placówek publicznych	Liczba placówek niepublicznych
1	Białystok (1)	14	2
2	Bielsk Podlaski (1)	1	-
3	Łapy (3)	1	-
4	Łomża (1)	1	-
5	Michałowo (3)	1	-
6	Rajgród (3)	-	1
7	Sokółka (3)	1	-
8	Suwałki (1)	6	-
9	Tykocin (3)	1	-
10	Zambrów (1)	2	-
Ogółem		28	3

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Analogicznie jak w przypadku sytuacji 3 latków, zebrano informacje w zakresie brakującej liczby miejsc przedszkolnych w przypadku 4 latków, biorąc pod uwagę tzw. listy rezerwowe dostępne w ośrodku wychowania przedszkolnego, bądź dane w zakresie odrzuconych podań w procesie rekrutacji w okresie 2015/2016 oraz 2016/2017 (zgodnie z informacją na koniec rekrutacji). Patrz opis do Tabela 13.

Tabela 18. Liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w roku szkolnym 2015/2016 oraz 2016/2017

Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
1	Augustów (1)	0	-	0	-
2	Augustów (2)	0	-	0	-
3	Bakałarzewo (2)	0	-	0	-
4	Bargłów Kościelny (2)	4	-	8	-
5	Białowieża (2)	0	-	0	-

*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*



Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
6	Białystok (1)	92	33	54	86
7	Bielsk Podlaski (1)	12	0	3	1
8	Bielsk Podlaski (2)	0	0	0	0
9	Boćki (2)	0	-	0	-
10	Brańsk (1)	0	-	0	-
11	Brańsk (2)	0	-	0	-
12	Choroszcz (3)	0	-	0	-
13	Ciechanowiec (3)	0	-	0	-
14	Czarna Białostocka (3)	2	-	2	-
15	Czeremcha (2)	0	-	0	-
16	Czyże (2)	0	-	0	-
17	Czyżew (3)	1	-	0	-
18	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0	0	0
19	Dobrzyniewo Duże (2)	0	-	4	-
20	Drohiczyn (3)	0	-	0	-
21	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-	0	-
22	Dziadkowice (2)	0	-	0	-
23	Filipów (2)	2	-	0	-
24	Giby (2)	0	-	0	-
25	Goniądz (3)	0	-	0	-
26	Grabowo (2)	0	-	0	-
27	Grajewo (1)	14	0	34	0
28	Grajewo (2)	0	-	0	-
29	Grodzisk (2)	0	-	0	-
30	Gródek (2)	0	-	0	-
31	Hajnówka (1)	0	0	10	0
32	Hajnówka (2)	0	0	0	0
33	Janów (2)	0	-	0	-
34	Jasionówka (2)	0	-	0	-
35	Jaświły (2)	0	-	0	-
36	Jedwabne (3)	0	-	0	-
37	Jeleniewo (2)	0	-	0	-
38	Juchnowiec Kościelny (2)	4	-	0	-
39	Kleszczele (3)	0	-	0	-
40	Klukowo (2)	0	-	0	-
41	Knyszyn (3)	4	-	0	-
42	Kobylin-Borzymy (2)	0	0	0	0
43	Kolno (1)	0	0	1	0
44	Kolno (2)	0	-	0	-
45	Kołaki Kościelne (2)	0	-	0	-
46	Korycin (2)	0	-	0	-
47	Krasnopol (2)	14	-	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
48	Krynki (3)	0	-	0	-
49	Krypno (2)	0	-	0	-
50	Kulesze Kościelne (2)	0	-	0	-
51	Kuźnica (2)	0	-	0	-
52	Lipisk (3)	0	-	0	-
53	Łapy (3)	0	0	5	2
54	Łomża (1)	23	5	27	7
55	Łomża (2)	0	-	0	-
56	Mały Płock (2)	0	-	0	-
57	Miastkowo (2)	0	-	0	-
58	Michałowice (3)	0	-	0	-
59	Mielnik (2)	0	-	0	-
60	Milejczyce (2)	0	-	0	-
61	Mońki (3)	0	3	1	2
62	Narew (2)	0	-	0	-
63	Narewka (2)	0	-	0	-
64	Nowe Piekuty (2)	0	-	0	-
65	Nowinka (2)	0	-	0	-
66	Nowogród (3)	0	-	0	-
67	Nowy Dwór (2)	4	-	5	-
68	Nurzec-Stacja (2)	0	-	0	-
69	Orla (2)	0	-	0	-
70	Perlejewo (2)	0	-	0	-
71	Piątnica (2)	0	-	0	-
72	Płaska (2)	-	0	-	0
73	Poświętne (2)	-	-	-	-
74	Przerośl (2)	0	-	0	-
75	Przytuły (2)	0	-	2	-
76	Puńsk (2)	0	-	0	-
77	Raczków (2)	0	-	0	-
78	Radziłów (2)	0	0	0	0
79	Rajgród (3)	0	0	0	0
80	Rudka (2)	0	-	0	-
81	Rutka-Tartak (2)	0	-	0	-
82	Rutki (2)	0	-	0	-
83	Sejny (1)	0	0	10	0
84	Sejny (2)	0	-	0	-
85	Sidra (2)	0	-	0	-
86	Siemiatycze (1)	0	-	3	-
87	Siemiatycze (2)	0	-	0	-
88	Sokoły (2)	0	-	0	-
89	Sokółka (3)	8	-	14	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	2015/2016		2016/2017	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
90	Stawiski (3)	0	-	0	-
91	Suchowola (3)	0	-	0	-
92	Supraśl (3)	0	0	1	0
93	Suraż (3)	0	-	0	-
94	Suwałki (1)	5	31	1	25
95	Suwałki (2)	0	-	0	-
96	Szczuczyn (3)	3	-	3	-
97	Szepietowo (3)	0	0	0	0
98	Sztabin (2)	0	-	0	-
99	Szudziałowo (2)	0	-	0	-
100	Szumowo (2)	5	-	2	-
101	Szypliszki (2)	0	-	0	-
102	Śniadowo (2)	0	-	0	-
103	Trzcianne (2)	0	0	0	0
104	Turośl (2)	8	-	8	-
105	Turośl Kościelna (2)	0	3	0	3
106	Tykocin (3)	0	-	0	-
107	Wasilków (3)	0	0	0	0
108	Wąsosz (2)	0	-	0	-
109	Wizna (2)	0	0	0	0
110	Wiżajny (2)	0	-	0	-
111	Wysokie Mazowieckie (1)	4	0	0	0
112	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-	0	-
113	Wyszki (2)	0	-	0	-
114	Zabłudów (3)	2	-	0	-
115	Zambrów (1)	0	0	1	0
116	Zambrów (2)	0	-	0	-
117	Zawady (2)	0	-	0	-
118	Zbójna (2)	0	-	0	-
Ogółem		211	75	199	126

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jak wspomniano podczas analizy liczby brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków, w mieście Białymstoku(1), Łomży(1) i Suwałkach(1), jako organy prowadzące dla publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego wprowadziły elektroniczny system rekrutacji do przedszkoli. System pozwala na prowadzenie rekrutacji uzupełniających dla dzieci, które nie dostały się do placówki pierwszego wyboru i ośrodków wychowania przedszkolnego, w których po pierwszym etapie rekrutacji pozostały wolne miejsca wychowania przedszkolnego. Natomiast rzeczywista sytuacja w zakresie brakującej liczby miejsc wychowania przedszkolnego została pozyskana w analizie



dodatkowej, przeprowadzonej na podstawie danych uzyskanych w organach prowadzących dla ośrodków wychowania przedszkolnego, czyli odpowiednich urzędach miast. Dodatkowa informacja z urzędów miast dotyczy rzeczywistej liczby brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków po zakończeniu całego procesu rekrutacyjnego (w tym również rekrutacji uzupełniających):

- a) W przypadku miasta Białegostoku(1), w tabeli 19 wykazano liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego wskazaną przez ośrodki wychowania przedszkolnego po zakończeniu pierwszego etapu rekrutacji. Z informacji przekazanych przez Departament Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku²⁷, po przeprowadzeniu rekrutacji uzupełniającej, nadal brakowało 2 miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w roku szkolnym 2015/2016 i nie wystąpił brak miejsc w roku szkolnym 2016/2017.
- b) W przypadku miasta Suwałk(1), w tabeli 19 wykazano liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego wskazaną przez ośrodki wychowania przedszkolnego po zakończeniu pierwszego etapu rekrutacji. Z informacji przekazanych przez Departament Edukacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach²⁸, po przeprowadzeniu rekrutacji uzupełniającej, nadal brakowało 6 miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w roku szkolnym 2015/2016 i 0 miejsc w roku szkolnym 2016/2017.
- c) W przypadku miasta Łomża(1), w tabeli 19 wykazano liczbę brakujących miejsc wychowania przedszkolnego wskazaną przez ośrodki wychowania przedszkolnego po zakończeniu pierwszego etapu rekrutacji. Z informacji przekazanych przez Departament Edukacji Urzędu Miejskiego w Łomży²⁹, po przeprowadzeniu rekrutacji uzupełniającej brakowało 0 miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w roku szkolnym 2015/2016 i 0 miejsc w roku szkolnym 2016/2017.

W ramach badania uzyskano informacje w zakresie przewidywanej liczby brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w latach 2017/2018 oraz 2018/2019. Pytanie wymagało oszacowania brakującej liczby miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego na podstawie dotychczas prowadzonych rekrutacji oraz aktualnej sytuacji organizacyjnej w instytucji. Większość ośrodków była w stanie przewidzieć, dla jakiej liczby dzieci miejsc przedszkolnych może zabraknąć do roku 2019. Informacje w tym zakresie przedstawia Tabela 19, prezentująca wyniki w podziale na placówki publiczne i niepubliczne.

Tabela 19. Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 (ranking według deficytu w placówkach publicznych)

Lp.	Gmina	2017/2018		Lp.	Gmina	2018/2019	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne			Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
1	Białystok (1)	220	95	1	Białystok (1)	170	104
2	Grajewo (1)	67	-	2	Grajewo (1)	75	-
3	Łomża (1)	42	5	3	Szczuczyn (3)	41	-
4	Jeleniewo (2)	40	-	4	Miastkowo (2)	40	-
5	Miastkowo (2)	40	-	5	Jedwabne (3)	33	-

²⁷ Pismo znak EDU-II.033.16.2017 z dnia 7 lutego 2017 r.

²⁸ Informacja uzyskana telefonicznie w dniu 10.02.2017 r.

²⁹ Informacja uzyskana telefonicznie w dniu 10.02.2017 r.



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

6	Jedwabne (3)	30	-	6	Knyszyn (3)	33	-
7	Knyszyn (3)	30	-	7	Jeleniewo (2)	30	-
8	Bakałarzewo (2)	27	-	8	Choroszcz (3)	25	-
9	Choroszcz (3)	25	-	9	Sokółka (3)	25	-
10	Sokółka (3)	25	-	10	Bakałarzewo (2)	22	-
11	Siemiatycze (2)	21	-	11	Zabłudów (3)	20	-
12	Szczuczyn (3)	21	-	12	Siemiatycze (2)	19	-
13	Zabłudów (3)	20	-	13	Suwałki (1)	18	90
14	Suwałki (1)	15	31	14	Bargłów Kościelny (2)	17	-
15	Bargłów Kościelny (2)	13	-	15	Łomża (1)	16	5
16	Sejny (2)	12	-	16	Bielsk Podlaski (1)	10	-
17	Bielsk Podlaski (1)	10	5	17	Sejny (2)	9	-
18	Ciechanowiec (3)	10	-	18	Augustów (2)	7	-
19	Turośl (2)	8	-	19	Ciechanowiec (3)	7	-
20	Augustów (2)	7	-	20	Turośl (2)	5	0
21	Przerośl (2)	4	-	21	Radziłów (2)	3	0
22	Radziłów (2)	4	0	22	Trzcianne (2)	2	-
23	Korycin (2)	3	-	23	Augustów (1)	0	-
24	Trzcianne (2)	2	0	24	Białowieża (2)	0	0
25	Augustów (1)	0	-	25	Bielsk Podlaski (2)	0	-
26	Białowieża (2)	0	-	26	Boćki (2)	0	-
27	Bielsk Podlaski (2)	0	0	27	Brańsk (1)	0	-
28	Boćki (2)	0	-	28	Brańsk (2)	0	-
29	Brańsk (1)	0	-	29	Czarna Białostocka (3)	0	-
30	Brańsk (2)	0	-	30	Czeremcha (2)	0	-
31	Czarna Białostocka (3)	0	-	31	Czyże (2)	0	-
32	Czeremcha (2)	0	-	32	Czyżew (3)	0	0
33	Czyże (2)	0	-	33	Dąbrowa Białostocka (3)	0	-
34	Czyżew (3)	0	-	34	Dobrzyniewo Duże (2)	0	-
35	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0	35	Drohiczyn (3)	0	-
36	Dobrzyniewo Duże (2)	0	-	36	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-
37	Drohiczyn (3)	0	-	37	Dziadkowice (2)	0	-
38	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-	38	Filipów (2)	0	-
39	Dziadkowice (2)	0	-	39	Giby (2)	0	-
40	Filipów (2)	0	-	40	Goniądz (3)	0	-
41	Giby (2)	0	-	41	Grabowo (2)	0	0
42	Goniądz (3)	0	-	42	Grajewo (2)	0	-
43	Grabowo (2)	0	-	43	Grodzisk (2)	0	-
44	Grajewo (2)	0	0	44	Gródek (2)	0	0
45	Grodzisk (2)	0	-	45	Hajnówka (1)	0	0
46	Gródek (2)	0	-	46	Hajnówka (2)	0	-
47	Hajnówka (1)	0	0	47	Janów (2)	0	-
48	Hajnówka (2)	0	0	48	Jasionówka (2)	0	-
49	Janów (2)	0	-	49	Jaświły (2)	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

50	Jasionówka (2)	0	-	50	Juchnowiec Kościelny (2)	0	-
51	Jaświły (2)	0	-	51	Kleszczele (3)	0	-
52	Juchnowiec Kościelny (2)	0	-	52	Klukowo (2)	0	0
53	Kleszczele (3)	0	-	53	Kobylin-Borzymy (2)	0	0
54	Klukowo (2)	0	-	54	Kolno (1)	0	-
55	Kobylin-Borzymy (2)	0	0	55	Kolno (2)	0	-
56	Kolno (1)	0	0	56	Kołaki Kościelne (2)	0	-
57	Kolno (2)	0	-	57	Korycin (2)	0	-
58	Kołaki Kościelne (2)	0	-	58	Krasnopol (2)	0	-
59	Krasnopol (2)	0	-	59	Krynki (3)	0	-
60	Krynki (3)	0	-	60	Krypno (2)	0	-
61	Krypno (2)	0	-	61	Kulesze Kościelne (2)	0	-
62	Kulesze Kościelne (2)	0	-	62	Kuźnica (2)	0	-
63	Kuźnica (2)	0	-	63	Lipsk (3)	0	40
64	Lipsk (3)	0	-	64	Łapy (3)	0	-
65	Łapy (3)	0	20	65	Łomża (2)	0	-
66	Łomża (2)	0	-	66	Mały Płock (2)	0	-
67	Mały Płock (2)	0	-	67	Michałowó (3)	0	-
68	Michałowó (3)	0	-	68	Mielnik (2)	0	-
69	Mielnik (2)	0	-	69	Milejczyce (2)	0	7
70	Milejczyce (2)	0	-	70	Mońki (3)	0	-
71	Mońki (3)	0	5	71	Narew (2)	0	-
72	Narew (2)	0	-	72	Narewka (2)	0	-
73	Narewka (2)	0	-	73	Nowe Piekuty (2)	0	-
74	Nowe Piekuty (2)	0	-	74	Nowinka (2)	0	-
75	Nowinka (2)	0	-	75	Nowogród (3)	0	-
76	Nowogród (3)	0	-	76	Nowy Dwór (2)	0	-
77	Nowy Dwór (2)	0	-	77	Nurzec-Stacja (2)	0	-
78	Nurzec-Stacja (2)	0	-	78	Orla (2)	0	-
79	Orla (2)	0	-	79	Perlejewo (2)	0	-
80	Perlejewo (2)	0	-	80	Piątnica (2)	0	-
81	Piątnica (2)	0	-	81	Przerośl (2)	0	-
82	Przytuły (2)	0	-	82	Przytuły (2)	0	-
83	Puńsk (2)	0	-	83	Puńsk (2)	0	-
84	Raczki (2)	0	-	84	Raczki (2)	0	0
85	Rajgród (3)	0	0	85	Rajgród (3)	0	-
86	Rudka (2)	0	-	86	Rudka (2)	0	-
87	Rutka-Tartak (2)	0	-	87	Rutka-Tartak (2)	0	-
88	Rutki (2)	0	-	88	Rutki (2)	0	0
89	Sejny (1)	0	0	89	Sejny (1)	0	-
90	Sidra (2)	0	-	90	Sidra (2)	0	-
91	Siemiatycze (1)	0	-	91	Siemiatycze (1)	0	-
92	Sokoły (2)	0	-	92	Sokoły (2)	0	-
93	Stawiski (3)	0	-	93	Stawiski (3)	0	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

94	Suchowola (3)	0	-	94	Suchowola (3)	0	0
95	Supraśl (3)	0	0	95	Supraśl (3)	0	
96	Suraż (3)	0	-	96	Suraż (3)	0	
97	Suwałki (2)	0	-	97	Suwałki (2)	0	0
98	Szepietowo (3)	0	0	98	Szepietowo (3)	0	-
99	Sztabin (2)	0	-	99	Sztabin (2)	0	-
100	Szudziałowo (2)	0	-	100	Szudziałowo (2)	0	-
101	Szumowo (2)	0	-	101	Szumowo (2)	0	-
102	Szypłiszki (2)	0	-	102	Szypłiszki (2)	0	-
103	Śniadowo (2)	0	-	103	Śniadowo (2)	0	5
104	Turośl Kościelna (2)	0	4	104	Turośl Kościelna (2)	0	-
105	Tykocin (3)	0	-	105	Tykocin (3)	0	0
106	Wasilków (3)	0	0	106	Wasilków (3)	0	-
107	Wąsosz (2)	0	-	107	Wąsosz (2)	0	0
108	Wizna (2)	0	0	108	Wizna (2)	0	-
109	Wiżajny (2)	0	-	109	Wiżajny (2)	0	0
110	Wysokie Mazowieckie (1)	0	0	110	Wysokie Mazowieckie (1)	0	-
111	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-	111	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-
112	Wyszki (2)	0	-	112	Wyszki (2)	0	5
113	Zambrów (1)	0	5	113	Zambrów (1)	0	-
114	Zambrów (2)	0	-	114	Zambrów (2)	0	-
115	Zawady (2)	0	-	115	Zawady (2)	0	-
116	Zbójna (2)	0	-	116	Zbójna (2)	0	0
117	Płaska (2)	-	0	117	Płaska (2)	-	-
118	Poświętne (2)	-	-	118	Poświętne (2)	-	-
Ogółem		696	170	Ogółem		627	256

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Jak zasygnalizowano wcześniej, przewidywania co do liczby miejsc wychowania przedszkolnego, sformułowane przez dyrektorów poszczególnych publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, zostały poddane konsultacji z organami prowadzącymi ośrodki publiczne w miastach Białystok(1), Łomża(1) i Suwałki(1). Organy prowadzące, miały jednak większe problemy z ustosunkowaniem się do przewidywanego wzrostu zapotrzebowania na miejsca wychowania przedszkolnego dla 3 latków. Biorąc pod uwagę fakt, iż od września 2017 roku wszystkie jednostki samorządu będą posiadały obowiązek przyjęcia do ośrodka wychowania przedszkolnego każdego dziecka w wieku 3 lat, którego rodzice wyrażą wolę objęcia dziecka wychowaniem przedszkolnym, szacowania dokonało jedynie miasto Białystok(1). Miasto Suwałki(1) nie było w stanie określić przewidywań w tym zakresie. Miasto Łomża(1) przyszłe zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca wychowania przedszkolnego 4 latków oszacowało na zero.



W trakcie ankietowania ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie przewidywanej liczby brakujących miejsc przedszkolnych dla dzieci czteroletnich w najbliższych latach, uzyskiwano również odpowiedzi „nie wiem”, co oznacza, iż część ośrodków wychowania przedszkolnego nie była w stanie oszacować brakującej liczby miejsc w swojej placówce. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy wymieniano zmiany w systemie oświaty bądź wewnętrzne zmiany organizacyjne w danej placówce. Informacje w tym zakresie prezentuje Tabela 20.

Tabela 20. Liczba badanych ośrodków wychowania przedszkolnego, które nie potrafiły oszacować brakującej liczby miejsc dla 4 latków w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019

Lp.	Gmina	Liczba placówek publicznych	Liczba placówek niepublicznych
1	Białystok (1)	13	3
2	Bielsk Podlaski (1)	1	-
3	Łapy (3)	1	-
4	Łomża (1)	1	-
5	Rajgród (3)	-	1
6	Sokółka (3)	1	-
7	Suwałki (1)	6	-
8	Zambrów (1)	2	-
Ogółem		25	4

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W ankiecie pytano również o przewidywane w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 potrzeby danego ośrodka w zakresie dostosowania/utworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością w wieku 3-6 lat. Ponad połowa ośrodków wskazała na brak potrzeb w tym zakresie, które wynikały z faktu, iż placówki są przystosowane do pracy z dziećmi z niepełnosprawnością i na co dzień z nimi pracują. Innym powodem podawanym podczas procesu ankietowania, był po prostu brak dzieci ze specjalnymi potrzebami w placówce.

Tabela 21. Przewidywane potrzeby w zakresie dostosowywania/tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019

Lp.	Gmina	Liczba miejsc w placówkach publicznych		Liczba miejsc w placówkach niepublicznych	
		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
1	Augustów (1)	0	0	-	-
2	Augustów (2)	0	0	-	-
3	Bakałarzewo (2)	0	0	-	-
4	Bargłów Kościelny (2)	0	0	-	-
5	Białowieża (2)	1	1	-	-

*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*



Lp.	Gmina	Liczba miejsc w placówkach publicznych		Liczba miejsc w placówkach niepublicznych	
		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
6	Białystok (1)	56	56	77	73
7	Bielsk Podlaski (1)	3	3	0	0
8	Bielsk Podlaski (2)	0	0	10	10
9	Boćki (2)	0	0	-	-
10	Brańsk (1)	0	0	-	-
11	Brańsk (2)	1	1	-	-
12	Choroszcz (3)	2	2	-	-
13	Ciechanowiec (3)	3	3	-	-
14	Czarna Białostocka (3)	3	3	-	-
15	Czeremcha (2)	0	0	-	-
16	Czyże (2)	0	0	-	-
17	Czyżew (3)	5	2	-	-
18	Dąbrowa Białostocka (3)	0	0	0	1
19	Dobrzyniewo Duże (2)	3	4	-	-
20	Drohiczyn (3)	3	0	-	-
21	Dubicze Cerkiewne (2)	0	0	-	-
22	Dziadkowice (2)	0	0	-	-
23	Filipów (2)	0	0	-	-
24	Giby (2)	0	0	-	-
25	Goniądz (3)	0	0	-	-
26	Grabowo (2)	1	1	-	-
27	Grajewo (1)	7	7	2	0
28	Grajewo (2)	0	0	-	-
29	Grodzisk (2)	1	0	-	-
30	Gródek (2)	0	0	-	-
31	Hajnówka (1)	0	0	4	0
32	Hajnówka (2)	0	0	0	0
33	Janów (2)	0	0	-	-
34	Jasionówka (2)	1	1	-	-
35	Jaświły (2)	2	1	-	-
36	Jedwabne (3)	2	2	-	-
37	Jeleniewo (2)	0	0	-	-
38	Juchnowiec Kościelny (2)	3	0	-	-
39	Kleszczele (3)	0	0	-	-
40	Klukowo (2)	0	0	-	-
41	Knyszyn (3)	2	1	-	-
42	Kobylin-Borzymy (2)	0	0	1	0
43	Kolno (1)	4	5	2	2
44	Kolno (2)	4	3	-	-
45	Kołaki Kościelne (2)	3	3	-	-
46	Korycin (2)	0	0	-	-
47	Krasnopol (2)	0	0	-	-



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

Lp.	Gmina	Liczba miejsc w placówkach publicznych		Liczba miejsc w placówkach niepublicznych	
		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
48	Krynki (3)	5	5	-	-
49	Krypno (2)	1	0	-	-
50	Kulesze Kościelne (2)	0	0	-	-
51	Kuźnica (2)	0	0	-	-
52	Lipsk (3)	0	0	-	-
53	Łapy (3)	10	9	0	0
54	Łomża (1)	7	8	14	14
55	Łomża (2)	0	1	-	-
56	Mały Płock (2)	0	0	-	-
57	Miastkowo (2)	0	0	-	-
58	Michałowo (3)	1	0	-	-
59	Mielnik (2)	0	0	-	-
60	Milejczyce (2)	1	1	-	-
61	Mońki (3)	5	3	2	2
62	Narew (2)	1	1	-	-
63	Narewka (2)	0	0	-	-
64	Nowe Piekuty (2)	3	3	-	-
65	Nowinka (2)	0	0	-	-
66	Nowogród (3)	0	0	-	-
67	Nowy Dwór (2)	1	1	-	-
68	Nurzec-Stacja (2)	0	0	-	-
69	Orla (2)	0	0	-	-
70	Perlejewo (2)	0	0	-	-
71	Piątnica (2)	4	4	-	-
72	Płaska (2)	-	-	0	0
73	Poświętne (2)	-	-	-	-
74	Przerośl (2)	3	5	-	-
75	Przytuły (2)	0	0	-	-
76	Puńsk (2)	0	0	-	-
77	Raczki (2)	0	0	-	-
78	Radziłów (2)	0	0	0	0
79	Rajgród (3)	0	0	0	0
80	Rudka (2)	0	0	-	-
81	Rutka-Tartak (2)	0	0	-	-
82	Rutki (2)	6	2	-	-
83	Sejny (1)	0	0	0	0
84	Sejny (2)	0	0	-	-
85	Sidra (2)	0	0	-	-
86	Siemiatycze (1)	4	4	-	-
87	Siemiatycze (2)	0	0	-	-
88	Sokoły (2)	0	0	-	-
89	Sokółka (3)	12	11	-	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gmina	Liczba miejsc w placówkach publicznych		Liczba miejsc w placówkach niepublicznych	
		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
90	Stawiski (3)	0	0	-	-
91	Suchowola (3)	0	0	-	-
92	Supraśl (3)	0	0	0	0
93	Suraż (3)	0	0	-	-
94	Suwałki (1)	24	24	6	6
95	Suwałki (2)	0	0	-	-
96	Szczuczyn (3)	0	0	-	-
97	Szepietowo (3)	0	0	0	0
98	Sztabin (2)	0	0	-	-
99	Szudziałowo (2)	1	1	-	-
100	Szumowo (2)	0	0	-	-
101	Szypliszki (2)	0	0	-	-
102	Śniadowo (2)	0	0	-	-
103	Trzcianne (2)	2	2	0	0
104	Turośl (2)	0	0	-	-
105	Turośl Kościelna (2)	0	0	2	2
106	Tykocin (3)	2	0	-	-
107	Wasilków (3)	0	0	0	0
108	Wąsosz (2)	0	0	-	-
109	Wizna (2)	0	0	1	1
110	Wiżajny (2)	0	0	-	-
111	Wysokie Mazowieckie (1)	0	0	0	0
112	Wysokie Mazowieckie (2)	0	0	-	-
113	Wyszki (2)	2	2	-	-
114	Zabłudów (3)	2	2	-	-
115	Zambrów (1)	0	0	-	-
116	Zambrów (2)	0	0	0	0
117	Zawady (2)	0	0	-	-
118	Zbójna (2)	1	1	-	-
Ogółem		208	189	121	111

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Część ośrodków wychowania przedszkolnego nie potrafiła określić dla ilu dzieci niepełnosprawnych może zaistnieć potrzeba dostosowania/utworzenia miejsc wychowania przedszkolnego w analizowanych latach, co wynikało m.in. z braku wiedzy odnośnie liczby dzieci z niepełnosprawnością, które będą wyrażały zainteresowanie uczęszczaniem do placówek w najbliższych latach (Tabela 22).



Tabela 22. Liczba badanych ośrodków wychowania przedszkolnego, które nie potrafiły oszacować potrzeb w zakresie dostosowania/utworzenia miejsc dla dzieci z niepełnosprawnością niepełnosprawnych w wieku 3-6 lat (2016r.)

Lp.	Gmina	Liczba placówek publicznych	Liczba placówek niepublicznych
1	Bakałarzewo (2)	2	-
2	Bargłów Kościelny (2)	2	-
3	Białystok (1)	11	4
4	Bielsk Podlaski (1)	1	-
5	Dąbrowa Białostocka (3)	1	-
6	Hajnówka (2)	1	-
7	Jeleniewo (2)	1	-
8	Łapy (3)	5	-
9	Łomża (1)	3	-
10	Przerośl (2)	1	-
11	Supraśl (3)	1	-
12	Suwałki (1)	3	-
13	Szypliszki (2)	2	-
Ogółem		34	4

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W ramach badania zidentyfikowano skalę zainteresowania nauczycieli doskonaleniem w zakresie umiejętności i kompetencji zawodowych, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (Tabela 23). Skala zainteresowania jest duża. Wyraźne zainteresowanie podnoszeniem kwalifikacji widoczne jest w miastach, co wynika prawdopodobnie z większej świadomości oraz skłonności kadry zarządzającej ośrodkiem do podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry nauczycielskiej ośrodka wychowania przedszkolnego. W trakcie ankietowania ośrodków, niejednokrotnie identyfikowano sytuację finansowania kształcenia kadr ze środków własnych.

Tabela 23. Przewidywana liczba nauczycieli zainteresowana doskonaleniem w zakresie umiejętności i kompetencji zawodowych, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (ranking według zainteresowania w placówkach publicznych)

Lp.	Gmina	2017/2018		Lp.	Gmina	2018/2019	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne			Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
1	Białystok (1)	420	141	1	Białystok (1)	426	131
2	Łomża (1)	65	17	2	Suwałki (1)	33	29
3	Suwałki (1)	32	31	3	Bielsk Podlaski (1)	24	13
4	Bielsk Podlaski (1)	28	14	4	Łomża (1)	22	17



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

5	Łomża (2)	21	-	5	Łomża (2)	21	-
6	Sokółka (3)	20	-	6	Sokółka (3)	20	-
7	Supraśl (3)	20	0	7	Supraśl (3)	20	0
8	Grajewo (1)	14	2	8	Grajewo (1)	17	2
9	Wysokie Mazowieckie (1)	13	0	9	Wysokie Mazowieckie (1)	13	0
10	Kolno (2)	12	-	10	Kolno (2)	12	-
11	Mońki (3)	10	3	11	Dobrzyniewo Duże (2)	10	-
12	Nowe Piekuty (2)	10	-	12	Mońki (3)	10	3
13	Zambrów (1)	10	6	13	Hajnówka (1)	9	9
14	Dobrzyniewo Duże (2)	9	-	14	Nowe Piekuty (2)	9	-
15	Piątek (2)	8	-	15	Brańsk (2)	7	-
16	Siemiatycze (1)	8	-	16	Siemiatycze (2)	6	-
17	Brańsk (2)	7	-	17	Suwałki (2)	6	-
18	Hajnówka (1)	7	9	18	Ciechanowiec (3)	5	-
19	Ciechanowiec (3)	6	-	19	Grodzisk (2)	5	-
20	Siemiatycze (2)	6	-	20	Hajnówka (2)	5	1
21	Suwałki (2)	6	-	21	Jaświły (2)	5	-
22	Augustów (2)	5	-	22	Piątek (2)	5	-
23	Grodzisk (2)	5	-	23	Wasilków (3)	5	2
24	Hajnówka (2)	5	1	24	Goniądz (3)	4	-
25	Jaświły (2)	5	-	25	Grajewo (2)	4	-
26	Sokoły (2)	5	-	26	Klukowo (2)	4	-
27	Wasilków (3)	5	6	27	Korycin (2)	4	-
28	Boćki (2)	4	-	28	Narewka (2)	4	-
29	Grajewo (2)	4	-	29	Siemiatycze (1)	4	-
30	Klukowo (2)	4	-	30	Szczuczyn (3)	4	-
31	Korycin (2)	4	-	31	Szepietowo (3)	4	1
32	Mały Płock (2)	4	-	32	Wyszki (2)	4	-
33	Narewka (2)	4	-	33	Augustów (2)	3	-
34	Szczuczyn (3)	4	-	34	Czeremcha (2)	3	-
35	Szepietowo (3)	4	1	35	Jasionówka (2)	3	-
36	Zabłudów (3)	4	-	36	Kolno (1)	3	2
37	Bargłów Kościelny (2)	3	-	37	Kołaki Kościelne (2)	3	-
38	Czarna Białostocka (3)	3	-	38	Łapy (3)	3	5
39	Czeremcha (2)	3	-	39	Mielnik (2)	3	-
40	Goniądz (3)	3	-	40	Sokoły (2)	3	-
41	Jasionówka (2)	3	-	41	Turośń Kościelna (2)	3	5
42	Kolno (1)	3	2	42	Zabłudów (3)	3	-
43	Kołaki Kościelne (2)	3	-	43	Zambrów (1)	3	6
44	Krynki (3)	3	-	44	Zambrów (2)	3	-
45	Krypno (2)	3	-	45	Bakałarzewo (2)	2	-
46	Łapy (3)	3	5	46	Bargłów Kościelny (2)	2	-
47	Turośń Kościelna (2)	3	5	47	Bielsk Podlaski (2)	2	3
48	Zambrów (2)	3	-	48	Choroszcz (3)	2	-



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

49	Bakałarzewo (2)	2	-	49	Czyżew (3)	2	-
50	Bielsk Podlaski (2)	2	3	50	Gródek (2)	2	-
51	Choroszcz (3)	2	-	51	Juchnowiec Kościelny (2)	2	-
52	Czyżew (3)	2	-	52	Kulesze Kościelne (2)	2	-
53	Dąbrowa Białostocka (3)	2	2	53	Milejczyce (2)	2	-
54	Drohiczyn (3)	2	-	54	Narew (2)	2	-
55	Gródek (2)	2	-	55	Nowy Dwór (2)	2	-
56	Juchnowiec Kościelny (2)	2	-	56	Nurzec-Stacja (2)	2	-
57	Kulesze Kościelne (2)	2	-	57	Przerośl (2)	2	-
58	Milejczyce (2)	2	-	58	Rutka-Tartak (2)	2	-
59	Narew (2)	2	-	59	Sidra (2)	2	-
60	Nowy Dwór (2)	2	-	60	Szypliszki (2)	2	-
61	Nurzec-Stacja (2)	2	-	61	Trzcianne (2)	2	1
62	Przerośl (2)	2	-	62	Wiżajny (2)	2	-
63	Rudka (2)	2	-	63	Białowieża (2)	1	-
64	Rutka-Tartak (2)	2	-	64	Brańsk (1)	1	-
65	Sidra (2)	2	-	65	Czarna Białostocka (3)	1	-
66	Sztabin (2)	2	-	66	Czyże (2)	1	-
67	Szypliszki (2)	2	-	67	Dąbrowa Białostocka (3)	1	1
68	Trzcianne (2)	2	2	68	Dziadkowice (2)	1	-
69	Wąsosz (2)	2	-	69	Knyszyn (3)	1	-
70	Wiżajny (2)	2	-	70	Krynki (3)	1	-
71	Wyszki (2)	2	-	71	Krypno (2)	1	-
72	Zbójna (2)	2	-	72	Mały Płock (2)	1	-
73	Białowieża (2)	1	-	73	Michałowó (3)	1	-
74	Brańsk (1)	1	-	74	Raczk (2)	1	-
75	Czyże (2)	1	-	75	Radziłów (2)	1	1
76	Dziadkowice (2)	1	-	76	Rudka (2)	1	-
77	Knyszyn (3)	1	-	77	Suraż (3)	1	-
78	Michałowó (3)	1	-	78	Szumowó (2)	1	-
79	Nowinka (2)	1	-	79	Turośl (2)	1	-
80	Nowogród (3)	1	-	80	Zawady (2)	1	-
81	Orla (2)	1	-	81	Augustów (1)	0	-
82	Przytuły (2)	1	-	82	Boćki (2)	0	-
83	Raczk (2)	1	-	83	Drohiczyn (3)	0	-
84	Sejny (2)	1	-	84	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-
85	Suraż (3)	1	-	85	Filipów (2)	0	-
86	Śniadowó (2)	1	-	86	Giby (2)	0	-
87	Turośl (2)	1	-	87	Grabowó (2)	0	-
88	Zawady (2)	1	-	88	Janów (2)	0	-
89	Augustów (1)	0	-	89	Jedwabne (3)	0	-
90	Dubicze Cerkiewne (2)	0	-	90	Jeleniewó (2)	0	-
91	Filipów (2)	0	-	91	Kleszczel (3)	0	-



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

92	Giby (2)	0	-	92	Kobylin-Borzymy (2)	0	1
93	Grabowo (2)	0	-	93	Krasnopol (2)	0	-
94	Janów (2)	0	-	94	Kuźnica (2)	0	-
95	Jedwabne (3)	0	-	95	Lipsk (3)	0	-
96	Jeleniewo (2)	0	-	96	Miastkowo (2)	0	-
97	Kleszczele (3)	0	-	97	Nowinka (2)	0	-
98	Kobylin-Borzymy (2)	0	1	98	Nowogród (3)	0	-
99	Krasnopol (2)	0	-	99	Orla (2)	0	-
100	Kuźnica (2)	0	-	100	Perlejewo (2)	0	-
101	Lipsk (3)	0	-	101	Przytuły (2)	0	-
102	Miastkowo (2)	0	-	102	Puńsk (2)	0	-
103	Mielnik (2)	0	-	103	Rajgród (3)	0	1
104	Perlejewo (2)	0	-	104	Rutki (2)	0	-
105	Puńsk (2)	0	-	105	Sejny (1)	0	0
106	Radziłów (2)	0	1	106	Sejny (2)	0	-
107	Rajgród (3)	0	2	107	Stawiski (3)	0	-
108	Rutki (2)	0	-	108	Suchowola (3)	0	-
109	Sejny (1)	0	0	109	Sztabin (2)	0	-
110	Stawiski (3)	0	-	110	Szudziałowo (2)	0	-
111	Suchowola (3)	0	-	111	Śniadowo (2)	0	-
112	Szudziałowo (2)	0	-	112	Tykocin (3)	0	-
113	Szumowo (2)	0	-	113	Wąsosz (2)	0	-
114	Tykocin (3)	0	-	114	Wizna (2)	0	1
115	Wizna (2)	0	1	115	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-
116	Wysokie Mazowieckie (2)	0	-	116	Zbójna (2)	0	-
117	Płaska (2)	-	0	117	Płaska (2)	-	1
118	Poświętne (2)	-	-	118	Poświętne (2)	-	-
Ogółem		898	255	Ogółem		821	236

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W ramach badania starano się zidentyfikować również skalę zjawiska uczęszczania dzieci w wieku 3-6 lat do ośrodków wychowania przedszkolnego funkcjonujących poza terenem ich zameldowania (Tabela 24).

Tabela 24. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach publicznych i niepublicznych z terenów innych gmin (2016r.) (ranking według liczby dzieci w placówkach publicznych)

Lp.	Gmina	Liczba dzieci (ogółem)	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
1	Białystok (1)	189	320

*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*



Lp.	Gmina	Liczba dzieci (ogółem)	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
2	Wysokie Mazowieckie (1)	140	6
3	Zambrów (1)	118	15
4	Siemiatycze (1)	84	-
5	Łomża (1)	56	46
6	Suwałki (1)	45	65
7	Nowe Piekuty (2)	28	-
8	Suwałki (2)	28	-
9	Bielsk Podlaski (2)	23	5
10	Kolno (1)	23	9
11	Piątnica (2)	21	-
12	Brańsk (1)	20	-
13	Czyżew (3)	19	-
14	Knyszyn (3)	19	-
15	Korycin (2)	14	-
16	Dąbrowa Białostocka (3)	13	0
17	Grajewo (1)	13	4
18	Sokółka (3)	13	-
19	Zambrów (2)	10	-
20	Łapy (3)	9	4
21	Mały Płock (2)	9	-
22	Turośl (2)	9	-
23	Turośl Kościelna (2)	9	34
24	Jasionówka (2)	8	-
25	Narew (2)	8	-
26	Nowogród (3)	8	-
27	Augustów (2)	7	-
28	Brańsk (2)	7	-
29	Kolno (2)	7	-
30	Wysokie Mazowieckie (2)	7	-
31	Rudka (2)	6	-
32	Szypliszki (2)	6	-
33	Wyszki (2)	6	-
34	Czarna Białostocka (3)	5	-
35	Hajnówka (1)	5	6
36	Kołaki Kościelne (2)	5	-
37	Przerośl (2)	5	-
38	Sejny (2)	5	-
39	Siemiatycze (2)	5	-
40	Supraśl (3)	5	11
41	Zabłudów (3)	5	-
42	Ciechanowiec (3)	4	-
43	Grodzisk (2)	4	-
44	Hajnówka (2)	4	0
45	Janów (2)	4	-
46	Krypno (2)	4	-

*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*



Lp.	Gmina	Liczba dzieci (ogółem)	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
47	Radziłów (2)	4	0
48	Sokoły (2)	4	-
49	Śniadowo (2)	4	-
50	Czyże (2)	3	-
51	Jaświły (2)	3	-
52	Krynki (3)	3	-
53	Mielnik (2)	3	-
54	Sidra (2)	3	-
55	Stawiski (3)	3	-
56	Drohiczyn (3)	2	-
57	Goniądz (3)	2	-
58	Łomża (2)	2	-
59	Mońki (3)	2	5
60	Nowinka (2)	2	-
61	Przytuły (2)	2	-
62	Puńsk (2)	2	-
63	Raczki (2)	2	-
64	Szczuczyn (3)	2	-
65	Szepietowo (3)	2	5
66	Sztabin (2)	2	-
67	Trzcianne (2)	2	5
68	Zawady (2)	2	-
69	Bakałarzewo (2)	1	-
70	Choroszcz (3)	1	-
71	Dubicze Cerkiewne (2)	1	-
72	Grabowo (2)	1	-
73	Grajewo (2)	1	-
74	Jeleniewo (2)	1	-
75	Juchnowiec Kościelny (2)	1	-
76	Kulesze Kościelne (2)	1	-
77	Lipsk (3)	1	-
78	Miastkowo (2)	1	-
79	Michałowó (3)	1	-
80	Szudziałowo (2)	1	-
81	Wizna (2)	1	0
82	Wiżajny (2)	1	-
83	Zbójna (2)	1	-
84	Augustów (1)	0	-
85	Bargłów Kościelny (2)	0	-
86	Białowieża (2)	0	-
87	Bielsk Podlaski (1)	0	24
88	Boćki (2)	0	-
89	Czeremcha (2)	0	-
90	Dobrzyniewo Duże (2)	0	-
91	Dziadkowice (2)	0	-



Lp.	Gmina	Liczba dzieci (ogółem)	
		Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
92	Filipów (2)	0	-
93	Giby (2)	0	-
94	Gródek (2)	0	-
95	Jedwabne (3)	0	-
96	Kleszczele (3)	0	-
97	Klukowo (2)	0	-
98	Kobylin-Borzemy (2)	0	0
99	Krasnopol (2)	0	-
100	Kuźnica (2)	0	-
101	Milejczyce (2)	0	-
102	Narewka (2)	0	-
103	Nowy Dwór (2)	0	-
104	Nurzec-Stacja (2)	0	-
105	Orla (2)	0	-
106	Perlejewo (2)	0	-
107	Rajgród (3)	0	0
108	Rutka-Tartak (2)	0	-
109	Rutki (2)	0	-
110	Sejny (1)	0	0
111	Suchowola (3)	0	-
112	Suraż (3)	0	-
113	Szumowo (2)	0	-
114	Tykocin (3)	0	-
115	Wasilków (3)	0	13
116	Wąsosz (2)	0	-
117	Płaska (2)	-	0
118	Poświętne (2)	-	-
Ogółem		1113	577

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

„-” – brak placówek niepublicznych na terenie danej gminy, w przypadku gminy Płaska – brak placówek publicznych na terenie gminy, w przypadku gminy Poświętne – brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Zjawisko uczęszczania dziecka do ośrodka wychowania przedszkolnego z terenu innej gminy niż gmina zamieszkania dziecka jest powszechne. Istnieje duża rotacja dzieci między ośrodkami wychowania przedszkolnego na terenach innych gmin, niż strefa zamieszkania dziecka. Zazwyczaj są to gminy ościenne. Obserwowana sytuacja związana jest często z miejscem zatrudnienia rodziców dziecka (rodzice pracują poza miejscem zamieszkania i tym samym dziecko, ze względów logistycznych, uczęszcza do placówki na terenie miejsca pracy rodziców). Ponadto, w przypadku placówek przedszkolnych specjalistycznych, obejmujących opieką dzieci ze specjalnymi potrzebami - uczęszczają do nich dzieci pochodzące z różnych części województwa, a nawet Polski. Tłumaczyć to należy wyjątkowym charakterem i specjalistyczną opieką w danej placówce przedszkolnej, która nie jest powszechnie dostępna, zwłaszcza w zasięgu miejsca zamieszkania.



W tabeli 26 dokonano syntetycznego zestawienia sytuacji w poszczególnych gminach, w zakresie stopnia upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci 3-4 letnich z wynikami ankietowania ośrodków wychowania przedszkolnego.

Tabela 25. Edukacja przedszkolna dzieci w wieku 3-4 lata według gmin województwa podlaskiego (dane syntetyczne)

Lp.	Gminy	Gminy wg odsetka dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym		Liczba ośrodków dysponujących możliwością zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego	Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków		Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków		Przewidywane potrzeby w zakresie dostosowania/tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością.		Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym z terenów innych gmin
		2015	zmiana 2015 do 2007		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	
		[%]	pkt. proc.								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Białystok (1)	97,7	21,8	40	789	771	315	274	133	129	509
2	Suwałki (1)	76,6	41,8	12	126	133	46	108	30	30	110
3	Łomża (1)	93,4	39,9	10	25	0	0	0	0	0	102
4	Dąbrowa Białostocka (3)	62,2	41,6	9	0	0	0	0	0	1	13
5	Kolno (2)	18,7	18,7	8	5	5	0	0	4	3	7
6	Klukowo (2)	69,6	69,6	7	0	0	0	0	0	0	0
7	Szypłiszki (2)	56,3	56,3	7	10	10	0	0	0	0	6
8	Drohiczyń (3)	56,1	44,8	7	0	0	0	0	3	0	2
9	Augustów (2)	46,5	46,5	7	13	12	7	7	0	0	7
10	Mały Płock (2)	47,6	47,6	6	0	0	0	0	0	0	9
11	Radziłów (2)	44,8	44,8	6	3	10	4	3	0	0	4
12	Wąsosz (2)	44	44	6	0	0	0	0	0	0	0
13	Łomża (2)	39,3	37,5	6	5	3	0	0	0	1	2
14	Zambrów (2)	29,5	29,5	6	0	0	0	0	0	0	10
15	Szumowo (2)	71,2	63	5	25	25	0	0	0	0	0
16	Piątnica (2)	56,1	41,6	5	6	5	0	0	4	4	21
17	Boćki (2)	53,6	53,6	5	0	0	0	0	0	0	0
18	Łapy (3)	94,6	54,4	4	0	0	20	40	10	9	13
19	Turośń Kościelna (2)	87,2	87,2	4	5	5	4	5	2	2	43
20	Grajewo (1)	82,3	38,8	4	57	100	67	75	9	7	17
21	Sokółka (3)	77	37,3	4	30	30	25	25	12	11	13
22	Sokoły (2)	64	64	4	15	15	0	0	0	0	4
23	Kobylin-Borzymy (2)	61,1	61,1	4	0	0	0	0	1	0	0
24	Szepietowo (3)	56	56	4	0	0	0	0	0	0	7
25	Brańsk (2)	54,5	54,5	4	0	0	0	0	1	1	7
26	Zbójna (2)	45,5	23,8	4	0	0	0	0	1	1	1



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

Lp.	Gminy	Gminy wg odsetka dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym		Liczba ośrodków dysponujących możliwością zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego	Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków		Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków		Przewidywane potrzeby w zakresie dostosowywania/tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością.		Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym z terenów innych gmin
		2015	zmiana 2015 do 2007		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	
		[%]	pkt. proc.								
27	Rutki (2)	37,6	37,6	4	0	0	0	0	6	2	0
28	Bargłów Kościelny (2)	34,4	34,4	4	21	12	13	17	0	0	0
29	Grajewo (2)	31,9	31,9	4	0	0	0	0	0	0	1
30	Suchowola (3)	27,6	17,4	4	0	0	0	0	0	0	0
31	Siemiatycze (2)	17	17	4	22	22	21	19	0	0	5
32	Turośl (2)	6	6	4	6	3	8	5	0	0	9
33	Nowe Piekuty (2)	78,8	75,7	3	0	0	0	0	3	3	28
34	Przytuły (2)	75,7	75,7	3	0	0	0	0	0	0	2
35	Przerośl (2)	71,4	71,4	3	0	7	4	0	3	5	5
36	Juchnowiec Kościelny (2)	66,2	39,5	3	0	0	0	0	3	0	1
37	Zawady (2)	65	65	3	0	0	0	0	0	0	2
38	Goniądz (3)	52	36,7	3	0	0	0	0	0	0	2
39	Trzcianne (2)	46	46	3	3	2	2	2	2	2	7
40	Sidra (2)	25	25	3	0	0	0	0	0	0	3
41	Korycin (2)	91,4	71,4	2	5	7	3	0	0	0	14
42	Bielski Podlaski (1)	90,1	44,4	2	50	45	15	10	3	3	24
43	Kolno (1)	84,2	64,8	2	10	8	0	0	6	7	32
44	Krypno (2)	70	62	2	0	0	0	0	1	0	4
45	Knyszyn (3)	66,7	55,9	2	37	40	30	33	2	1	19
46	Narewka (2)	62,9	62,9	2	0	0	0	0	0	0	0
47	Puńsk (2)	62,2	39,2	2	0	0	0	0	0	0	2
48	Milejczyce (2)	61,1	61,1	2	0	0	0	0	1	1	0
49	Ciechanowiec (3)	59,7	44,8	2	7	7	10	7	3	3	4
50	Supraśl (3)	58,9	32	2	40	50	0	0	0	0	16
51	Szudziałowo (2)	50	50	2	0	0	0	0	1	1	1
52	Rajgród (3)	48,4	48,4	2	0	0	0	0	0	0	0
53	Działkowice (2)	48,2	48,2	2	5	7	0	0	0	0	0
54	Kulesze Kościelne (2)	46,7	46,7	2	5	7	0	0	0	0	1
55	Hajnówka (2)	46,6	46,6	2	0	10	0	0	0	0	4
56	Kołaki Kościelne (2)	46,3	24,9	2	5	5	0	0	3	3	5
57	Wizna (2)	46,1	46,1	2	0	0	0	0	1	1	1
58	Jedwabne (3)	45,5	45,5	2	23	41	30	33	2	2	0
59	Lipsk (3)	44,8	36	2	10	25	0	0	0	0	1



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

Lp.	Gminy	Gminy wg odsetka dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym		Liczba ośrodków dysponujących możliwością zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego	Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków		Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków		Przewidywane potrzeby w zakresie dostosowania/tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością.		Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym z terenów innych gmin
		2015	zmiana 2015 do 2007		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	
		[%]	pkt. proc.								
60	Płaska (2)	43,9	43,9	2	0	0	0	0	0	0	0
61	Nowinka (2)	43,5	43,5	2	0	0	0	0	0	0	2
62	Tykocin (3)	41	25,3	2	0	0	0	0	2	0	0
63	Czyże (2)	40	19,2	2	0	0	0	0	0	0	3
64	Raczki (2)	39,4	39,4	2	0	0	0	0	0	0	2
65	Grodzisk (2)	38,2	38,2	2	0	0	0	0	1	0	4
66	Giby (2)	30,2	28,4	2	0	0	0	0	0	0	0
67	Rudka (2)	24	24	2	0	0	0	0	0	0	6
68	Wys.Maz.(1)	116,3	70	1	0	0	0	0	0	0	146
69	Siemiatycze (1)	114,5	41,7	1	0	0	0	0	4	4	84
70	Augustów (1)	97	44,2	1	0	0	0	0	0	0	0
71	Hajnówka (1)	90,2	29	1	0	0	0	0	4	0	11
72	Wasilków (3)	80,8	38,3	1	0	0	0	0	0	0	13
73	Narew (2)	78,2	44,1	1	0	0	0	0	1	1	8
74	Białowieża (2)	66,7	-5,3	1	0	0	0	0	1	1	2
75	Czyżew (3)	65,4	55,8	1	0	0	0	0	5	2	19
76	Suraż (3)	64,1	26,2	1	0	0	0	0	0	0	0
77	Mońki (3)	61,1	34,5	1	20	30	5	7	7	5	7
78	Wyszki (2)	59,3	59,3	1	0	0	0	0	2	2	6
79	Choroszcz (3)	57,4	22,6	1	25	25	25	25	2	2	1
80	Dubicze Cerkiewne (2)	57,1	57,1	1	0	0	0	0	0	0	1
81	Jaświły (2)	54,3	54,3	1	0	0	0	0	2	1	3
82	Michałow (3)	53,1	23,7	1	0	0	0	0	1	0	1
83	Krynki (3)	51,1	27,8	1	0	0	0	0	5	5	3
84	Jasionówka (2)	45,9	19,5	1	0	0	0	0	1	1	8
85	Wys. Maz. (2)	37,6	37,6	1	0	0	0	0	0	0	7
86	Sztabin (2)	36	36	1	5	0	0	0	0	0	2
87	Zabłudów (3)	34,4	21,7	1	20	20	20	20	2	2	5
88	Janów (2)	33,3	27,9	1	0	0	0	0	0	0	4
89	Krasnopol (2)	32,9	32,9	1	0	0	0	0	0	0	0
90	Sejny (2)	29,5	29,5	1	10	11	12	9	0	0	5
91	Szczuczyn (3)	22,7	15	1	41	57	21	41	0	0	2
92	Bielsk Podl.(2)	20,2	20,2	1	0	0	0	0	10	10	28
93	Miastkowo (2)	20	20	1	43	27	40	40	0	0	1



Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim

Lp.	Gminy	Gminy wg odsetka dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym		Liczba ośrodków dysponujących możliwością zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego	Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków		Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków		Przewidywane potrzeby w zakresie dostosowywania/tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością.		Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym z terenów innych gmin
		2015	zmiana 2015 do 2007		2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	
		[%]	pkt. proc.								
94	Nowy Dwór (2)	11,4	11,4	1	0	0	0	0	1	1	0
95	Poświętne (2)	29,3	29,3	0	0	0	0	0	0	0	- *
96	Zambrów (1)	101,2	53,3	0	5	5	5	5	0	0	133
97	Brańsk (1)	82,5	32,5	0	0	0	0	0	0	0	20
98	Mielnik (2)	80	26,7	0	0	0	0	0	0	0	3
99	Sejny (1)	77,2	34,3	0	30	29	0	0	0	0	0
100	Gródek (2)	69,7	69,7	0	0	0	0	0	0	0	0
101	Kleszczele (3)	69,7	34,7	0	0	5	0	0	0	0	0
102	Dobrzyniewo Duże (2)	68,1	63	0	56	53	0	0	3	4	0
103	Czarna Białostocka (3)	67	31,3	0	40	0	0	0	3	3	5
104	Czeremcha (2)	63,6	14,6	0	10	0	0	0	0	0	0
105	Nowogród (3)	60,7	30,4	0	0	0	0	0	0	0	8
106	Orla (2)	57,5	57,5	0	0	0	0	0	0	0	0
107	Jeleniewo (2)	55,4	55,4	0	30	36	40	30	0	0	1
108	Perlejewo (2)	51,1	51,1	0	0	0	0	0	0	0	0
109	Śniadowo (2)	50	42,7	0	0	0	0	0	0	0	4
110	Suwałki (2)	46	45,2	0	0	0	0	0	0	0	28
111	Wiżajny (2)	43,1	43,1	0	0	0	0	0	0	0	1
112	Kuźnica (2)	40	23,1	0	0	0	0	0	0	0	0
113	Nurzec-Stacja (2)	39,7	16,7	0	0	0	0	0	0	0	0
114	Bakałarzewo (2)	39,1	39,1	0	32	34	27	22	0	0	1
115	Stawiski (3)	30,2	20,9	0	0	0	0	0	0	0	3
116	Grabowo (2)	30,1	30,1	0	0	0	0	0	1	1	1
117	Filipów (2)	27	27	0	0	0	0	0	0	0	0
118	Rutka-Tartak (2)	26,7	26,7	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem				317	1730	1754	819	862	308	278	1690

Wyjaśnienia:

- (1) Gmina miejska
- (2) Gmina wiejska
- (3) Gmina miejsko-wiejska

* brak placówek publicznych i niepublicznych na terenie gminy Poświętne.



kolory komórek w kolumnie 3 stanowią odzwierciedlenie sytuacji w zakresie upowszechnienia wychowania przedszkolnego w gminie, im większe natężenie koloru czerwonego – tym gorsza sytuacja w gminie, im większe natężenie koloru zielonego, tym lepsza sytuacja w gminie, kolor żółty oznacza sytuację pośrednią.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz wyników badania ankietowego.

Gminy w tabeli zostały uszeregowane względem liczby ośrodków posiadających możliwości zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego (od największej wartości do najmniejszej). Pozwala to na dokonanie obserwacji istniejących możliwości z sytuacją występującą w gminie w zakresie stopnia upowszechnienia wychowania przedszkolnego i przewidywanego zapotrzebowania na dodatkowe miejsca wychowania przedszkolnego dla 3 i 4 latków oraz dzieci z niepełnosprawnością (3-6 lat).

Przy 78,8% poziomie upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród 3-4 latków (Polska – 82,3%), w regionie identyfikuje się zarówno potrzeby, jak i możliwości w zakresie dalszego tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego. Biorąc pod uwagę możliwości w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego, ich występowanie deklarują 94 gminy i 317 ośrodków. Deklaracje dyrektorów poszczególnych ośrodków w zakresie zapotrzebowania na dodatkowe miejsca wychowania przedszkolnego w latach 2017/2018 i 2018/2019 dotyczą odpowiednio: 1730 i 1754 miejsc dla 3-latków oraz 819 i 862 miejsc dla 4-latków. Zapotrzebowanie na niższym poziomie zgłaszane jest w stosunku do dzieci z niepełnosprawnością (obejmujących kategorię wiekową 3-6 lat), odpowiednio: na 308 i 278 miejsc w latach 2017/2018 i 2018/2019.

8. Wnioski

1. Województwo podlaskie, na tle kraju charakteryzuje się małą liczbą dzieci w wieku przedszkolnym 3-5 lat. Sytuacja wynika z ogólnie niskiej liczby ludności w regionie oraz niskiej gęstości zaludnienia. Niemniej jednak na przestrzeni analizowanego okresu (lata 2007-2015) liczba dzieci w tej kategorii wiekowej zwiększyła się o ponad 3,5 tys. Notowany był również wzrost liczby 6 – latków. Z jednej strony obserwowany wzrost należy uznać za aspekt pozytywny. Z drugiej należy jednak zwrócić uwagę na występujące wahania liczby dzieci w wieku 3-5 w poszczególnych latach. Obserwowane kilkudziesięcioprocentowe spadki i wzrosty w liczbie dzieci analizowanej populacji (np. 21,3% w 2012 roku i ponad 32% w roku następnym), utrudniają racjonalne przewidywanie z poziomu regionu w zakresie zapotrzebowania na miejsca wychowania przedszkolnego w latach przyszłych. Sytuacja może się, bowiem zmieniać dynamicznie, w zależności od wielu czynników, m.in. polityki prorodzinnej prowadzonej na szczeblu krajowym i wynikających z niej decyzji prokreacyjnych; sytuacji gospodarczej danego regionu, powiatu i gminy wpływającej na decyzje migracyjne młodych rodzin z dziećmi i innych. W obliczu pozytywnego wzrostu liczby dzieci w wieku 3-5 lat na przestrzeni lat 2007-2015, konieczne jest podkreślenie stałego trendu spadkowego, obserwowanego w ostatnich trzech latach (2013-2015). W powiązaniu z analizą liczby dzieci w wieku 0-3 lata i sporządzonymi na tej podstawie przewidywaniami w zakresie liczby dzieci w wieku 4-6 lat, na poziomie regionu należy spodziewać się dalszych spadków w liczebności populacji w tej kategorii wiekowej, co najmniej do 2018 r. Sytuacja może się jednak znacząco różnić na poziomie poszczególnych gmin, prowadząc do wzrostu liczby dzieci w kohortach wiekowych 3, 4, 5, 6 lat, na poziomie uzasadniającym w poszczególnych latach zarówno likwidację, jak i tworzenie nowych oddziałów w ośrodkach wychowania przedszkolnego w konkretnych jednostkach podziału terytorialnego.
2. Stopień upowszechnienia wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim stale rośnie (78,8%-2014r.), choć nadal jest poniżej średniej dla Polski (82,3%-2014r.). Pomimo



obserwowanych dysproporcji w poziomie uczestnictwa w wychowaniu przedszkolnym na obszarach miejskich i wiejskich (w stosunku do wartości średniej dla województwa), we wszystkich gminach wiejskich regionu, w latach 2007-2014, obserwowano stały wzrost *odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat*. Na poziomie poszczególnych gmin wiejskich zauważalne są jednak istotne różnice w dynamice wzrostu wartości tego wskaźnika. W części gmin, na przestrzeni 7 analizowanych lat, wartość odsetka wzrosła o około 10 pkt. proc. (np. w gminie Choroszcz(3), gminie Czarna Białostocka(3), itd.). W części gmin obserwowano wzrost o kilkadziesiąt punktów proc. (np. w gminie Dobrzyniewo Duże(2) na poziomie 36,5 pkt. proc., w gminie Dąbrowa Białostocka(3) na poziomie 41,7 pkt. proc.). W części gmin, wartość odsetka wzrosła na jeszcze wyższym poziomie (np. w gminie Gródek(2) z 1,9% do 73,7%, w gminie Zawady(2) z 2,0% do 78,2%, w gminie Wiżajny(2) z 3,8% do 53,5%).

Podobny poziom obserwowano w zakresie zmian *odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-4 lata* aczkolwiek, w tym zakresie, zmiany na poziomie około 10 punktów proc. wystąpiły jedynie w dwóch gminach (Turośl(2) 6% i Nowy Dwór(2) 11,4%). Tylko w jednej gminie – miasto Białowieża (2) zaobserwowano spadek poziomu upowszechnienia (o 5,3 punktu proc.). W zakresie pozostałych gmin, mniej więcej w równym stopniu zmiana wynosiła od 20 do 40 pkt. proc. (50 gmin) i powyżej 40 do 87 pkt. proc. (57 gmin). Biorąc pod uwagę tempo wzrostu upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród 3-4 latków w grupie gmin o wartościach przyrostu **przekraczających 40 punktów procentowych**, przy uwzględnieniu całościowych wyników ankiet i analizy danych statystycznych, można podjąć próbę sformułowania następujących wniosków dotyczące obserwowanego zjawiska:

- Ponadprzeciętna dynamika zmian w tej grupie gmin występuje pomimo negatywnych trendów demograficznych i trudności w przewidywaniu zapotrzebowania na wychowanie przedszkolne.
- W tej grupie gmin, z dużym prawdopodobieństwem występuje wysoki poziom aktywności samorządu gminnego oraz kadry zarządzającej przedszkoli, w zakresie dostosowywania się Gminy do popytu na miejsca wychowania przedszkolnego (z dynamicznym wzrostem stopnia upowszechnienia wychowania przedszkolnego wiąże się konieczność szybkiego zwiększania liczby miejsc wychowania przedszkolnego, gminy aktywnie w miarę rosnącego popytu starają się zwiększać liczbę miejsc wychowania przedszkolnego).
- Wysokie zapotrzebowanie na opiekę przedszkolną zgłaszają rodzice.

Mając na względzie grupę gmin o przyrostach wartości wskaźnika upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród 3-4 latków, nie przekraczających 40 punktów procentowych, należałoby na tej samej podstawie domniemywać, iż powodów występowania takiej sytuacji można upatrywać w:

- Istnieniu dużego prawdopodobieństwa niskiej aktywności gmin w dostosowywaniu się do popytu na miejsca wychowania przedszkolnego i niskiego popytu ze strony rodziców na miejsca wychowania przedszkolnego.
- Ewentualnie, istnieniu dużego prawdopodobieństwa niskiej aktywności gmin w dostosowywaniu się do zgłaszanych potrzeb, pomimo występowania wysokiego popytu ze strony rodziców na miejsca wychowania przedszkolnego.



- Należy przy tym pamiętać, iż wnioski dotyczą obserwacji za lata 2007-2015. Począwszy od września 2017 roku, zmiany przepisów ustawy o systemie oświaty wymuszą aktywność gmin w zapewnieniu miejsca w ośrodku wychowania przedszkolnego, jeżeli rodzice dzieci zgłoszą taką chęć.

Uzupełniając informację na temat motywów postępowania rodziców dzieci 3-4 letnich, na podstawie rozmów z przedstawicielami organów prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego, bądź kadrą zarządzającą takich ośrodków (prowadzonymi w procesie ankietowania), do przyczyn braku zainteresowania rodziców wychowaniem przedszkolnym należy zaliczyć również takie czynniki jak:

- Koszty pobytu dziecka w ośrodku (koszt wychowania/opieki nad dzieckiem 3-4 letnim w ośrodku wychowania przedszkolnego nie przekraczający 5 godzin w ciągu dnia, ogranicza się do kosztów wyżywienia dziecka; za każdą następną godzinę gmina może naliczyć opłatę w wysokości nie przekraczającej 1,00 zł.), które dla części rodziców o niskich dochodach mogą stanowić problem.
 - Możliwość zapewnienia opieki nad dzieckiem przez dorosłych, niepracujących członków rodziny i preferowanie przez rodzica tej formy opieki.
 - Obawa pracujących rodziców przed skutkami niskiej odporności dziecka korzystającego z wychowania przedszkolnego. Częste infekcje związane z przebywaniem dziecka w grupie, rodzą problemy z zapewnieniem dziecku opieki na czas wyłączenia możliwości korzystania z opieki przedszkolnej (w tym związane, z ograniczoną możliwością korzystania rodziców ze zwolnień lekarskich od świadczenia pracy) i ewentualną koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów opieki nad chorym dzieckiem, za czas jego nieobecności w ośrodku wychowania przedszkolnego.
 - Brak zapewnienia odpowiedniej opieki i bezpieczeństwa dzieci podczas transportu do i z placówki oddalonej powyżej 3 km od miejsca zamieszkania.
3. Na terenie województwa istnieje znaczące zróżnicowanie w zakresie dostępności do ośrodków wychowania przedszkolnego pomiędzy poszczególnymi gminami. Największe liczby ośrodków usytuowane są w trzech największych miastach regionu: Białymstoku(1), Łomży(1) i Suwałkach(1). Wymienione miasta stanowią subregionalne centra społeczno - gospodarcze i kulturowe. Tutaj występują największe skupiska ludności. Podobnie jak Białystok(1), Łomżę(1) i Suwałki(1) - najważniejsze ośrodki subregionalne, jako centra powiatowe, w których swoją siedzibę posiadają władze powiatowe. Wydawałoby się, że te z kolei ośrodki, w związku z dużymi skupiskami ludności w skali powiatowej, będą wyróżniały się liczbą ośrodków wychowania przedszkolnego w stosunku do pozostałych gmin w powiecie. Wyniki badania wskazują, iż w większości przypadków tak nie jest. Dla przykładu: w mieście Augustów(1) (2 ośrodki) funkcjonuje o 7 ośrodków mniej niż w gminie wiejskiej Augustów(2) (9 ośrodków); w mieście Bielsk Podlaski(1) (5 ośrodków) funkcjonują o 3 ośrodki mniej niż w mieście Brańsk(2) (8 ośrodków) o 3 ośrodki więcej niż). Jedyne w przypadku Sokółki(3) mamy do czynienia z występowaniem w gminie miejskiej liczby ośrodków wychowania przedszkolnego wyższej w stosunku do pozostałych gmin powiatu.

Ponadto, w gminie Poświętne(2), jako jedynej gminie na terenie województwa podlaskiego nie zidentyfikowano żadnych ośrodków wychowania przedszkolnego (zarówno w odniesieniu do placówek publicznych, jak i niepublicznych). Z kolei w gminie Płaska(2) zidentyfikowano tylko



dwa ośrodki wychowania przedszkolnego posiadające charakter placówek niepublicznych (w gminie nie zidentyfikowano placówek publicznych).

4. Zdecydowana większość gmin (94) posiada ośrodki wychowania przedszkolnego identyfikujące możliwość zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego, w przypadku pozyskania finansowania zewnętrznego. Deklaracje w zakresie posiadania wymienionych możliwości złożyło 314 ośrodków wychowania przedszkolnego działających na terenie wspomnianych gmin. Zarówno największe możliwości, jak i największe potrzeby zgłaszają w tym zakresie ośrodki subregionalne, czyli miasta: Białystok(1), Łomża(1) i Suwałki(1). Miasto Białystok(1) z przewidywanymi, najwyższymi w skali województwa, potrzebami w zakresie tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-4 latków, jest jednocześnie gminą o najwyższym w skali województwa stopniu upowszechnienia wychowania przedszkolnego (97,7%). Pomimo tak wysokiego wskaźnika dzieci 3-4 letnich objętych wychowaniem przedszkolnym, potrzebę dalszego zwiększania liczby miejsc wychowania przedszkolnego zgłasza kadra zarządzająca konkretnymi placówkami. Występowanie potrzeb w wymienionym zakresie potwierdza organ prowadzący dla placówek publicznych, jakim jest miasto Białystok. Sygnalizowane potrzeby wynikają z jednej strony ze zmian w ustawie o systemie oświaty, które zobligowały jednostki samorządu terytorialnego do objęcia (z dniem 1 września 2017 r.) opieką wszystkich 3 latków, których rodzice wyrażą taką chęć. Należy jednak podkreślić możliwość występowania dodatkowych aspektów obserwowanego zjawiska. Miasto Białystok(1) charakteryzuje się stosunkowo korzystnym saldem migracji wewnętrznych. W latach 2010-2014 obserwowano w mieście rosnący napływ ludności z terenów wiejskich (2010 r. – 1202 osoby, 2011 r. – 1248 osób, 2012 r. – 1299 osób, 2013 r. - 1280 osób, 2014 r. – 1338 osób, 2015 r. – 1228 osób). W 2015 r. napływ ludności wiejskiej uległ niewielkiemu zmniejszeniu do 1228 osób, lecz biorąc pod uwagę trend rosnący z lat poprzednich, można spodziewać się, iż obserwowany spadek nie wpłynie na odwrócenie dotychczasowych tendencji. Jednocześnie, w m. Białystok(1), przynajmniej do 2018 r. przewidywany jest wzrost liczby 3 latków, prognozowany na podstawie danych o liczbie urodzeń. Korzystne tendencje obserwowane w tych dwóch obszarach zdecydowanie potwierdzają przypuszczenia formułowane przez samorząd i dyrektorów ośrodków wychowania przedszkolnego. Ponadto, dodatkowe informacje pozyskane z Urzędu Miasta w Białymstoku, wskazują na korzystanie przez miasto z pomocy niepublicznych placówek wychowania przedszkolnego. W roku szkolnym 2016/2017, w związku z występowaniem dodatkowych potrzeb, miasto wyłoniło 8 placówek niepublicznych, z którymi podpisało umowy o dofinansowanie miejsc wychowania przedszkolnego dla grupy 384 trzylatków i 67 czterolatków.
5. Przypadek Białegostoku(1) jest szczególny ze względu na występowanie bardzo wysokiego poziomu uczestnictwa dzieci 3-4 letnich w wychowaniu przedszkolnym i jednocześnie występowanie bardzo wysokich przewidywanych potrzeb w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-4 latków oraz dzieci z niepełnosprawnością w wieku 3-6 lat. W przypadku pozostałych gmin sytuacja jest dosyć zróżnicowana, zarówno pod względem istniejących możliwości, jak i zgłaszanego zapotrzebowania. Generalnie gminy można byłoby ująć w dwie podstawowe grupy, ze względu na uzasadnienie kierowania do nich wsparcia na tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w określonej kolejności.

GRUPA I – gminy do których wsparcie mogłoby być kierowane w pierwszej kolejności, wyczerpujące następujące kryterium:



Ośrodki wychowania przedszkolnego funkcjonujące w gminie:

- **zgłaszają możliwość tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego i jednocześnie przewidują występowanie w przyszłości potrzeb w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-4 latków,**
- **zgłaszają brak możliwości tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego ale jednocześnie przewidują występowanie w przyszłości potrzeb w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-4 latków.**

Należy mieć świadomość niejednorodności gmin zakwalifikowanych do tej grupy. Uwidacznia się ona w fakcie występowania dużego zróżnicowania pomiędzy gminami zarówno w zakresie możliwości tworzenia dodatkowych miejsc opieki, jak i przewidywań w zakresie przyszłych potrzeb rodziców. Niemniej jednak, istotne jest w tym przypadku, że gmina sygnalizuje bądź możliwości, bądź przewidywane zapotrzebowanie lub oba zjawiska jednocześnie. Bezdyskusyjna wydaje się sytuacja pierwsza, w której ośrodki wychowania z terenu danej gminy zgłaszają potrzeby i sygnalizują istnienie możliwości zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego w placówkach. Drugi przypadek sygnalizuje z kolei występowanie przewidywania w zakresie przyszłych potrzeb i jednocześnie brak możliwości ich zaspokojenia ze względu na ograniczenia lokalowe. W związku z objęciem badaniem jedynie możliwości tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego w zidentyfikowanych ośrodkach, należy mieć na uwadze, że brak możliwości tworzenia dodatkowych miejsc w placówce nie musi oznaczać braku możliwości tworzenia takich miejsc w gminie w innych lokalach, należących do gminnych zasobów lokalowych.

Do grupy opisanych wyżej gmin należy zaliczyć:

1	Augustów (2)
2	Bakałarzewo (2)
3	Bargłów Kościelny (2)
4	Białystok (1)
5	Bielsk Podlaski (1)
6	Bielsk Podlaski (2)
7	Choroszcz (3)
8	Ciechanowiec (3)
9	Czarna Białostocka (3)
10	Czeremcha (2)
11	Dobrzyniewo Duże (2)
12	Dziadkowice (2)
13	Grabowo (2)
14	Grajewo (1)
15	Grodzisk (2)
16	Hajnówka (2)
17	Jasionówka (2)
18	Jedwabne (3)
19	Jeleniewo (2)
20	Kleszczele (3)
21	Knyszyn (3)



22	Kolno (1)
23	Kolno (2)
24	Kołaki Kościelne (2)
25	Korycin (2)
26	Kulesze Kościelne (2)
27	Lipsk (3)
28	Łapy (3)
29	Łomża (1)
30	Łomża (2)
31	Miastkowo (2)
32	Mońki (3)
33	Nowy Dwór (2)
34	Piątnica (2)
35	Przerośl (2)
36	Radziłów (2)
37	Rutki (2)
38	Sejny (1)
39	Sejny (2)
40	Siemiatycze (2)
41	Sokoły (2)
42	Sokółka (3)
43	Supraśl (3)
44	Suwałki (1)
45	Szczuczyn (3)
46	Sztabin (2)
47	Szudziałowo (2)
48	Szumowo (2)
49	Szypliszki (2)
50	Trzcianne (2)
51	Turośl (2)
52	Turośl Kościelna (2)
53	Tykocin (3)
54	Wizna (2)
55	Zabłudów (3)
56	Zambrów (1)
57	Zbójna (2)

GRUPA II – gminy do których wsparcie mogłoby być kierowane w drugiej kolejności, wyczerpujące następujące kryterium:

Ośrodki wychowania przedszkolnego funkcjonujące w gminie:

- ***zgłaszają możliwość tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego, ale nie przewidują występowania w przyszłości potrzeb w zakresie tworzenia dodatkowych***



miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-4 latków, jednocześnie gminę charakteryzuje niski poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego;

- **zgłaszają brak możliwości tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego i nie przewidują występowania w przyszłości potrzeb w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-4 latków, jednocześnie gminę charakteryzuje niski poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego (poniżej 50%).**

Należy mieć świadomość niejednorodności gmin zakwalifikowanych również do tej grupy. Uwidacznia się ona w fakcie występowania dużego zróżnicowania pomiędzy gminami w zakresie możliwości tworzenia dodatkowych miejsc, jak i w poziomie upowszechnienia edukacji przedszkolnej wśród 3-4 latków.

W opisanej sytuacji należałoby wziąć pod uwagę fakt, iż gminy mogą posiadać możliwości, a potrzeby mogą się pojawiać w miarę wzrostu świadomości rodziców, zwłaszcza w sytuacji wchodzenia w życie przepisów nakazujących gminie zapewnienie dzieciom 3 letnim dostępu do wychowania przedszkolnego, jeżeli rodzice dziecka zgłoszą chęć skorzystania z takiej możliwości. Może również dojść do sytuacji, w której wzrost świadomości rodziców wpływający na zwiększenie zainteresowania objęciem dzieci edukacją może wymóc na gminie poszukiwanie możliwości lokalowych w pozostałych, gminnych zasobach lokalowych.

Do grupy opisanych wyżej gmin należy zaliczyć:

1	Czyże (2)
2	Filipów (2)
3	Giby (2)
4	Grajewo (2)
5	Janów (2)
6	Krasnopol (2)
7	Kuźnica (2)
8	Mały Płock (2)
9	Nowinka (2)
10	Nurzec-Stacja (2)
11	Płaska (2)
12	Poświętne (2)
13	Raczki (2)
14	Rajgród (3)
15	Rudka (2)
16	Rutka-Tartak (2)
17	Sidra (2)
18	Stawiski (3)
19	Suchowola (3)
20	Suwałki (2)
21	Śniadowo (2)
22	Wąsosz (2)
23	Wiżajny (2)



*Potrzeby jednostek samorządu gminnego
w zakresie zwiększenia dostępności miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim*

24	Wysokie Mazowieckie (2)
25	Zambrów (2)

Pozostałe z gmin, które nie zostały uwzględnione w wyżej wymienionych grupach nie zgłaszają potrzeb tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 i 4 latków. Jednocześnie gminy te charakteryzuje poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego przekraczający 50%.



Literatura

1. Pilich M., *Ustawa o Systemie Oświaty. Komentarz*, Lex, wrzesień 2015.
2. *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2013/2014*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania, Dz.U.2010 nr 161, poz. 1080.
4. Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 827
5. *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*, t. j. Dz.U.2015.2156 z późn. zm.
6. *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*, MliR/H2014-2020/19(01)/06/2015, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 2 czerwca 2015 r.



Spis tabel

Tabela 1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat) w województwie podlaskim na tle kraju w latach 2007-2015.....	12
Tabela 2. Dzieci w wieku 0-3 lata w województwie podlaskim na tle kraju w latach 2007-2015.....	13
Tabela 3. Liczba dzieci w województwie podlaskim w wieku 3-6 lat w latach 2015-2018	13
Tabela 4. Przewidywana liczba dzieci w województwie podlaskim w wieku 3-6 lat w latach 2015-2018	15
Tabela 5. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	22
Tabela 6. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	25
Tabela 7. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w ośrodku wychowania przedszkolnego.....	29
Tabela 8. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych) w województwie podlaskim.....	33
Tabela 9. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego w poszczególnych gminach objętych badaniem.....	35
Tabela 10. Liczba niepublicznych placówek wychowania przedszkolnego w poszczególnych gminach.....	39
Tabela 11. Ośrodki zgłaszające możliwość zwiększenia liczby miejsc w przypadku dostępności środków na ten cel	42
Tabela 12. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego dysponujących możliwością zwiększenia liczby miejsc w placówce w przypadku dostępności środków na ten cel	42
Tabela 13. Liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 3-latków w latach 2015/2016 oraz 2016/2017	46
Tabela 14. Liczba publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, w których nie zidentyfikowano oddziałów dla dzieci w wieku 3 lat	50
Tabela 15. Liczba niepublicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, w których nie zidentyfikowano oddziałów dla dzieci w wieku 3 lat	52
Tabela 16. Przewidywana brakująca liczba miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 latków w latach 2017/2018	52
Tabela 17. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które nie potrafiły oszacować brakującej liczby miejsc dla 3 latków w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.....	56
Tabela 18. Liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w latach 2015/2016 oraz 2016/2017	56
Tabela 19. Przewidywana liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego dla 4 latków w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.....	60
Tabela 20. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które nie potrafiły oszacować brakującej liczby miejsc dla 4 latków w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.....	64
Tabela 21. Przewidywane potrzeby w zakresie dostosowywania/tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością	64
Tabela 22. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które nie potrafiły oszacować potrzeb w zakresie dostosowania/utworzenia miejsc dla dzieci z niepełnosprawnością niepełnosprawnych w wieku 3-6 lat	68
Tabela 23. Przewidywana liczba nauczycieli zainteresowana doskonaleniem w zakresie umiejętności i kompetencji zawodowych, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.....	68
Tabela 24. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach publicznych i niepublicznych z terenów innych gmin	71



Tabela 25. Syntetyczne zestawienie danych dotyczących dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wg gmin	75
--	----

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba dzieci w województwie podlaskim w wieku 3-6 lat w latach 2015-2018.....	14
Rysunek 2. Odsetek ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim, które wzięły udział w badaniu.....	34
Rysunek 3. Struktura badanych ośrodków wychowania przedszkolnego według statusu prawnego (publiczne i niepubliczne) w województwie podlaskim w % (2016 r.).....	34
Rysunek 4. Struktura badanych ośrodków wychowania przedszkolnego według deklarowanej możliwości zwiększenia liczby miejsc w placówkach (publicznych i niepublicznych) (2016r.)	41
.....	